

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ**

ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) Κρατικών
Ενισχύσεων και Οικονομική - Λογιστική Διαχείριση έργων:
Μελέτη περίπτωσης αρχαιολογικού έργου (ΕΣΠΑ - Εταιρικό
Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης) της Περιφέρειας Ηπείρου.**

Φοιτήτρια:

Κασσιανή Μακρή

Επιβλέπων:

Ευάγγελος Χύτης

Αναπληρωτής Καθηγητής

Πρέβεζα, Σεπτέμβριος 2023

**Integrated Information System (IIS) for State Aids and
Financial - Accounting Project Management: A Case Study of
an Archaeological Project (NSRF - National Strategic
Reference of Framework) of the Region of Epirus.**

Εγκρίθηκε από τριμελή εξεταστική επιτροπή

Πρέβεζα, Σεπτέμβριος 2023

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

1. Επιβλέπων καθηγητής
Ευάγγελος Χύτης
Αναπληρωτής Καθηγητής

2. Μέλος επιτροπής
Θωμάς Κιτσαντάς,
Υπηρετών Λέκτορας

3. Μέλος επιτροπής
Κωνσταντίνα Τσιλιγιάννη,
Ε.ΔΙ.Π.

© Μακρή, Κασσιανή, 2023.

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δήλωση μη λογοκλοπής

Δηλώνω υπεύθυνα και γνωρίζοντας τις κυρώσεις του Ν. 2121/1993 περί Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ότι η παρούσα μεταπτυχιακή εργασία είναι εξ ολοκλήρου αποτέλεσμα δικής μου ερευνητικής εργασίας, δεν αποτελεί προϊόν αντιγραφής ούτε προέρχεται από ανάθεση σε τρίτους. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν (κάθε είδους, μορφής και προέλευσης) για τη συγγραφή της περιλαμβάνονται στη βιβλιογραφία.

Μακρή, Κασσιανή

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ πολύ τον καθηγητή κύριο Ευάγγελο Χύτη για την πολύτιμη βοήθεια και καθοδήγηση στην εκπόνηση της πτυχιακής μου εργασίας καθώς και την οικογένεια μου που στάθηκε δίπλα μου καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου!

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία εκπονήθηκε για το τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Οικονομικών και Διοικητικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

Στο σύγχρονο κοινωνικό - οικονομικό περιβάλλον και στην Οικονομική - Λογιστική Διαχείριση έργων η ύπαρξη Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος (ΟΠΣ) Κρατικών Ενισχύσεων είναι απαραίτητη, πόσο μάλλον όταν έχουμε να διαχειριστούμε αρχαιολογικό έργο με σκοπό να δοθεί στο κοινό, ως τουριστικό αξιοθέατο, ως επισκέψιμος χώρος.

Ο κλάδος του πολιτισμού αποκτά μεγάλη σημασία, και αναδεικνύεται ως ο τέταρτος στυλοβάτης της βιώσιμης ανάπτυξης, ο συγκεκριμένος κλάδος δραστηριοποιείται οριζόντια και επικουρικά μαζί με τους υπόλοιπους τρεις, δηλαδή των κλάδων του περιβάλλοντος, της κοινωνίας και της οικονομίας.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, η ανάδειξη, προστασία και βιώσιμη αξιοποίηση των έργων πολιτιστικού ενδιαφέροντος και στην περίπτωση μας, των αρχαιολογικών έργων, θεωρείται ως μία από τις πιο σημαντικές στρατηγικές κατευθύνσεις μιας περιοχής, μιας χώρας, η οποία μπορεί να επιταχύνει την πολυεπίπεδη ανάπτυξη του τόπου, μέσω του πολιτιστικού τουρισμού.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, η συγκεκριμένη πτυχιακή εργασία παραθέτει τα μεγαλύτερα αρχαιολογικά έργα τα οποία βρίσκονται χωροταξικά στην Περιφέρεια Ηπείρου, επιχειρεί να μελετήσει όσο πιο αναλυτικά και κατανοητά γίνεται αρχαιολογικό έργο ενταγμένο στο ΕΣΠΑ - Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης της περιόδου 2014 - 2020 της Περιφέρειας Ηπείρου δια μέσω του περιβάλλοντος της εφαρμογής (ΟΠΣ) Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων αλλά και της αναλυτικής Οικονομικής και Λογιστικής Διαχείρισής του.

Επίσης παρατίθεται συνέντευξη από γνώστη της εφαρμογής (ΟΠΣ) Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, ο οποίος μοιράζεται χρήσιμες πληροφορίες για το περιβάλλον, το χειρισμό, την χρησιμότητα και γενικά την σημαντικότητα του εν λόγω συστήματος όσον αφορά την ένταξη του έργου, την καταχώρηση δαπανών, τα αιτήματα κατανομής και γενικότερα την πορεία ενός αρχαιολογικού έργου ενταγμένο στο ΕΣΠΑ - Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης.

Λέξεις κλειδιά: Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, αρχαιολογικό έργο, μισθοδοσία

ABSTRACT

This diploma thesis was prepared for the Department of Accounting and Finance of the School of Economics and Administrative Sciences of the University of Ioannina.

In the modern social-economic environment and in the Economic-Accounting Management of projects, the existence of an Integrated Information System (IIS) of State Aids is essential, especially when we have to manage an archaeological project with the aim of giving it to the public, as a tourist attraction, as a place to be visited.

The culture sector is gaining great importance, is emerging as the fourth pillar of sustainable development, this sector operates horizontally and ancillary to the triptych of the other three, namely the environment, the society and the economy.

In view of the above, the promotion, the protection and sustainable utilization of cultural works and in our case, archaeological works, is considered as one of the most important strategic directions of a region, a country, which can accelerate its multi-level development, through cultural tourism.

Under this light, the specific thesis lists epigrammatically the largest archaeological projects which are spatially located in the Region of Epirus, attempts to study as analytically and comprehensibly as possible an archaeological project included in the NSRF - National Strategic Reference of Framework period 2014-2020 of the Region of Epirus through the prism of the application Integrated Information System (IIS) of State Aids but also of its detailed Financial and Accounting Management..

Also listed is an interview with an Integrated Information System (IIS) of State Aids application expert, who shares useful information on the environment, handling, utility and overall importance of the said system in terms of project integration, cost entry, allocation requests and more generally the progress of an archaeological project included in the NSRF - National Strategic Reference of Framework.

Keywords: Integrated Information System, archaeological project, payroll

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ.....	vi
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	vii
ABSTRACT.....	viii
ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ.....	ix
ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ.....	xi
ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ.....	xii
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	1

A ΜΕΡΟΣ

1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Τουρισμός.....	3
1.1 Η Έννοια του τουρισμού.....	3
1.2 Εναλλακτικός Τουρισμός – Μορφές	5
1.3 Πολιτιστικός Τουρισμός.....	9
1.4 Πολιτιστικός Τουρισμός – Ομάδες ενδιαφέροντος	12
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Έργα ενταγμένα στο ΕΣΠΑ.....	14
2.1 Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ).....	14
2.2 Έργα Ηπείρου.....	15

B ΜΕΡΟΣ

1 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα.....	22
1.1 ΟΠΣ – Τεχνολογικό και Λειτουργικό περιβάλλον.....	22
2 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Προσωπικό αρχαιολογικού έργου.....	36
2.1 Το Προσωπικό του έργου.....	36
2.2 Μισθοδοσία βάση του Ν. 4354/2015.....	37
2.3 Παραδείγματα μισθοδοσίας.....	44
3 ^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Δαπάνες έργου.....	53
3.1 Τιμολόγια μικρών προμηθειών.....	53
3.2 Προμήθειες μεγαλύτερες από 1.000€.....	54
3.3 Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων	55
3.4 Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης	57
3.5 Απορρόφηση έργου.....	58

Γ ΜΕΡΟΣ

1ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Μεθοδολογία έρευνας.....	62
1.1 Μεθοδολογία έρευνας – Ορισμός.....	62
1.2 Η Μελέτη περίπτωσης	63
2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Συνέντευξη	66
2.1 Η μέθοδος της συνέντευξης.....	66
2.2 Συνέντευξη	68
3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Συμπεράσματα.....	74
3.1 Συμπεράσματα συνέντευξης.....	74
3.2 Συμπεράσματα μελέτης περίπτωσης.....	75
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	77
• Ελληνική βιβλιογραφία.....	77
• Ξένη βιβλιογραφία.....	79
• Πηγές από Διαδίκτυο.....	81

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΕΙΚΟΝΩΝ/ΓΡΑΦΗΜΑΤΩΝ/ΠΙΝΑΚΩΝ

Εικόνα 2.1 –Πινακίδα Ένταξης έργου.....	αρ. σελίδας 15
Εικόνα 2.2– Εικόνα έργου.....	αρ. σελίδας 16
Εικόνα 1.1 – Σελίδα πρόσβασης ΟΠΣ	αρ. σελίδας 25
Εικόνα 1.2 – Αίτηση για απόδοση κωδικών	αρ. σελίδας 26
Εικόνα 1.3 – Αρχική σελίδα ΟΠΣ	αρ. σελίδας 28
Εικόνα 1.4 – Τεχνικό Δελτίο Πράξης.....	αρ. σελίδας 30
Εικόνα 1.5 – Αιτήματα Κτανομών.....	αρ. σελίδας 30
Εικόνα 1.6 – Εισαγωγική σελίδα Δελτία Δήλωσης Δαπανών	αρ. σελίδας 31
Εικόνα 1.7 - Δελτία Δήλωσης Δαπανών	αρ. σελίδας 32
Εικόνα 1.8 – Δημιουργία Δελτίου Δήλωσης Δαπανών	αρ. σελίδας 32
Εικόνα 1.9 – Εισαγωγή αρχικών στοιχείων	αρ. σελίδας 32
Εικόνα 1.10 – Γενικά στοιχεία	αρ. σελίδας 33
Εικόνα 1.11 - Δηλωθείσες Δαπάνες βάση παραστατικών.....	αρ. σελίδας 33
Εικόνα 1.12 - Υλοποιημένο φυσικό αντικείμενο.....	αρ. σελίδας 34
Εικόνα 1.13 - Συνημμένα	αρ. σελίδας 34
Εικόνα 2.1 – Προσωπικό Οθωμανικό Λουτρό	αρ. σελίδας 36
Εικόνα 3.1 – Καταχώρηση κωδικών ΚΗΜΔΗΣ.....	αρ. σελίδας 55
Εικόνα 3.2 – Αρχική σελίδα ΚΗΜΔΗΣ.....	αρ. σελίδας 56
Εικόνα 3.1 – Κάστρο Ιωαννίνων.....	αρ. σελίδας 58
Εικόνα 3.2 – Κάτοψη έργου.....	αρ. σελίδας 59
Εικόνα 3.3 – Το έργο από άλλη γωνία.....	αρ. σελίδας 59
Εικόνα 3.4 – Το έργο εσωτερικά.....	αρ. σελίδας 60
Εικόνα 3.5 – Ανάπλαση του έργου εξωτερικά.....	αρ. σελίδας 60
Γράφημα 3.1 Απορρόφηση έργου σε ποσοστά.....	αρ. σελίδας 61
Γράφημα 3.2 - Απορρόφηση έργου σε ευρώ.....	αρ. σελίδας 61
Πίνακας 1 – Ειδικές & Εναλλακτικές μορφές τουρισμού.....	αρ. σελίδας 8
Πίνακας 2 – Μισθολογικά κλιμάκια: ΠΕ και ΤΕ.....	αρ. σελίδας 41
Πίνακας 3 – Μισθολογικά κλιμάκια: ΔΕ και ΥΕ.....	αρ. σελίδας 42
Πίνακας 4 - Φορολογική κλίμακα για Μισθούς, Συντάξεις, Επιχειρηματική Δραστηριότητα.....	αρ. σελίδας 44

ΠΙΝΑΚΑΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΩΝ

ΟΠΣ.....	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
ΚΠΣ.....	Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
ΕΣΠΑ.....	Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης
ΕΥΔ.....	Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος
ΠΤΑ.....	Περιφερειακό Ταμείο Ανάκαμψης
Π.Ε.Π.....	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΔΔΜ.....	Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφοράς
ΕΕ.....	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
ΕΦΚΑ.....	Ενιαίος Φορέας Κοινωνικής Ασφάλισης
ΑΣΕΠ.....	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
ΤΔΠ.....	Τεχνικό Δελτίο Πράξης
ΒΑΚΧΕΠ.....	Βιβλίο Αναλυτικής Καταγραφής Χρημ/κών Ενεργειών Πράξης
ΕΔΕΠΟΛ.....	Επιτελική Δομή ΕΣΠΑ Υπουργείου Πολιτισμού
ΚΗΜΔΗΣ.....	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων
ΑΔΑΜ.....	Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου
ΑΔΑ.....	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης
ΟΤΑ.....	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
ΝΠΔΔ.....	Νομικό Πρόσωπο Δημ. Δικαίου
ΝΠΙΔ.....	Νομικό Πρόσωπο Ιδ. Δικαίου
ΕΔΕΤ.....	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η περιφέρεια της Ηπείρου, διαθέτει ανεξάντλητο πλούτο σε πολιτιστικούς χώρους, μνημεία αλλά και απaráμιλλη φυσική ομορφιά για το λόγο αυτό δέχεται ετησίως μεγάλο αριθμό επισκεπτών - τουριστών. Οι επισκέπτες χώρων πολιτιστικού ενδιαφέροντος έφεραν στο προσκήνιο μια εναλλακτική μορφή τουρισμού, τον πολιτιστικό τουρισμό, ο οποίος βασίζεται στην ανάγκη των επισκεπτών για συλλογή καινούργιων εμπειριών, συναισθηματικών και ψυχολογικών και επαφής με το παρελθόν με σκοπό να ικανοποιήσουν τις πολιτιστικές τους ανάγκες και ενδιαφέροντα.

Λαμβάνοντας υπόψιν τις νέες κατευθύνσεις, η ανάπτυξη του τουρισμού οφείλει να στρέψει το βλέμμα της σε ένα τουρισμό πιο πολυμορφικό ο οποίος σκοπεύει να ικανοποιήσει τις ανάγκες του σύγχρονου τουρίστα και ταυτόχρονα να μπορεί να αξιοποιεί τον πλούτο των πόρων του. Αντιλαμβανόμεστε ότι κάθε εναλλακτική μορφή τουρισμού διαθέτει ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό το οποίο λειτουργεί ως κίνητρο, το ιδιαίτερο αυτό χαρακτηριστικό γίνεται συστατικό στοιχείο, αναπόσπαστο, κατά την διάρκεια παραμονής των τουριστών. (Ανδριώτης, 2008)

Σκοπός της πτυχιακής αυτής είναι αρχικά να παρουσιάσει τα αρχαιολογικά έργα της Περιφέρειας Ηπείρου, δηλαδή των νομών Ιωαννίνων, Πρέβεζας, Άρτας, και Θεσπρωτίας, τα οποία είναι ενταγμένα στο ΕΣΠΑ και έχουν ως σκοπό να δοθούν με το πέρας του προγράμματος στο κοινό ως επισκέψιμα μνημεία.

Στη συνέχεια να παρουσιάσει αναλυτικά το περιβάλλον του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣ) όπου καταχωρούνται τα στοιχεία ή αλλιώς παραδοτέα που σχετίζονται με τα επιχειρησιακά προγράμματα που αφορούν το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) για το πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου και συγκεκριμένα την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020.

Επίσης στην παρούσα εργασία θα δούμε αναλυτικά την διαχείριση αρχαιολογικού έργου, ενταγμένο στο ΕΣΠΑ, από άποψη Οικονομική – Λογιστική.

Η παρούσα πτυχιακή περιλαμβάνει τα εξής τρία μέρη.

Στο πρώτο μέρος επιχειρείται η θεωρητική ανάλυση του πλαισίου της πτυχιακής και αποτελείται από δύο κεφάλαια.

Στο πρώτο κεφάλαιο πραγματοποιείται η εννοιολογική προσέγγιση του τουριστικού φαινομένου μέσα από τη διαχρονική του εξέλιξη, αναλύεται επίσης το φαινόμενο του τουρισμού στην Ελλάδα και πως εξελίχτηκε αλλά και πως έχει διαμορφωθεί σήμερα στην

εποχή του 21ου αιώνα. Παρατίθεται θεωρητικά ο εναλλακτικός τουρισμός, οι μορφές του και κυρίως η εναλλακτική μορφή του πολιτιστικού τουρισμού όπως επίσης τα χαρακτηριστικά του αλλά και το προφίλ των τουριστών που επιλέγουν τον πολιτιστικό τουρισμό.

Στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζεται το πλαίσιο του Εταιρικού Σύμφωνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης – ΕΣΠΑ και συνοπτικά τα μεγαλύτερα αρχαιολογικά έργα, σε οικονομικό προϋπολογισμό, που υπάρχουν στην περιοχή της Ηπείρου και είναι ενταγμένα στο ΕΣΠΑ 2014-2020.

Το δεύτερο μέρος αποτελείται από τρία κεφάλαια, στο πρώτο κεφάλαιο αναλύεται το περιβάλλον του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις προσλήψεις οι οποίες είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση αρχαιολογικού έργου, στον Νόμο στον οποίο βασιζόμαστε για την μισθοδοσία των εργαζομένων αλλά και παραδείγματα μισθοδοσίας ανάλογα με την ειδικότητα των εργαζομένων.

Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται περιγραφή στο πως χειριζόμαστε ως λογιστές του αρχαιολογικού έργου τιμολόγια μικρών προμηθειών, προμηθειών πάνω από 1000€ και περιγράφετε συνοπτικά το περιβάλλον του ΚΗΜΔΗΣ - Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων, μιας εφαρμογής την οποία χρησιμοποιούμε για την καταχώρηση δαπανών μεγαλύτερων από 1000€. Επίσης γίνεται αναφορά για την μέχρι σήμερα απορρόφηση των κονδυλίων του προϋπολογισμού του έργου με το οποίο θα καταπιαστούμε ως μελέτη περίπτωσης.

Στο τρίτο μέρος αναλύεται η μεθοδολογία της έρευνας, αποτελείται από τέσσερα κεφάλαια, στο πρώτο κεφάλαιο ασχολούμαστε με τη μεθοδολογία έρευνας, στο δεύτερο κεφάλαιο αναλύουμε το θεωρητικό πλαίσιο της μελέτης περίπτωσης, στο τρίτο κεφάλαιο παρατίθεται συνέντευξη από έναν γνώστη ελέγχου της διαχείρισης αρχαιολογικού έργου και καταχώρησής του στο Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα Κρατικών Ενισχύσεων (ΟΠΣ) και στο τέταρτο κεφάλαιο παρατίθενται απόψεις και συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε μετά από την μελέτη περίπτωσης και της συνέντευξης.

Α ΜΕΡΟΣ

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Τουρισμός

Το αρχαιολογικό έργο της μελέτης περίπτωσης μας απασχολεί γιατί εντάχθηκε στο ΕΣΠΑ με μοναδικό σκοπό την ανάδειξή του, την προστασία του και στη συνέχεια να δοθεί στο κοινό ως επισκέψιμο μνημείο, για να το επισκεφτεί ο τουρίστας που ενδιαφέρεται για την ιστορία του μνημείου και τον πολιτισμό της περιοχής.

1.1 Η Έννοια του τουρισμού

Κατά καιρούς έχουν δοθεί διάφοροι ορισμοί όπως επίσης έχουν καταγραφεί διάφορες προσεγγίσεις για το φαινόμενο του τουρισμού.

Συνοπτικά παρατίθενται κάποιοι απ' αυτούς παρακάτω:

Όπως αναφέρει ο Ζαχαράτος (1999) σύμφωνα με τους Hunziker και Kraft (1942), εννοιολογικά ο τουρισμός είναι μια κατάσταση η οποία χαρακτηρίζεται από προσωρινή και μικρής διάρκειας μετατόπιση ατόμων από την περιοχή όπου διαμένουν μόνιμα και εργάζονται σε μια άλλη περιοχή, για οληγοήμερη διαμονή σ' αυτόν, χωρίς να μας ενδιαφέρει ο λόγος της μετακίνησης. Σύμφωνα με την Γαλάνη - Μουτάφη (2002) κατά το μαρξιστικό προσανατολισμό το τουριστικό ταξίδι οφείλεται στην αποξένωση που δημιουργούν οι καταπιεστικές συνθήκες ζωής στον ώριμο καπιταλισμό γι' αυτό το λόγο οι τουρίστες επιδιώκουν την απόδραση από την καταπιεστική καθημερινότητα και ψάχνουν την διαφορετικότητα, την αυθεντικότητα σε άλλες περιοχές αλλά και χρόνους.

Ο Middleton (2009) δίνει την έννοια του τουρισμού με βάση τον λόγο της μετακίνησης των τουριστών και κάνει μια πιο αναλυτική τοποθέτηση, δηλαδή η μετακίνηση των ατόμων - επισκεπτών συμβολίζεται ως τουριστική όταν έχει σαν σκοπό την πλήρωση συγκεκριμένων τουριστικών «θέλω» όπως τέρψη συναισθηματικών επιθυμιών και πνευματικών ανησυχιών, επαγγελματικές συναντήσεις, συμμετοχή σε συνέδρια, επίσκεψη σε εκθέσεις και σε αρχαιολογικούς χώρους, ταξίδια κινήτρων.

Σύμφωνα με τον Βαρβαρέσο (2011), η λέξη «τουρισμός» έχει βάσεις στη γαλλική λέξη «tour» που ταυτίζεται με τις έννοιες γύρος, περιοδεία, ταξίδι. Για πρώτη φορά αναγορεύτηκε ως έννοια στο αγγλικό λεξικό της Οξφόρδης το 1811 (19ος αιώνας).

Συμφώνα λοιπόν με τα παραπάνω, τουρίστας είναι κάθε άνθρωπος που επισκέπτεται μια περιοχή για χρονικό διάστημα έως είκοσι τέσσερις ώρες και επισκέπτες είναι εκείνα τα

άτομα όπου δεν υπερβαίνει τις 24 ώρες η διάρκεια του ταξιδιού τους. (Βαρβαρέσος, 2000)

Τουρίστες επίσης μπορούν να χαρακτηριστούν, σύμφωνα με την Βενετσανοπούλου (2006), όλοι εκείνοι οι οποίοι ταξιδεύουν ακόμη και για επιστημονικούς και επαγγελματικούς λόγους.

Στην Ελλάδα ο τουρισμός έκανε πιο αργά βήματα σε σχέση με άλλες χώρες και σύμφωνα με την Βενετσανοπούλου (2006) πέρασε από διάφορες εκφάνσεις με κυριότερες, τις εξής τρεις:

- Εκδρομικός τουρισμός, ο οποίος υπήρξε η αρχική μορφή οργανωμένου τουρισμού με τη μορφή της μετατόπισης ανθρώπων από περιοχή σε περιοχή σε συγκεκριμένη εμβέλεια και μικρότερης διάρκειας των 24 ωρών, για λόγους ψυχαγωγίας αλλά και για δραστηριότητες τύπου προώθησης της πολιτισμικής ανάπτυξης.

- Εσωτερικός ή εθνικός τουρισμός, ο οποίος αναπτύχθηκε λόγω καλυτέρευσης της οικονομικής κατάστασης της λεγόμενης αστικής τάξης, της δημιουργίας των πρώτων ξενοδοχειακών μονάδων αλλά και της ταυτόχρονης βελτίωσης των μέσων συγκοινωνίας, όπου αυτού του είδους ο τουρισμός, εκτός από ψυχαγωγικούς λόγους, γίνονταν και για λόγους υγείας αναφέρουμε ενδεικτικά επισκέψεις σε ιαματικά λουτρά.

- Εξωτερικός ή διεθνής τουρισμός, ο οποίος αναπτύχθηκε τα τελευταία χρόνια της προπολεμικής περιόδου στη χώρα μας και είναι αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους στόχους σε μια υπεύθυνη οικονομική πολιτική.

Ο γοργός ρυθμός ανάπτυξης του μαζικού τουρισμού παγκόσμια αλλά και στην Ελλάδα είχε ως αποτέλεσμα στη δημιουργία ενός προτύπου, το οποίο βασίστηκε στην υπέρ του δέοντος εκμετάλλευση των τουριστικών πόρων και των κέντρων ενδιαφέροντος της Ελλάδας με απώτερο στόχο την προσέλκυση όλο και μεγαλύτερου αριθμού τουριστών. Τα προβλήματα που δημιούργησε ο μαζικός τουρισμός είναι γνωστά με κυριότερο την μεγάλη τουριστική συγκέντρωση σε προορισμούς συγκεκριμένους και κατ' επέκταση και στον εποχικό χαρακτήρα της ζήτησης. (Βενετσανοπούλου, 2006)

Το γεγονός ότι οι διακοπές είναι αναπόσπαστο κομμάτι μιας φυσιολογικής ζωής κάθε ανθρώπου σε συνδυασμό με την άνοδο του εισοδήματος είχε ως αποτέλεσμα στην μεγιστοποίηση στις απαιτήσεις του συγχρόνου τουρίστα, του τουρίστα του 21ου αιώνα.

Σύμφωνα με τους Swarbrooke & Horner (2007) η τουριστική ζήτηση κατά τη διάρκεια του 21ου αιώνα παρουσιάζει μια έντονη διαφοροποίηση ως προς τα «θέλω» των τουριστών. Οι τουρίστες αρχίζουν να έχουν νέα ενδιαφέροντα, να έχουν ειδικά κίνητρα και να επιζητούν υπηρεσίες πιο ποιοτικές. Η δημιουργία αυτών των νέων και

διαφορετικών κινήτρων οδήγησε παγκόσμια στην εμφάνιση αλλά και άνθηση νέων μορφών τουρισμού, πιο ειδικών, που ως στόχο έχουν την παροχή ποιοτικών υπηρεσιών σε αυτές τις νέες ομάδες τουριστών. Με άλλα λόγια, ο τομέας του τουρισμού καλείται να προσφέρει μια ποιοτική αναβάθμιση προκειμένου να ανταπεξέλθει στις νέες προκλήσεις. Επίσης οι τουρίστες που προέρχονται από τα ανεπτυγμένα κράτη αρχίζουν και εμφανίζουν περιβαλλοντικές ευαισθησίες και για αυτούς το περιβάλλον και ο σεβασμός προς αυτό αποτελεί βασική παράμετρο επιλογής τόπου διακοπών. Ταυτόχρονα παρατηρείται διεθνώς μια τάση από τους τουρίστες οι όποιοι επιζητούν ποιοτικότερες διακοπές τις οποίες είναι πρόθυμοι να πληρώσουν προκειμένου να τις απολαύσουν, ανεξαρτήτως την άνοδο τόσο του διαθέσιμου εισοδήματος όσο και των δαπανών. (Swarbrooke & Horner, 2007)

Ο τουρίστας του σήμερα παρουσιάζει πολύ διαφορετικά «θέλω» και απαιτήσεις σε σχέση με τον αντίστοιχο των προηγούμενων ετών. Μία ειδοποιός διαφορά που παρατηρούμε στις νέες τουριστικές απαιτήσεις είναι το γεγονός της μεγάλης αύξησης των τουριστών της τρίτης ηλικίας οι οποίοι είναι αδιαμφισβήτητα ένα αναπτυσσόμενο κομμάτι πολύ δυναμικό της τουριστικής αγοράς, του οποίου η ζήτηση αυξάνει γοργά τα τελευταία χρόνια σε τοπικό αλλά και σε επίπεδο διεθνές. Από την άλλη μεριά οι καινοτόμες τεχνολογικές εξελίξεις, για παράδειγμα στο πλαίσιο των ηλεκτρονικών υπολογιστών, προσφέρουν τεράστια ώθηση στις επιχειρήσεις του τουριστικού τομέα κυρίως όσον αφορά στην ελάττωση του κόστους των παραγόμενων αγαθών, στην ενίσχυση της απόδοσης και της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων αλλά και στο τρόπο οργάνωσης του. (Swarbrooke & Horner, 2007)

Οι διαφορετικές απαιτήσεις των τουριστών (περιβαλλοντικές ευαισθησίες κ.α.) και η στροφή τους σε πιο ποιοτικές διακοπές οδηγούν στην εμφάνιση του εναλλακτικού τουρισμού.

1.2 Εναλλακτικός Τουρισμός - Μορφές

Ο μαζικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από διάφορα αρνητικά όπως: επιφόρτιση του φυσικού περιβάλλοντος, ελάττωση της ποιότητας των υπηρεσιών που προσφέρονται, μαζικότητα και έχει ως σκοπό την αύξηση των κερδών επιβαρύνοντας την τοπική οικονομία και το περιβάλλον και κατ'επέκταση τις τοπικές κοινωνίες με τον υπερπληθυσμό, σε εκ διαμέτρου αντίθετη κατάσταση βρίσκονται οι εναλλακτικές

μορφές τουρισμού και γενικά όσες έχουν ως κύριο γνώρισμα την αντίθεση στον κλασικό τύπο μαζικού τουρισμού.

Ήπιος ή εναλλακτικός τουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού όπου ως κύριο χαρακτηριστικό έχει την ποιότητα αλλά και το ότι είναι ιδιαίτερα φιλόξενος, αποδίδει κέρδος για αυτούς που ασχολούνται με αυτή τη μορφή, ενώ παράλληλα σέβεται το περιβάλλον και το κοινωνικό - πολιτισμικό γίγνεσθαι της περιοχής (Βελισσαρίου, 2000). Στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού ιδιαίτερη αξία έχει η ελάττωση αν όχι η εξάλειψη των δυσμενών επιδράσεων και η παράλληλη μεγιστοποίηση των θετικών επιπτώσεων από την ανάπτυξη της τουριστικής δραστηριότητας. Προέχει, με λίγα λόγια η ασφάλεια της κοινωνικής και πολιτιστικής κληρονομιάς, η χαρά και η ικανοποίηση των τουριστών, η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών, το κέρδος της τοπικής κοινωνίας και η έντονη και καθολική ανάμειξη και εισφορά των τουριστών (Βελισσαρίου, 2000).

Η τουριστική ανάπτυξη η οποία συντελείται με κυρίαρχο γνώμονα τη διασφάλιση της βιωσιμότητας του ευρύτερου περιβάλλοντος και των πόρων του τουριστικού προορισμού, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί η επ' άπειρο διατήρησή του και να αποτελέσει πόλος έλξης και άλλων τουριστών στο μέλλον, ονομάζεται αειφορική τουριστική ανάπτυξη. (Σφακιανάκης, 2000).

Αειφόρος ή βιώσιμη ανάπτυξη, όπως υποστηρίζει η Παγκόσμια Επιτροπή για το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη, είναι η ανάπτυξη η οποία έχει ως μόνον την κάλυψη των αναγκών που προκύπτουν στο παρόν με βασική προϋπόθεση να εξασφαλίζει και το μέλλον των επόμενων γενεών ώστε να μπορούν να καλύψουν με τη σειρά τους τις δικές τους ανάγκες. Άρα πρεσβεύει την ανάγκη για μια ανάπτυξη η οποία θα εξισορροπεί τους κλάδους της κοινωνίας, του πολιτισμού, της οικονομίας, του περιβάλλοντος. (Σπιλάνης et al, 2000).

Όπως αναφέρουν οι Κοκκώσης και Τσάρτας (1999) η τοπική αειφορική ανάπτυξη επιτυγχάνεται κάτω από το συνδυαστικό πρίσμα τριών παραγόντων:

την φροντίδα του φυσικού περιβάλλοντος, την απουσία επιβεβλημένων ορίων κοινωνικής τάξης και δικαιοσύνης και το πόσο αποτελεσματική είναι η οικονομία.

Σημαντικό εργαλείο του αειφορικού τουρισμού, για την εξασφάλιση των σκοπών του, είναι ότι πρεσβεύει η φέρουσα ικανότητα δηλαδή προαποφασίζεται ο αριθμός των τουριστών που δύναται να απορροφήσει μια περιοχή τουριστικού ενδιαφέροντος έτσι ώστε να προστατευθεί η εν λόγω περιοχή, να υπάρχει αντιστάθμισμα των πόρων που την αποτελούν όπως φυσικό περιβάλλον, κοινωνικό περιβάλλον και οικονομικό περιβάλλον.

Εξασφαλίζοντας τα παραπάνω επιτυγχάνεται μελλοντικά η ποιότητα και επέκταση και η φήμη της τουριστικής περιοχής. (Σφακιανάκης, 2000).

- **Αγροτουρισμός:** Κατά το (ΥΠΑΑΤ) Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, η ειδική μορφή Τουρισμού Υπαίθρου που είναι ο Αγροτουρισμός, καταπιάνεται με θέματα τα οποία αφορούν τις αγροτικές περιοχές, δηλαδή αγροτική παραγωγή αλλά και το πολιτιστικό περιβάλλον των αγροτικών περιοχών, που μπορεί να αφορά την παραδοσιακή κουζίνα μιας αγροτικής περιοχής αλλά τις μοναδικές συνταγές της περιοχής αυτής, αλλά και τις ενασχολήσεις των αγροτών της περιοχής και κατ' επέκταση τα τοπικά προϊόντα που ίσως παράγουν όπως επίσης και την παροχή υπηρεσιών εστίασης και φιλοξενίας προσαρμοσμένη σε χώρους οι οποίοι μπορεί να εγκατεστημένοι ή μη με αγροτικές εγκαταστάσεις.
- **Τουρισμός υπαίθρου:** Είναι τουρισμός στην ύπαιθρο και όπως είναι φυσικό είναι μια μορφή τουρισμού ιδανική για τουρίστες που αγαπούν και προστατεύουν τη φύση, που διψούν να μάθουν πράγματα για την περιοχή που τους φιλοξενεί. Οι συγκεκριμένοι τουρίστες μένουν κυρίως σε κάμπινγκ, κατασκηνώσεις αλλά και σε τροχόσπιτα (Λαγός, 2005).
- **Αθλητικός τουρισμός:** Περικλείει δραστηριότητες αθλητικού τύπου, από τουρίστες ερασιτέχνες, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους το οποίο ίσως πραγματοποιήθηκε με αφορμή κάποιο γεγονός αθλητικό. (Λύτρας, 1991).
- **Περιηγητικός τουρισμός:** είναι μια μορφή τουρισμού όπου ο τουρίστας δείχνει μεγάλο ενδιαφέρον για το φυσικό περιβάλλον και την πολιτιστική του κληρονομιά όπου το ανακαλύπτουν κάνοντας περιπάτους ή με αυτοκίνητο. (Λαγός, 2005).
- **Θαλάσσιος τουρισμός:** Χαρακτηριστικό του συγκεκριμένου τουρίστα είναι ότι περνάει σημαντικό χρόνο από τις διακοπές του κάνοντας θαλάσσιες περιηγήσεις όπως ναυσιπλοΐα, κρουαζιέρα, κ.α. (Βελισσαρίου, 2000).
- **Οικοτουρισμός:** Απευθύνεται σε άτομα ευαισθητοποιημένα προς τη φύση, οι οποίοι μελετούν την χλωρίδα και την πανίδα του τουριστικού τους ενδιαφέροντος ενώ μπορεί και να συνδυάζουν και άλλου τύπου ενέργειες και ασχολίες σε σχέση με τη φύση όπως επισκέψεις σε εθνικούς δρυμούς αλλά και καταδύσεις, κ.α. (Λαγός, 2005).
- **Ορεινός τουρισμός:** Τουρισμός σε ορεινές περιοχές και αφορούν δραστηριότητες όπως πεζοπορία κ.α. (Λαγός, 2005).
- **Ορειβατικός τουρισμός:** Το λέει και η ονομασία του, ταυτίζεται με την ορειβασία, απαιτεί ειδικές γνώσεις, σύνεργα, εξειδικευμένο εξοπλισμό, υποδομές που πρέπει να υπάρχουν στην περιοχή φιλοξενίας των τουριστών (Λαγός, 2005).

- Τουρισμός περιπέτειας: Αυτό το είδος τουρισμού είναι ιδιαίτερο, έχει ως χαρακτηριστικό το αίσθημα της συγκίνησης αλλά και του κινδύνου για τον άνθρωπο που καταπιάνεται με αυτό το είδος τουρισμού. Διακρίνεται σε ακραίας περιπέτειας και ήπιας περιπέτειας (Λαγός, 2005).

- Πολιτιστικός τουρισμός: Δίνεται έμφαση από τους τουρίστες οι οποίοι ενδιαφέρονται να μάθουν στοιχεία και να βιώσουν πράγματα μιας άλλης εποχής και κουλτούρας αλλά και να γνωρίσουν τον πολιτισμό μιας περιοχής ή και της χώρας που επισκέπτονται. Γνωρίζουν πολιτιστικά μνημεία, χώρους αρχαιολογικούς αλλά μαθαίνουν τις παραδόσεις μιας περιοχής όπως και τα έθιμα της. (Λαγός, 2005).

Οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού (Κοκκώσης & Τσάρτας, 2001) όπως αναφέρονται στον πίνακα 1, έχουν ως χαρακτηριστικό την ανάπτυξη μιας συγκεκριμένης υποδομής σε τουριστικές περιοχές που επισκέπτονται οι τουρίστες οι οποίοι συχνά επιλέγουν τον τρόπο διεξαγωγής και οργάνωσης του ταξιδιού τους, όπου κυριαρχεί η ανεξαρτησία των επιλογών αλλά και η περιοδεία με μικρή χρήση υπηρεσιών οργανωμένου τουρισμού. (Κοκκώσης και Τσάρτας, 1999).

1	Κοινωνικός τουρισμός
2	Κοινωνικός τουρισμός επαγγελματικών ενώσεων
3	Αγροτουρισμός
4	Συμπλέγματα αγροτουρισμού σε σύγχρονους οικισμούς, δομημένα με χαρακτηριστικά παραδοσιακών οικισμών
5	Τουρισμός υπαίθρου
6	Τουρισμός τρίτης ηλικίας (τουρισμός παραχείμασης)
7	Αθλητικός τουρισμός (διάφοροι τύποι)
8	Περιηγητικός τουρισμός
9	Θαλάσσιος τουρισμός (διάφοροι τύπου)
10	Οικολογικός τουρισμός (διάφοροι τύποι)
11	Τουρισμός υγείας και φυσικής ζωής
12	Ιαματικός τουρισμός
13	Πολιτιστικός τουρισμός
14	Εκπαιδευτικός τουρισμός
15	Θρησκευτικός τουρισμός
16	Συνεδριακός τουρισμός
17	Εκθεσιακός τουρισμός

18	Τουρισμός κινήτρων
19	Επαγγελματικός τουρισμός
20	Ορεινός τουρισμός
21	Χειμερινός τουρισμός
22	Γυμνιστικός τουρισμός
23	Χρονομεριστική μίσθωση
24	Τουρισμός περιπέτειας
25	Τουρισμός σε οργανωμένα τουριστικά χωριά ειδικού τύπου
26	Τουρισμός σε θεματικά πάρκα
27	Αστικός τουρισμός

Πίνακας 1 - Ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού

1.3 Πολιτιστικός Τουρισμός

Η μελέτη περίπτωσης που θα μας απασχολήσει έχει να κάνει με αρχαιολογικό έργο άρα με τον πολιτιστικό τουρισμό.

Χαρακτηρίζεται ως μια μορφή τουρισμού, εναλλακτική, μέσω της οποίας οι τουρίστες έχουν ως κύριο μέλημα την ενασχόληση με τα κοινωνικά και πολιτιστικά δρώμενα της περιοχής που έχουν επιλέξει για διακοπές. Το κάθε πακέτο μπορεί να περιλαμβάνει: παρακολουθήσεις συναυλιών, επισκέψεις σε αρχαιολογικούς χώρους, σε μουσεία, σε ιστορικά μνημεία, σε πινακοθήκες, σε εκθέσεις, σε θεατρικές παραστάσεις, όπερας, αλλά και συμμετοχές σε εκδηλώσεις με θέμα τον πολιτισμό, όπως είναι τα διάφορα πολιτιστικά φεστιβάλ που λαμβάνουν χώρα σε διάφορες περιοχές. Είναι κατανοητό πως για την άνθηση του πολιτιστικού τουρισμού απαραίτητη προϋπόθεση είναι να γίνονται μορφωτικές και καλλιτεχνικές εκδηλώσεις εκτός από την βασική τουριστική υποδομή. (Κοκκώση et al, 2011)

Οι McIntosh και Goeldner (1986) θεωρούν ως πολιτιστικό τουρισμό όλα τα είδη των ταξιδιών μέσω των οποίων οι ταξιδιώτες λαμβάνουν πληροφορίες για την πολιτιστική κληρονομιά, την ιστορία, και τις μικρές καθημερινές πρακτικές της ζωής διαφορετικών λαών.

Σύμφωνα με τον Σφακιανάκη (2000) αυτή η μορφή τουρισμού έχει άμεση σχέση με το πώς μαθαίνουμε έναν τόπο ή μια περιοχή μέσω της ιστορίας του, της λαογραφίας του,

των τεχνών του, μετά από μια επίσκεψη στους αρχαιολογικούς χώρους και τα μνημεία, βυζαντινά ή κλασικά.

Η Βενετσανοπούλου (2006) υπογραμμίζει ότι ο πολιτιστικός τουρισμός είναι ένα είδος τουρισμού το οποίο έχει πρωταρχικό μέλημα να γνωρίσει ο τουρίστας και να έρθει σε επαφή και να γνωρίσει τον τόπο που επισκέπτεται, του πολιτισμού του αλλά και μέσω των πολιτιστικών εκδηλώσεων. Άρα, η μορφή τουρισμού στην οποία αναφερόμαστε, δημιουργείται όταν ο επισκέπτης εκφράζει την ανάγκη να εκτιμήσει και να κατανοήσει τον πολιτισμό ενός νέου τόπου ως σύνολο και περιλαμβάνει ότι είναι σχετικό και αφορά τον λαό, τον τρόπο ζωής του, την αρχαιολογία, την ιστορία, την πολιτιστική εξέλιξη, την αρχιτεκτονική, τις τέχνες αλλά και την παραγωγή τοπικών προϊόντων, το φαγητό, τον οίνο, την κοινωνική, την οικονομική και την πολιτική διάρθρωση.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού (ΠΟΤ, 1985) αναφέρει δύο προσεγγίσεις, διαφορετικές, που έχουν να κάνουν με τον πολιτιστικό τουρισμό. Η πρώτη προσέγγιση, χαρακτηρίζεται ως «στενός ορισμός», αφορά: «τη μετακίνηση των ανθρώπων ορμώμενοι κυρίως από ουσιαστικό πολιτιστικό κίνητρο όπως: καλλιτεχνικές παραστάσεις, πολιτιστικές εκδρομές, συμμετοχή σε φεστιβάλ, σε πολιτιστικές εκδηλώσεις, σε επισκέψεις σε μνημεία και αξιοθέατα, μελέτη της φύσης, των εθίμων και των παραδόσεων, θρησκευτικές εκδηλώσεις». Η προσέγγιση αυτή περιλαμβάνει όλες αυτές τις ενέργειες που χαρακτηρίζονται ως γνώρισμα της υψηλής κουλτούρας. Η δεύτερη προσέγγιση, χαρακτηρίζεται ως «ευρύτερος ορισμός» και καλύπτει: «όλες τις μετακινήσεις των ανθρώπων, που έχουν ως στόχο την ικανοποίηση της ανθρώπινης ανάγκης για την εξερεύνηση του διαφορετικού που οδηγεί στη βελτίωση του πολιτιστικού επίπεδου των ανθρώπων μέσω της διαδικασίας πληροφοριών, εμπειριών και της σχέσης με άλλους ανθρώπους, κουλτούρες, λαούς». Η προσέγγιση αυτή δεν χρησιμοποιείται συχνά, επειδή δεν παρέχει τα βασικά για την επιστημονική εξερεύνηση του τι περιλαμβάνει ο πολιτιστικός τουρισμός στην πραγματικότητα. Η ευρύτητα των διαφορετικών εννοιολογικών προσεγγίσεων όσον αφορά τον πολιτιστικό τουρισμό, στοχεύει στον ακριβή ορισμό των δραστηριοτήτων και των δράσεων που περιέχονται σε αυτή τη μορφή τουρισμού, καθώς και τα κίνητρα των τουριστών που δημιουργούν την κουλτούρα του τουρισμού. (Dionysopoulou- Lagos-Tsartas 2003)

Η ανάπτυξη και η ύπαρξη του πολιτιστικού τουρισμού σύμφωνα με την Μπιτσάνη (2004) περιλαμβάνει ως προϋπόθεση την ύπαρξη και δημιουργία μιας ολόπλευρης και σχεδιασμένης αξιοποίησης των πολιτιστικών πόρων αλλά και την αυθεντικότητα και επιτόπια παραγωγή πολιτιστικών δραστηριοτήτων. Αυτού του είδους η άνθηση θέτει τις

βάσεις για μια καλύτερη επικοινωνία ανάμεσα σε πολιτισμούς με διαφορετικές καταβολές αλλά και καλυτέρευσης της μάθησης για τον τρόπο ζωής των κατοίκων μιας περιοχής, την κουλτούρα τους, τον πολιτισμό τους, την παράδοση. (Μπιτσάνη, 2004)

Ο πολιτισμός, κατά τους Ηγουμενάκη, Κραβαρίτη και Λύτρα (1999), επιγραμματικά θα μπορούσαμε να πούμε ότι αφορά:

- Μουσεία τα οποία αναδεικνύουν την πολιτιστική κληρονομιάς παγκοσμίως αλλά και τις εκδηλώσεις Πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- Αρχαιολογικούς χώρους και μουσεία
- Τόπους θρησκευτικής λατρείας
- Παραδόσεις της περιοχής, έθιμα καθώς και εθνολογικά και λαογραφικά στοιχεία
- Τα λεγόμενα «φεστιβάλ» που διεξάγονται κάθε χρόνο, είτε τοπικά είτε εθνικά
- Το Δομημένο περιβάλλον ενδεικτικά αναφέρουμε τα ιστορικά κέντρα, την αρχιτεκτονική και τους παραδοσιακούς οικισμούς Τέχνη (μοντέρνα και παραδοσιακή) όπως γλυπτική, ζωγραφική, χορός, μουσική
- Ιστορία, θρησκεία (πνευματικά και υλικά στοιχεία)
- Τοπία φυσικού κάλλους, που μπορεί να περιλαμβάνουν μνημεία είτε φυσικά είτε δομημένα (Ηγουμενάκης - Κραβαρίτης - Λύτρας 1999)

Τα κύρια στοιχεία που εντοπίζουμε στον πολιτιστικό τουρισμό, σύμφωνα με τον Σφακιανάκη (2000) αναφέρονται τα παρακάτω:

- Θεωρείται από αρκετούς συγγραφείς και ως μορφωτικός διότι με τη βοήθεια της τουριστικής και της πολιτιστικής δραστηριότητας οι επισκέπτες γνωρίζουν τον πολιτισμό του προορισμού τους.
- Έχει άμεση σύνδεση με έννοιες όπως ο πολιτιστικός πλούτος του τουριστικού προορισμού και η πολιτιστική κληρονομιά και χρησιμοποιεί τα συστατικά στοιχεία αυτών ως προϊόντα τουριστικά
- Συμβάλει στην προβολή και ανάδειξη όλων εκείνων των ιδιοτεροτήτων του πολιτισμού του τουριστικού προορισμού και με αυτό τον τρόπο επιτυγχάνει την αναβίωση, ανάπτυξη και προστασία των πολιτιστικών στοιχείων από τα οποία εξαρτάται.
- Ο πολιτιστικός τουρισμός έχει ως βασική προϋπόθεση για την ανάπτυξή του το σεβασμό προς το ανθρωπογενές αλλά και το φυσικό περιβάλλοντος, ο σεβασμός αυτός είναι μια καθαρά πολιτιστική ενέργεια, άρα είναι μια μορφή φιλική προς το περιβάλλον
- Η ευαισθητοποίηση των τουριστικών φορέων και του τοπικού πληθυσμού είναι αναπόσπαστο κομμάτι της ανάπτυξής του αλλά και η εκπαίδευση των δύο παραπάνω

στον τρόπο διαχείρισης και προστασίας του Πολιτιστικού Πλούτου και τη διάθεση των πολιτιστικών προϊόντων.

- Τέλος αναπτύσσεται μαζί και με άλλες μορφές τουρισμού όπως τον εκπαιδευτικό τουρισμό αλλά και τον αγροτουρισμό.

1.4 Πολιτιστικός Τουρισμός – Ομάδες ενδιαφέροντος

Σύμφωνα με τον Κωστάκη (2003) οι τουρίστες οι οποίοι επιλέγουν να επισκεφτούν ένα μέρος πολιτιστικού ενδιαφέροντος αυξάνονται συνεχώς. Ο πολιτιστικός τουρίστας είναι ταξιδιώτης ειδικών ενδιαφερόντων δηλαδή διοργανώνει το ταξίδι του σκεπτόμενος πολιτιστικές δραστηριότητες, όπως την πολιτιστική κληρονομιά, τις τέχνες, και άλλες αιτίες για να ταξιδέψει, είναι συνήθως άτομα περισσότερο μορφωμένα από τον μέσο όρο, είναι γενικά εύποροι και έχουν αξιόλογη εργασία. Μέσα στις επιδιώξεις τους είναι να ενημερωθούν για τον πολιτισμό και την ιστορία της χώρας που επισκέπτονται και να αποκτήσουν και ιδιαίτερες εμπειρίες μαζί με την χαλάρωση και τη διασκέδαση. Τα χαρακτηριστικά αυτά παρουσιάζονται συχνότερα σε μεγαλύτερες ηλικίες. Όμως σύμφωνα με τον Κωστάκη (2003) πραγματοποιούνται έρευνες στον τομέα αυτό οι οποίες ακόμη δεν έχουν δώσει τελικά αποτελέσματα. Εκ πρώτης όψης αντιλαμβανόμαστε πως η διαφορά του μέσου όρου ηλικίας των πολιτιστικών τουριστών από τον αντίστοιχο των υπολοίπων τουριστών δεν είναι μεγάλη, ενώ σε κάποιες ομάδες νέων, η πολιτιστική διάσταση αποτελεί ιδιαίτερα ελκυστικό στοιχείο.

Ο Πολιτιστικός τουρίστας κατά την Λιναρδάτου (2008) δεν είναι αυτός που θα επισκεφθεί έναν αρχαιολογικό χώρο ή ένα πολιτιστικό μνημείο ως μέλος ενός γκρουπ και θα ακούσει τις κοινότητες περιγραφές από έναν ξεναγό. Επίσης δεν είναι αυτός ο οποίος θα αρκестεί σε μερικά ονόματα της αρχαιότητας που θα συνοδεύονται και από τις αντίστοιχες χρονολογίες. Για τον τουρίστα που επιλέγει τον πολιτιστικό τουρισμό, η παθητική προσέγγιση έργων τέχνης και μνημείων είναι κάτι που δεν τον ικανοποιεί. Ο πολιτιστικός τουρίστας είναι ο «ειδικός» ο «εναλλακτικός» τουρίστας, ο οποίος αγωνιά να ενημερωθεί για την ιστορία ενός τόπου, να κατανοήσει μια περιοχή, μια τοποθεσία. Επίσης θέλει να νιώσει ότι είναι και αυτός κομμάτι ενός άλλου κόσμου και ότι ζει μέσα σε αυτόν, με άλλα λόγια, μια «περιπέτεια» πολιτιστική αποζητά, με σκοπό να μάθει για το παρελθόν, να συγκρίνει το σήμερα με το παρελθόν, να καταλάβει τους σκοπούς της

εξέλιξης και των αλλαγών στους παρακάτω κλάδους τουριστικού και πολιτισμικού ενδιαφέροντος:

- την επιστήμη που μελετά παλαιούς πολιτισμούς και την ιστορία
- στις συνήθειες του λαού αλλά και πως ζει
- την εξέλιξη της παράδοσης δηλαδή την εξέλιξη του θεάτρου, της μουσική, κ.α.
- την τέχνη
- την αρχιτεκτονική
- στη γαστρονομία, τα τοπικά φαγητά, το κρασί και τα τοπικά προϊόντα
- την οικονομική, κοινωνική και πολιτική διάρθρωση
- στο φυσικό τοπίο της περιοχής
- τις εκδηλώσεις και τα φεστιβάλ
- το «ξαναζωντάνεμα» παλιών εθίμων

Άρα ο «πολιτιστικός τουρισμός» προσφέρει ευκαιρίες για μια ανεπανάληπτη εμπειρία πολιτιστική, προσφέρει την περιήγηση στη πνευματική, φυσική και καλλιτεχνική κληρονομιά ενός τόπου όπως επίσης και στην πολιτιστική δημιουργία. Του ανήκει ένα διόλου ευκαταφρόνητο ποσοστό του τουριστικού ρεύματος το οποίο έχει απαιτητικές προσδοκίες από την επίσκεψη σε περιοχές με αξιόλογη πολιτιστική κληρονομιά όπως είναι τα μουσεία, τα αρχαία θέατρα, οι αρχαίοι τόποι λατρείας, οι οποίοι προϋποθέτουν ειδική, λεπτή μεταχείριση, γι' αυτό το λόγο χρειάζεται μια ειδική οργάνωση και διαχείριση το σύνολο του ταξιδιού του. (Λιναρδάτου 2008)

Από τα παραπάνω αντιλαμβανόμαστε ότι υπάρχει στενή σχέση πολιτιστικού τουρισμού από τη μία και πολιτιστικής κληρονομιάς από την άλλη, αλλά και αναγκαιότητα ανάδειξης της πολιτιστικής κληρονομιάς, και ιδιαίτερα των πολιτιστικών πόρων και αρχαιολογικών έργων μιας περιοχής, σε αυτό το σημείο καλό θα ήταν να αναφέρουμε τα αρχαιολογικά έργα της Περιφέρειας Ηπείρου, τα οποία είναι ενταγμένα στο Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, μιας και στην μελέτη περίπτωσης θα ασχοληθούμε με ένα απ' αυτά.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Έργα ενταγμένα στο ΕΣΠΑ

2.1 Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ)

Σύμφωνα με τον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων (www.espa.gr) το ΕΣΠΑ - Εταιρικό Σύμφωνο για το Πλαίσιο Ανάπτυξης 2014-2020, στο οποίο είναι ενταγμένο και το αρχαιολογικό έργο με το οποίο θα ασχοληθούμε, αποτελεί το βασικότερο στρατηγικό σχέδιο που εφαρμόζεται για την ανάπτυξη της χώρας σε συνδυασμό με τη συνδρομή πόρων σημαντικών που προέρχονται από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με τη βοήθεια της χρηματοδότησης του ΕΣΠΑ στοχεύετε η καταπολέμηση των μεγάλων αδυναμιών της χώρας οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα στην εμφάνιση της λεγόμενης οικονομικής κρίσης αλλά και διάφορων άλλων προβλημάτων όπως κοινωνικών και οικονομικών, που δημιούργησε η οικονομική κρίση. Το ΕΣΠΑ 2014-2020 έρχεται να βοηθήσει κατά κάποιον τρόπο στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Σκοπός της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» είναι η προώθηση μιας έξυπνης ανάπτυξης βιώσιμης, με επενδύσεις αποτελεσματικότερες σε τομείς όπως η έρευνα, η εκπαίδευση και η καινοτομία, αιτία στην καθοριστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα, χωρίς αποκλεισμούς, όπου δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον περιορισμό της φτώχειας και στη αύξηση νέων θέσεων εργασίας.

Στον σχεδιασμό της ανάπτυξης της περιόδου 2014 - 2020 σημαντικό στοιχείο υπήρξε η δημιουργία Έρευνας και Καινοτομίας της εθνικής και των περιφερειακών Στρατηγικών για την Έξυπνη Εξειδίκευση.

Κάτω από το πρίσμα των στρατηγικών αυτών, οι Περιφέρειες, και κατά συνέπεια η χώρα, καλούνται να βρουν ή να δημιουργήσουν τις ενέργειες εκείνες οι οποίες εμφανίζουν ή είναι σε θέση να χτίσουν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα και εκεί να επικεντρώσουν τους πόρους που έχουν διαθέσιμους και τις προσπάθειες ώστε έτσι να καταστεί δυνατή η επίτευξη σημαντικών αναπτυξιακών αποτελεσμάτων.

Οκτώ κλάδοι έχουν προσδιοριστεί σε εθνικό επίπεδο, κλάδοι στους οποίους αναμένεται να δοθεί προτεραιότητα και να έχουν στην οικονομική μεγέθυνση, συμμετοχή μεγαλύτερη¹.

Οι κλάδοι αυτοί έχουν ως εξής:

1. Αγροδιατροφή
2. Τουρισμός, πολιτισμός, δημιουργικές βιομηχανίες

¹ <https://www.espa-epirus.gr>

3. Τεχνολογίες, όπως πληροφορικής αλλά και επικοινωνιών
4. Περιβάλλον αλλά και βιώσιμη ανάπτυξη
5. Ενέργεια
6. Υλικά – κατασκευές
7. Φάρμακα – Υγεία
8. Μεταφορές

2.2 Έργα Ηπείρου

Η περιοχή της Ηπείρου έχει αρκετά αρχαιολογικά έργα ενταγμένα στο ΕΣΠΑ τα πιο σημαντικά από άποψη πολιτιστικού τουρισμού σύμφωνα και με την ιστοσελίδα της Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Ηπειρος» (<https://www.espa-epirus.gr>) είναι τα παρακάτω:

- Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού

Τίτλος: Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο, (εικ. 2.2) με αρχικό Προϋπολογισμό 1.250.000,00€ και μετά από τροποποίηση σε 1.407.857,00€ εικ. 2.1 (μελέτη περίπτωσης).

Εικόνα 2.1 – Πινακίδα Ένταξης έργου

Το έργο περιλαμβάνεται στην εγκεκριμένη Στρατηγική Αστικής Βιώσιμης Ανάπτυξης με τίτλο: «Στρατηγικό Σχέδιο για τη Βιώσιμη Αστική Ανάπτυξη του Δήμου Ιωαννιτών» και εντάσσεται στην ευρύτερη προγραμματιζόμενη αποκατάσταση και αναβάθμιση της περιοχής, με τη βοήθεια του Δήμου Ιωαννίνων και του Υπουργείου

Πολιτισμού. Η υλοποίηση των επεμβάσεων είναι αναγκαία, διότι στοχεύει στη διαφύλαξη του οικιστικού αποθέματος της πολιτιστικής κληρονομιάς της πόλης Ιωαννίνων, αναδεικνύει το αστικό τοπίο και αναβαθμίζει το αστικό πράσινο, βελτιώνοντας έτσι την ποιότητα της ζωής των κατοίκων, επεκτείνει το τουριστικό προϊόν και ενισχύει την ανταγωνιστικότητα².

Εικόνα 2.2 – Εικόνα έργου

Το Οθωμανικό λουτρό είναι από τα πρωιμότερα σωζόμενα οθωμανικά μνημεία στα Ιωάννινα (αρχές 17ου αι.), συνδεδεμένο άμεσα με τα κτίρια της ΒΑ Ακρόπολης του Κάστρου των Ιωαννίνων (συνοδευτικά κτίρια του τζαμιού του Ασλάν πασά). Η προτεινόμενη επισκευή, αποκατάσταση και ανάδειξη του με εφαρμογή των αρχών προστασίας και των προδιαγραφών επιστημονικής αναστήλωσής του, θα το διασφαλίσει από την φθορά του χρόνου, των σεισμών και τις δυσμενείς καιρικές συνθήκες έτσι ώστε να διατηρηθεί ως χαρακτηριστικό παράδειγμα του αρχιτεκτονικού τύπου του λουτρού και φορέα ιστορικής μνήμης της εποχής κατασκευής του³.

² Σύμφωνα με την ιστοσελίδα: <https://www.espa-epirus.gr>

³ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα: <https://www.espa-epirus.gr>

- Θέατρο της Δωδώνης

Τίτλος: Συντήρηση, αποκατάσταση, ανάδειξη του θεάτρου και των άλλων μνημείων του Ιερού της Δωδώνης- Φάση Α' με Προϋπολογισμό 5.000.000,00€.

Το έργο έχει ως στόχο τη αποκατάσταση και στερέωση τμήματος του αρχαίου θεάτρου της Δωδώνης με απώτερο σκοπό την παράδοση του πρώτου διαζώματος και τμημάτων του δευτέρου στο κοινό. Άμεσος στόχος είναι η συντήρηση της τοιχοποιίας της δυτικής στοάς του εξωτερικού περιβόλου του ιερού ώστε να αποτραπεί η πιθανή κατάρρευσή του και η περαιτέρω φθορά του. Επίσης μέσα στο πλαίσιο του έργου θα πραγματοποιηθεί επέκταση χώρου στάθμευσης, αντικεραυνική προστασία, εγκατάσταση βιολογικού καθαρισμού κινήσεις για τη βελτίωση των υποδομών εξυπηρέτησης κοινού.

Η πράξη ανταποκρίνεται στην ανάγκη διατήρησης, προστασίας, και προβολής του αρχαίου θεάτρου της Δωδώνης, αναπόσπαστου τμήματος της πολιτιστικής κληρονομιάς της Ηπείρου, το οποίο σύμφωνα με ειδικές μελέτες και έρευνες χρήζει άμεσης επέμβασης προκειμένου να αποτραπούν οι φθορές του χρόνου⁴.

- Μεγάλο Θέατρο Νικόπολης

Τίτλος: Προστασία, συντήρηση και αποκατάσταση Μεγάλου Θεάτρου Νικόπολης (Β' Φάση) με Προϋπολογισμό 2.800.000,00€.

Τα αρχαιολογικό αυτό έργο, Μεγάλο Θέατρο της Νικόπολης στην πόλη της Πρέβεζας, διασώζεται σημαντικό τμήμα του και είναι ένα από τα μεγαλύτερα και γνωστότερα αρχαία θέατρα της χώρας μας και επίσης από τα λίγα θέατρα αμιγώς ρωμαϊκά. Στην προστασία, συντήρηση και αποκατάσταση του θεάτρου περιλαμβάνονται εργασίες αποκατάστασης και αντιστήριξης των τμημάτων τα οποία είναι ετοιμόρροπα όπως η Σκηνή, τα αναλήμματα, ο περιμετρικός τοίχος και η στοά, οι είσοδοι, το κοίλο αλλά και διαμορφώσεις στους διάδρομους του κοίλου και εργασίες ανάδειξης, προκειμένου το αξιόλογο αυτό μνημείο να καταστεί επισκέψιμο και αναγνώσιμο για το ευρύ κοινό. Το έργο έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα «Πολιτιστική διαδρομή των αρχαίων θεάτρων της Ηπείρου».

Η αποκατάσταση φθορών, που έχει υποστεί το μνημείο, και η λήψη επιπρόσθετων μέτρων για την αποτροπή της επιπλέον επιβάρυνσής του, εξασφαλίζει διαχρονικά τη

⁴ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα: <https://www.espa-epirus.gr>

προστασία του. Ακόμη, η αναγνωσιμότητα που θα επιτευχθεί θα αναδείξει την ιδιαίτερη φυσιογνωμία και του. Επιπλέον, το έργο εντάσσεται στο πλαίσιο ενός πρότυπου προγράμματος, της «Πολιτιστικής διαδρομής στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου» και μέσα από την υλοποίησή του θα συμβάλει στην πραγματοποίηση των στόχων του ΠΕΠ Ηπείρου, καθώς όλοι οι αρχαιολογικοί χώροι της γύρω περιοχής θα αναβαθμιστούν από πλευράς επισκεψιμότητας, προσφέροντας έτσι γενικότερα στην πόλη περισσότερες ευκαιρίες βιώσιμης ανάπτυξης. Οι εργασίες ανάδειξης θα συμβάλουν στην τουριστική προβολή ενός μνημείου με ιδιαίτερη σημασία για την αρχαιολογική, ιστορική και πολιτιστική κληρονομιά της πόλης της Πρέβεζας και της αρχαίας Ηπείρου⁵.

- **Αρχαίο Θέατρο Κασσώπης**

Τίτλος: Αποκατάσταση - Ανάδειξη Αρχαίου Θεάτρου Κασσώπης (Α΄ Φάση) με Προϋπολογισμό 1.000.000,00€

Στο Αρχαίο Θέατρο Κασσώπης δρομολογούνται οι αναγκαίες αρχικές επεμβάσεις και εργασίες αποκατάστασης, προστασίας και ανάδειξης του. Οι εργασίες θα επικεντρωθούν, κατά περιοχές, στο διάζωμα, στα αναλήμματα, στον περιμετρικό αναλημματικό τοίχο, τις πέντε πρώτες σειρές εδωλίων, τον αγωγό της ορχήστρας καθώς και στο σκηνικό οικοδόμημα. Επιπροσθέτως, θα παρθούν μέτρα ανάσχεσης των φαινομένων κατολίπησης του υπερκείμενου ορεινού όγκου που υπάρχει στο εσωτερικό του θεάτρου. Όσον αφορά την ενημέρωση του κοινού θα τοποθετηθεί πληροφοριακή πινακίδα στην περιοχή του θεάτρου, πινακίδα με γραφή Braille, θα εκδοθεί ενημερωτικό φυλλάδιο και θα διοργανωθεί ημερίδα. Με το παρόν προτεινόμενο έργο συμπληρώνονται και επεκτείνονται οι υπάρχουσες βασικές υποδομές στην περιοχή κυρίως του αρχαίου θεάτρου, οι οποίες δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των έργων «Ανάδειξη – Αξιοποίηση του αρχαιολογικού χώρου Κασσώπης» (2000 – 2006) με χρηματοδότηση από το Γ΄ Κ.Π.Σ., «Βελτίωση δρόμου πρόσβασης και επέκταση δικτύου διαδρομών επισκεπτών του αρχαιολογικού χώρου Κασσώπης» και «Ανάδειξη συνοικίας θεάτρου αρχαίας Κασσώπης» (2007-2013) με χρηματοδότηση από το Ε.Σ.Π.Α. Επιπλέον αποκαθίσταται και αναδεικνύεται σημαντικό τμήμα του αρχαίου θεάτρου και παράλληλα γίνονται οι απαραίτητες προκαταρκτικές εργασίες για την ανάδειξη του συνόλου του μνημείου. Με την ολοκλήρωση του έργου θα βελτιωθεί η αναγνωσιμότητα του μνημείου και θα

⁵ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα: <https://www.espa-epirus.gr>

εξασφαλιστούν οι απαραίτητες υποδομές επισκεψιμότητας. Επιπλέον θα ληφθούν μέτρα αναγκαία για την ανάσχεση των κατολισθητικών φαινομένων από τα επικλινή πρανή του υπερκείμενου ορεινού όγκου στο εσωτερικό του θεάτρου εξασφαλίζοντας έτσι την προστασία για τους επισκέπτες του χώρου, αλλά και για το ίδιο το μνημείο η οποία είναι απαραίτητη. Τέλος, οι εργασίες που θα πραγματοποιηθούν στο μνημείο θα συντελέσουν καθοριστικά στη συνολική ανάδειξή του και λειτουργία του ως ένα από τα επισκέψιμα μνημεία του Δικτύου Πολιτιστικών Διαδρομών στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου⁶.

- **Αρχαίο Θέατρο Γιτάνων**

Τίτλος: Βασικές Υποδομές και Εργασίες Αποκατάστασης και Ανάδειξης Αρχαίου Θεάτρου Γιτάνων (Α΄ Φάση) με Προϋπολογισμό 1.200.000,00€

Με το συγκεκριμένο έργο συμπληρώνονται οι υποδομές στην ευρύτερη περιοχή του αρχαίου θεάτρου και γενικότερα στον αρχαιολογικό χώρο των Γιτάνων. Οι εργασίες στο αρχαίο θέατρο επικεντρώνονται στις τρεις κεντρικές κερκίδες. Για την ενημέρωση του κοινού προβλέπεται η τοποθέτηση στην περιοχή του θεάτρου ενημερωτικής πινακίδας, η έκδοση σχετικού ενημερωτικού φυλλαδίου και η διεξαγωγή ημερίδας. Επίσης συμπληρώνονται και επεκτείνονται οι υπάρχουσες βασικές υποδομές στην περιοχή κυρίως του αρχαίου θεάτρου και γενικότερα του αρχαιολογικού χώρου των Γιτάνων, οι οποίες δημιουργήθηκαν στο πλαίσιο των έργων "Ανάδειξη - Ανάπλαση αρχαιολογικού χώρου Γιτάνης Θεσπρωτίας" του Γ΄ Κ.Π.Σ. και "Ανάδειξη Κάτω Πόλης Γιτάνων" του Ε.Σ.Π.Α. Επιπλέον αποκαθίσταται και αναδεικνύεται ένα τμήμα του αρχαίου θεάτρου και παράλληλα γίνονται οι απαραίτητες προκαταρκτικές εργασίες για την ανάδειξη του συνόλου του μνημείου. Με την ολοκλήρωση του έργου θα βελτιωθεί η προσβασιμότητα του θεάτρου και θα εξασφαλιστούν οι απαραίτητες υποδομές του. Παράλληλα οι εργασίες που θα πραγματοποιηθούν στο μνημείο θα λειτουργήσουν πιλοτικά για τη συνολική ανάδειξή του και την ένταξή του στο Δίκτυο Πολιτιστικών Διαδρομών στα αρχαία θέατρα της Ηπείρου⁷.

Τα παραπάνω αρχαιολογικά έργα για να ενταχθούν στο ΕΣΠΑ 2014 – 2020 ακολουθήθηκε μια διαδικασία, αρχικά οι Περιφέρειες της χώρας κατάρτισαν τα Περιφερειακά Προγράμματα που θα πάρουν «σάρκα και οστά» την περίοδο 2014 – 2020.

⁶ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα: <https://www.espa-epirus.gr>

⁷ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα: <https://www.espa-epirus.gr>

Όσον αφορά την περιφέρεια που μας ενδιαφέρει, η αρμόδια Ομάδα για τον σχεδιασμό του Προγράμματος κατέθεσε στο αρμόδιο Υπουργείο που είναι το Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας αρχικά προτάσεις, που αφορούσαν τις κύριες προτεραιότητες ανάπτυξης, ενώ στη συνέχεια κατατέθηκαν οι προτάσεις της Περιφέρειας που αφορούσαν τη διαμόρφωση τομεακών και περιφερειακών πολιτικών ανάπτυξης.

Το επόμενο βήμα ήταν η διαβούλευση με τις αρμόδιες Διευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και κατάθεση νέων σχεδίων με τελική υποβολή και έγκριση του.

Το άρθρο 5 του Κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου καθώς και του άρθρου 4 του C(2013) 9651/07-01-2014 Εξουσιοδοτικού Κανονισμού αναφέρουν ότι τα κράτη μέλη προσδιορίζουν τους εταίρους με τους οποίους διαβουλεύονται το περιεχόμενο των Επιχειρησιακών Προγραμμάτων.

Στους εταίρους περιλαμβάνονται :

- α) οι οικονομικοί και κοινωνικοί εταίροι
- β) οι τοπικές, δημοτικές, περιφερειακές και άλλες δημόσιες αρχές
- γ) οι φορείς που εκπροσωπούν την κοινωνία των πολιτών, όπως μη κυβερνητικές οργανώσεις, περιβαλλοντικοί εταίροι αλλά και φορείς που είναι επιφορτισμένοι με την προώθηση της κοινωνικής ένταξης, της ισότητας των φύλων και της εξάλειψης των διακρίσεων.

Λαμβάνοντας υπόψη το άρθρο 8 του Νόμου 4314 του 2014 οι Διαχειριστικές Αρχές των Τομεακών και Περιφερειακών Επιχειρησιακών Προγραμμάτων είναι αρμόδιες για τη διαχείριση του οικείου Επιχειρησιακού Προγράμματος, λαμβάνοντας υπόψη το σύστημα ελέγχου και διαχείρισης του εδαφίου δ' της παρ. 3 του άρθρου 14 και την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Στο πλαίσιο αυτό η διαχειριστική αρχή του κάθε επιχειρησιακού προγράμματος;

1) η Διαχειριστική Αρχή για την επιλογή των πράξεων:

συντάσσει και, μετά από την έγκρισή τους, εφαρμόζει τις κατάλληλες διαδικασίες και κριτήρια επιλογής τα οποία: διασφαλίζουν τη συμβολή των πράξεων στην επίτευξη των ειδικών στόχων και των αποτελεσμάτων της σχετικής προτεραιότητας, δεν συνιστούν διακριτική μεταχείριση και είναι διαφανή, τηρούν τις γενικές αρχές που ορίζονται στα άρθρα 7 και 8 του Κανονισμού.

2) εξασφαλίζει ότι μια πράξη που έχει επιλεγεί περιλαμβάνεται στο πλαίσιο του αρμόδιου Ταμείου ή Ταμείων και έχει τη δυνατότητα να ενταχθεί σε μια κατηγορία παρέμβασης που εντοπίζεται στο πλαίσιο της προτεραιότητας ή των προτεραιοτήτων του επιχειρησιακού προγράμματος

- 3) εξασφαλίζει ότι χορηγείται έγγραφο στον εν δυνάμει δικαιούχο το οποίο διασφαλίζει του όρους για την στήριξη της κάθε πράξης, συμπεριλαμβανομένων των ειδικών απαιτήσεων που αφορούν τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες που πρέπει να παραδοθούν στο πλαίσιο της πράξης όπως την προθεσμία εκτέλεσης και το σχέδιο χρηματοδότησης
- 4) διασφαλίζει ότι ο εν δυνάμει δικαιούχος έχει στην κατοχή του την απαραίτητη επιχειρησιακή, χρηματοοικονομική και διοικητική ικανότητα να εφαρμόσει τους όρους στην εγκεκριμένη πράξη
- 5) διασφαλίζει ότι τηρείται το εφαρμοστέο δίκαιο σε περίπτωση που η υλοποίηση της πράξης έχει αρχίσει πριν από την υποβολή αίτησης για χρηματοδότηση στη διαχειριστική αρχή
- 6) εξασφαλίζει ότι οι πράξεις που επιλέγονται από τα Ταμεία για στήριξη δεν περιλαμβάνουν ενέργειες που αποτελούν τμήμα πράξης, η οποία έχει υποβληθεί ή θα έπρεπε να υποβληθεί σε διαδικασία ανάκτησης μετά τη μετεγκατάσταση μιας παραγωγικής δραστηριότητας εκτός της περιοχής του προγράμματος
- 7) ξεκαθαρίζει τους τομείς παρέμβασης στους οποίους αποδίδονται οι δαπάνες μιας πράξης.

Η αρμόδια υπηρεσία και στην περίπτωση μας η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Επιχειρησιακού Προγράμματος Περιφέρειας Ηπείρου, έχοντας υπόψη το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και συγκεκριμένα τις διαδικασίες ΔΙ_1 «Πρόσκληση» και ΔΙ_1 "Πρόσκληση Κρατικών Ενισχύσεων» που συνέταξε η Ειδική Υπηρεσία Θεσμικής Υποστήριξης (ΕΥΘΥ) της Εθνικής Αρχής Συντονισμού (ΕΑΣ) διαμόρφωσε την μεθοδολογία αξιολόγησης και των κριτηρίων επιλογής που θα εφαρμόσει για την αξιολόγηση προτεινόμενων πράξεων στο πλαίσιο κάθε Πρόσκλησης. Η ΕΥΔ Ηπείρου προτείνει στην Επιτροπή Παρακολούθησης του Επιχειρησιακού Προγράμματος την μεθοδολογία αξιολόγησης, τα κριτήρια επιλογής πράξεων και την εξειδίκευση προς έγκριση για τις δράσεις του Προγράμματος που θα προβεί στην ενεργοποίησή τους⁸.

Στη συνέχεια η Εφορεία Αρχαιοτήτων, με την ένταξη του αρχαιολογικού έργου στο ΕΣΠΑ, καταχωρεί μια σειρά απαραίτητων εγγράφων που αφορούν το έργο, όπως τον προϋπολογισμό αλλά και το χρονοδιάγραμμα έναρξης και λήξης του αρχαιολογικού έργου μέσω του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος – ΟΠΣ.

⁸ Σύμφωνα με την ιστοσελίδα <https://www.espa-epirus.gr>

B ΜΕΡΟΣ

1° ΚΕΦΑΛΑΙΟ: Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα

1.1 Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα – Τεχνολογικό & λειτουργικό Περιβάλλον

Τι είναι όμως το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ); Πως είναι το περιβάλλον του ΟΠΣ; Ποιοι έχουν πρόσβαση σ' αυτό; Σε τι χρησιμεύει;

Ένα ολοκληρωμένο πληροφορικό σύστημα εκτός από την υποστήριξη των λειτουργικών απαιτήσεων του φορέα, θα πρέπει να είναι αντάξιο και να περιλαμβάνει προδιαγραφές υψηλού επιπέδου απόδοσης.

Οι γενικές αρχές που εφαρμόζουν το σύνολο των υποσυστημάτων–εφαρμογών που διέπουν το ΟΠΣ έχουν δημιουργηθεί, σε τεχνολογικό και λειτουργικό επίπεδο είναι οι παρακάτω:

- ομαλή λειτουργία και συνεργασία μεταξύ των διαφόρων εφαρμογών και υποσυστημάτων του πληροφοριακού συστήματος
- επεκτασιμότητα των εφαρμογών και των συστημάτων
- εύκολη επέμβαση στη λειτουργικότητα των εφαρμογών
- συνεχής παροχή υπηρεσιών στον τελικό χρήστη
- συνέπεια και ακρίβεια των υπηρεσιών που παρέχονται.
- δυνατότητα επικοινωνίας
- λειτουργία των επιμέρους εφαρμογών και υποσυστημάτων σε περιβάλλον web-based, το οποίο αποτελεί για τους διαχειριστές αλλά και τους εξουσιοδοτημένους χρήστες των εφαρμογών, το βασικό χώρο εργασίας.
- εξασφάλιση πλήρους λειτουργικότητας μέσω του εσωτερικού δικτύου (intranet) και του Διαδικτύου (Internet) όπου αυτό απαιτείται.
- μηνύματα λαθών (error messages) και ειδοποίηση των χρηστών με όρους οικείου προς αυτούς.
- διασφάλιση της ακεραιότητας, πληρότητας, εμπιστευτικότητας και ασφάλειας εφαρμογών και δεδομένων.
- εγχειρίδια τα οποία αφορούν τα τεχνικά μέρη του συστήματος και των εργαλείων διαχείρισης (system manuals), όπως επίσης και λεπτομερή εγχειρίδια που έχουν να κάνουν με τη λειτουργία του συστήματος (operation manuals) αλλά και εγχειρίδια υποστήριξης των χρηστών (user manuals).

Το πόσο χρηστικό είναι ένα σύστημα αποτελεί το A και το Ω της λειτουργικότητάς του, άρα ο σχεδιασμός των εφαρμογών πρέπει να ξεχωρίζει για την ευκολία στην εργονομία και στη χρήση, στην οργάνωση και στην παρουσίαση των λειτουργιών.

Οι πιο σημαντικές αρχές με στόχο την εύκολη χρήση του συστήματος είναι οι ακόλουθες:

- Περιβάλλον Ενοποιημένο: Όλες οι υπηρεσίες και εφαρμογές παρέχονται για τους χρήστες (user interface) μέσα από ένα ενοποιημένο περιβάλλον, οι οποίοι:
 - σύμφωνα με τον ρόλο που κατέχουν έχουν το δικαίωμα χρήσης συγκεκριμένων εφαρμογών, ξεκινώντας πάντα από ένα κεντρικό σημείο.
 - καταχωρούν αρχικά και μία φορά τα αναγνωριστικά τους στοιχεία - username και password και μεταβαίνουν σε εφαρμογές χωρίς να χρειάζεται να του επαναλάβουν.
 - έχει πρόσβαση στο σύστημα χρησιμοποιώντας οποιοδήποτε Web browser επιθυμεί ο χρήστης, υπάρχει ελευθερία στο να επιλέξουν το λειτουργικό σύστημα άλλα και το λογισμικό ως χρηστές.
 - δεν χρειάζεται να επαναλάβουν καταχωρήσεις των δεδομένων από τη στιγμή που γίνεται αποθήκευση
- Προσανατολισμός του συστήματος στις ανάγκες του χρήστη:
 - το σύστημα είναι εύχρηστο για κάθε χρήστη και παρέχει οδηγίες για τις λειτουργίες έτσι ώστε να απαντάει σε κάθε απορία του
 - οι ενέργειες του κάθε χρήστη είναι στο βαθμό που του επιτρέπεται σύμφωνα πάντα με το ρόλο που έχει ανατεθεί.
 - η χρηστικότητα των εφαρμογών του συστήματος είναι ιδιαίτερος υψηλή μιας και είναι ένα σύστημα που περιλαμβάνει πολλές ομάδες χρηστών οι οποίοι έχουν διαφορετικούς ρόλους και αντιλαμβανόμεστε έχουν και διαφορετικά πεδία πρόσβασης στο σύστημα.
 - παρέχει τη δυνατότητα διακοπής της εργασίας μας και εξόδου από το σύστημα αλλά και συνέχισης της εργασίας στην επόμενη είσοδό του.
- Συνέπεια: Οι εφαρμογές έχουν ομοιόμορφη εμφάνιση και τηρείται συνέπεια στη χρήση των λεκτικών και των συμβόλων.
- Μια εφαρμογή αξιόπιστη: Ο χρήστης της εφαρμογής έχει τη σιγουριά ότι:
 - οι διαδικασίες και κινήσεις που εφαρμόζει ο χρήστης, γνωρίζει ότι καταχωρήθηκαν επιτυχώς μετά από μήνυμα του συστήματος.
 - τα δεδομένα που καταχωρεί ο χρήστης γνωρίζει αν είναι σωστά και επαρκή μέσω του ελέγχου που εκτελείται από το σύστημα.

- λαμβάνει πληροφορίες από το σύστημα οι οποίες είναι επικαιροποιημένες και ακριβείς.
- Προσανατολισμός: όταν ο χρήστης βρίσκεται στην εφαρμογή, με τη βοήθεια του συστήματος και των ενδείξεων γνωρίζει ανά πάσα στιγμή σε ποιο σημεία αλλά και στάδιο της εφαρμογής βρίσκεται.
- Υποστήριξη Χρήστη: Το σύστημα όπως έχουμε ξαναπεί σε κάθε λειτουργία και για κάθε διαδικασία αλλά και χειρισμό παρέχει στον χρήστη βοήθεια με τη μορφή οδηγιών αλλά και λειτουργιών υποστήριξης το λεγόμενο help desc όπου υποβάλουμε το ερώτημά μας όπως επίσης περιλαμβάνει και πίνακα περιεχομένων όπου αναλόγως την απορία μας μπορούμε να κάνουμε θεματική αναζήτηση.
- Διαφάνεια: ο χρήστης όταν χειρίζεται το σύστημα και βρίσκεται στις εφαρμογές του μπορεί να εργάζεται χωρίς προβλήματα ανεξαρτήτως αν διενεργούνται εσωτερικές και τεχνικές διεργασίες στο σύστημα.

Επίσης στο πλαίσιο της εκπαίδευσης των χρηστών στο ΟΠΣ είναι διαθέσιμες υπηρεσίες ασύγχρονης μάθησης μέσω ολιγόλεπτων εκπαιδευτικών βίντεο που περιλαμβάνουν τις βασικές λειτουργίες της εφαρμογής και των επιμέρους δελτίων. Τα βίντεο έχουν αναρτηθεί στη βιβλιοθήκη της διαδικτυακής πύλης και πρόσβαση έχουν όλοι οι εγγεγραμμένοι χρήστες του ΟΠΣ μετά την σύνδεσή τους στο σύστημα.

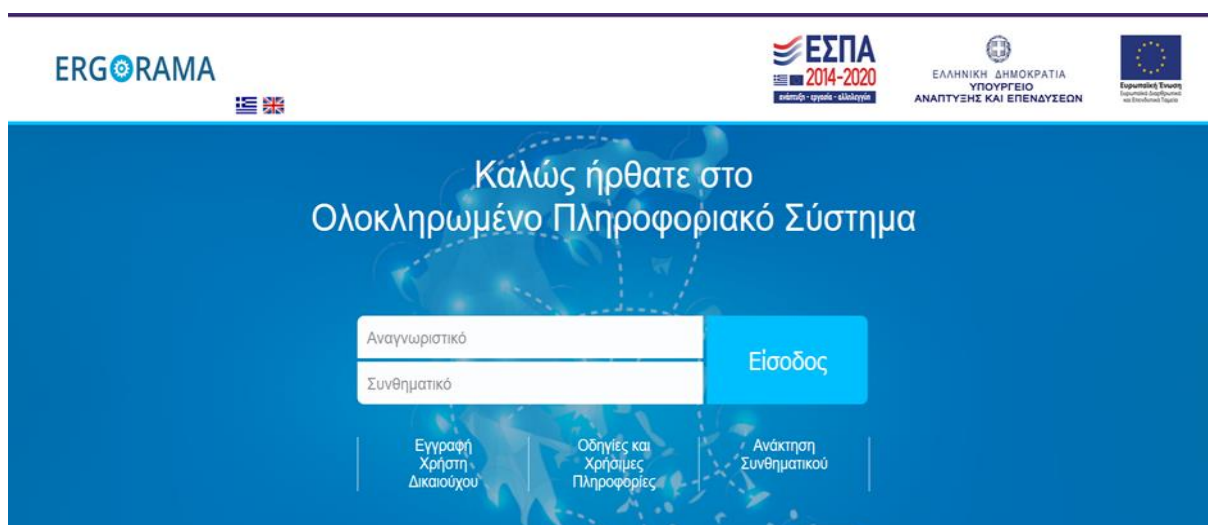
Τα διαθέσιμα βίντεο αφορούν τις παρακάτω ενότητες και δελτία:

- 1) Περιβάλλον Εργασίας
- 2) Έγγραφή και διαχείριση λογαριασμού (δικαιούχου και ΔΑ/ΕΦ)
- 3) Διαχείριση χρηστών (αφορά τα γραφεία ΟΠΣ)
- 4) Τεχνικό Δελτίο Πράξης
- 5) Έλεγχοι Νομιμότητας Δημοσίων Συμβάσεων
- 6) Τεχνικό Δελτίο Υποέργου
- 7) Αίτημα Κατανομής Δικαιούχου
- 8) Αίτημα Κατανομής Διαχειριστικής Αρχής (Έγκριση αιτήματος από ΔΑ/ΕΦ)
- 9) Δελτίο Δήλωσης Δαπανών
- 10) Διοικητική Επαλήθευση Δαπανών (για στελέχη ΔΑ/ΕΦ)
- 11) Απογραφικό Δελτίο Ωφελούμενου ΕΚΤ
- 12) Δελτίο Επίτευξης Δεικτών
- 13) Δελτίο Ωρίμανσης
- 14) Υποσύστημα αναφορών

Το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) εικ. 1.1 (<https://www.ops.gr>), είναι ένα σύστημα, όπου υποβάλλονται - καταχωρούνται, μετά από είσοδο, τα δεδομένα ή αλλιώς παραδοτέα τα οποία έχουν άμεση σχέση με τα επιχειρησιακά προγράμματα όπως αυτά αναφέρονται στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) για την Προγραμματική Περίοδο 2014 - 2020, του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) για την Προγραμματική Περίοδο 2007 – 2013, του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και του Ταμείου Συνοχής (ΤΣ) για τις Προγραμματικές Περιόδους 1994 – 1999 και 2000 – 2006, τις δράσεις των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφοράς (ΔΔΜ) και των προγραμμάτων του Χρηματοδοτικού Μέσου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜΕΟΧ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (ΤΕΒΑ/FEAD) και λοιπών ταμείων.

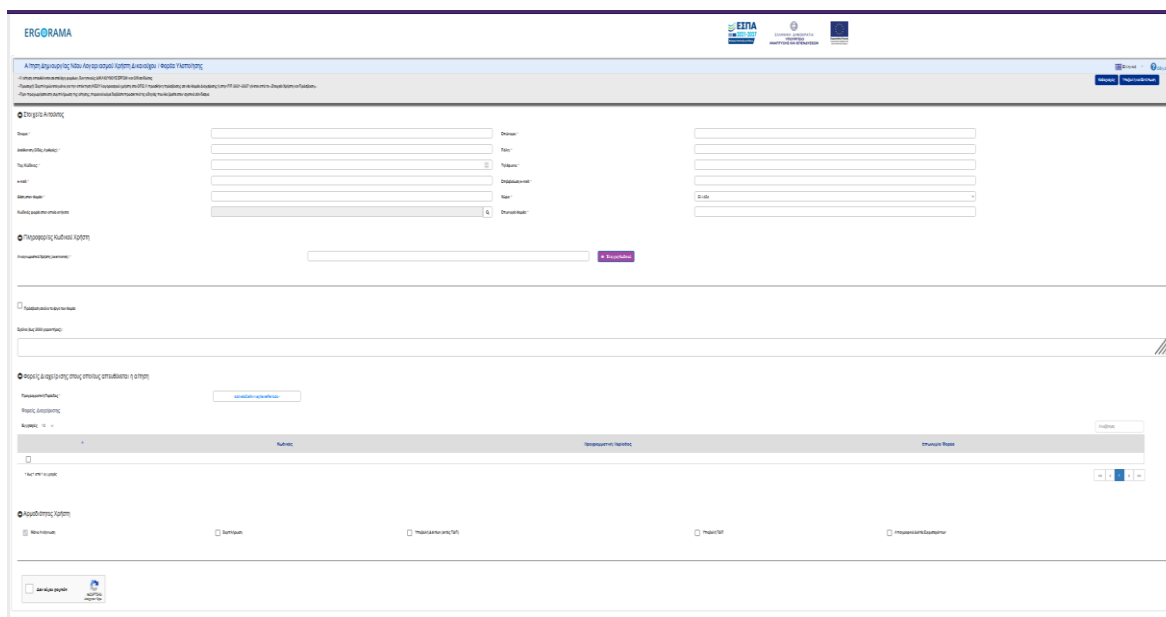
Σημαντικό επίσης είναι να αναφέρουμε ότι ο χειρισμός κάθε Επιχειρησιακού Προγράμματος του ΕΣΠΑ, διενεργείται μέσω Ειδικής Υπηρεσίας, στην προκειμένη περίπτωση μέσω της Διαχειριστικής Αρχής, η οποία δημιουργήθηκε σύμφωνα με το Σύστημα Διαχείρισης και Ελέγχου και την αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης για τους σκοπούς αυτούς.

Αρχικά με την ένταξη του αρχαιολογικού έργου, στη συγκεκριμένη περίπτωση με το έργο: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο» και κατά την καταχώρηση - αποθήκευση της πρότασης ΤΔΠ (Τεχνικό Δελτίο Πράξης) του δικαιούχου αποδίδεται αυτόματα από το ΟΠΣ – ΕΣΠΑ ένας Κωδικός Πράξης ή αλλιώς κωδικός MIS (ΟΠΣ) ο οποίος ακολουθεί το έργο καθόλη την διάρκειά του, για το έργο που μελετούμε είναι ο 5055057.

Εικόνα 1.1 – Σελίδα πρόσβασης ΟΠΣ

Εν συνεχεία καταχωρούμε στο περιβάλλον εισόδου του ΟΠΣ τους κωδικούς χρήστη (εικόνα 1.1) οι οποίοι μας έχουν αποδοθεί μετά από αίτησή μας, όπου συμπληρώνουμε τα στοιχεία που μας ζητούνται, (εικόνα 1.2)

Εικόνα 1.2 – Αίτηση για απόδοση κωδικών

Σκοπός του ΟΠΣ είναι:

- Όσον αφορά την πράξη - υποέργο και τα παραστατικά πληρωμών, το να τα διαχειριστεί, να αξιολογήσει την κάθε πληροφορία από το κατώτερο έως το ανώτερο επίπεδο
- Η διαχείρισης ηλεκτρονικά των διαδικασιών.
- Η παροχή όλων εκείνων των εκτυπωτικών μέσων, απαραίτητων, για κάθε νομική δέσμευση αλλά και για κάθε στάδιο διαχείρισης και υλοποίησης της πράξης
- Η διαχειριστική κάλυψη σε όλα τα στάδια που την αφορούν, δηλαδή στο φυσικό και οικονομικό αντικείμενο, στο χρονοδιάγραμμα, αλλά και στο θεσμικό και διοικητικό πλαίσιο
- Η κάλυψη όλων των σταδίων της διαχείρισης, όσον αφορά τον προγραμματισμό και την υλοποίηση προγραμμάτων και έργων
- Η επικοινωνία της απαιτούμενης πληροφορίας με την βάση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ) SFC.

Όλα τα παραπάνω, έλεγχοι και λειτουργίες που περιέχει το ΟΠΣ έχουν ως σκοπό στο:

- ✓ να ικανοποιήσουν τις διαχειριστικές απαιτήσεις σε κάθε επίπεδο της δενδροειδούς ανάλυσης:

του ΕΣΠΑ σε Άξονες Προτεραιότητας, Προγράμματα Επιχειρησιακά, Πράξεις, Υποέργα, Προσκλήσεις,

του Κ.Π.Σ., σε Προγράμματα Επιχειρησιακά, Άξονες Προτεραιότητας, Μέτρα, Υποέργα και Έργα, αλλά και

του Ταμείου Συνοχής σε Υποέργα και Έργα ανά αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης,

✓ να εξασφαλίσουν τις σχέσεις, που διέπουν τα εν λόγω επίπεδα,

✓ ανά επίπεδο οι υπεύθυνοι να έχουν τη δυνατότητα:

να ελέγχουν αν τηρούνται οι δεσμεύσεις αποτελεσματικά,

να θέτουν σε εφαρμογή τροποποιήσεις στα κατάλληλα επίπεδα, όποτε είναι αναγκαίο,

να επιβλέπουν τους ρυθμούς υλοποίησης,

να εκτιμούν τα αποτελέσματα αλλά και τις επιπτώσεις των διαφόρων ενεργειών που υλοποιούνται με τρόπο αποτελεσματικό.

Όσον αφορά την αξιοποίηση των δεδομένων και την αποτελεσματικότερη ενημέρωση του συστήματος, έχουν δημιουργηθεί υπηρεσίες και παράλληλες εφαρμογές οι οποίες, με την είσοδό μας στο περιβάλλον του ΟΠΣ, εικ. 1.3, επιτρέπουν την εύκολη εισαγωγή δεδομένων από Δικαιούχους μέσω διαδικτύου με την ηλεκτρονική υποβολή στοιχείων, την δυνατότητα άντλησης στοιχείων με κριτήρια αναζήτησης πολλαπλά, ανάλογα με τη χρήση, ποικίλες δυνατότητες ανάλυσης και απεικόνισης των δεδομένων, με γραφήματα και πίνακες,, εργαλεία στατιστικά και γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, ανάλογα με τις απαιτήσεις πληροφόρησης, δημοσιότητας και διαχείρισης αλλά μας παρέχουν διάφορες πληροφορίες όπως οικονομικά στοιχεία έργων, κινήσεις αιτημάτων κατανομής, κινήσεις πληρωμών, διαχείριση των δελτίων που αφορούν το έργο μας, πρόσβαση στις ανακοινώσεις - οδηγίες των διαχειριστών του ΟΠΣ αλλά και σε περίπτωση που έχουμε ανάγκη από βοήθεια το σύστημα μας εξυπηρετεί μέσω της εφαρμογής του Helpdesc

The screenshot shows the ERG RAMA website interface. At the top, there is a blue header with the ERG RAMA logo on the left and a user profile icon on the right. Below the header, there are navigation icons for 'ΑΡΧΙΚΗ' (Home) and 'ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ' (Library). The main content area is titled 'ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ' (Announcements) and contains a table of news items. Below this, there are four service icons: '2014 - 2020 Διαχείριση Δελτίων', 'Αναφορές', 'Helpdesk', and 'Ενημέρωση Πολιτών'. Further down, there are two sections: 'ΔΗΜΟΦΙΛΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ' (Popular Reports) with a list of report titles and 'ΠΑΛΑΙΟΤΕΡΕΣ ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ' (Older Applications) with a list of application titles and a brief description of the system's purpose.

Εικόνα 1.3 – Αρχική σελίδα ΟΠΣ

στη συνέχεια θα δούμε τα έγγραφα τα οποία υποβάλλονται στο ΟΠΣ και αφορούν το αρχαιολογικό έργο:

Τεχνικό Δελτίο Πράξης (ΤΔΠ)

Το Τεχνικό Δελτίο Πράξης (ΤΔΠ) εικ. 1.4, αποτελεί ένα από τα βασικά έντυπα του συστήματος ελέγχου και διαχείρισης αποτύπωσης των στοιχείων και χαρακτηριστικών του έργου, βάσει των οποίων πραγματοποιείται η παρακολούθηση της υλοποίησής και η αξιολόγηση του έργου του, τόσο ως προς το φυσικό όσο και ως προς το οικονομικό αντικείμενο.

Αφορά στοιχεία του Επιχειρησιακού Προγράμματος, τα οποία υποβάλλονται είτε μέσω του ηλεκτρονικού συστήματος ΟΠΣ - ΕΣΠΑ αυτόματα, βάσει των καταχωρημένων στοιχείων της σχετικής Πρόσκλησης που εκδίδει η Διαχειριστική Αρχή του ΕΠ, είτε από τον Ενδιάμεσο Φορέα ή τη Διαχειριστική Αρχή και περιγράφουν βασικά στοιχεία του έργου, όπως το φυσικό αντικείμενο και τα παραδοτέα, τη μεθοδολογία υλοποίησης και τον προγραμματισμό υλοποίησης των επί μέρους υποέργων που ίσως υπάρχουν, συμπεριλαμβανομένων των αναγκαίων δραστηριοτήτων για την ωρίμανσή τους, τα οικονομικά στοιχεία του έργου, αλλά και τη συνάφεια του έργου με τους στόχους και τα αποτελέσματα του Ε.Π. Τα πεδία συνήθως συμπληρώνονται από το Δικαιούχο της πράξης.

Όσον αφορά το έργο μας στο ΤΔΠ αναφέρονται τα εξής: το κτίριο του Οθωμανικού Λουτρού, το οποίο έχει συμπεριληφθεί ως μνημείο σύμφωνα με Προεδρικό Διάταγμα που βρίσκεται στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης νο 152 τεύχος Α στις 16-6-1925, είναι από τα πιο παλιά σωζόμενα οθωμανικά μνημεία μέσα στο κάστρο ή αλλιώς στο Φρούριο των Ιωαννίνων και η ιστορία του συνδέεται άμεσα με την περιοχή της ΒΑ Ακρόπολης και το συγκρότημα του Τζαμιού Ασλάν Πασά, (Μεντρεσσές, Εστία και Βιβλιοθήκη) που αποτελεί μια ενότητα διατηρητέων Οθωμανικών μνημείων με θρησκευτική, κοινωνική και εκπαιδευτική χρήση. Το κτίριο, κατασκευασμένο τον 17ο αιώνα, έχει την συνήθη διάταξη λουτρών (χαμάμ) και σώζεται σήμερα ημιρειπωμένο, αλλά με δυνατότητα να αποκατασταθεί μορφολογικά σε σημαντικό βαθμό. Με τις προτεινόμενες εργασίες στερέωσης, επισκευής, και αποκατάστασής του καθίσταται ως ένα μνημείο επισκέψιμο που αναδεικνύει με άρτιο και εποπτικό τρόπο τον αρχιτεκτονικό τύπο των λουτρών, και εντάσσεται στην αναβάθμιση της ευρύτερης περιοχής της ΒΑ Ακρόπολης του κάστρου για την δημιουργία Πολιτιστικού πάρκου.

Μετά από την έγκριση του τεχνικού δελτίου πράξης συντάσσεται η απόφαση αυτεπιστασίας η οποία προωθείται ιεραρχικά έτσι ώστε ο Υπουργός Πολιτισμού να υπογράψει, αυτό το σημείο ουσιαστικά σηματοδοτεί την έναρξη εργασιών που αφορούν το αρχαιολογικό έργο. Η συγκεκριμένη απόφαση περιλαμβάνει τους νόμους στο πλαίσιο των οποίων βασιζόμαστε για την υλοποίηση αρχαιολογικού έργου αλλά και πληροφορίες όπως τον τρόπο εκτέλεσης του έργου, τον αριθμό εργαζομένων αλλά και τις ειδικότητες που είναι απαραίτητες για την υλοποίηση του έργου όπως λογιστής, πολιτικός μηχανικός, αρχαιολόγος, συντηρητές και εργάτες, εξειδικευμένοι και μη, τους μήνες που υπολογίζουμε ότι θα εργαστούν όπως και το μηνιαίο κόστος της μισθοδοσίας τους. Η απόφαση αυτεπιστασίας αποτελεί τη νομική δέσμευση και διαβιβάζεται στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή αλλά και στον κύριο του έργου.

Με την έναρξη του έργου πρώτο μας μέλημα είναι να αιτηθούμε, μέσω του ΟΠΣ, κατανομή χρημάτων για την πληρωμή μισθοδοσίας και για την εξόφληση τιμολογίων που ίσως αφορούν δαπάνες για προμήθεια φαρμακευτικού υλικού απαραίτητου για χώρους εργοταξίου αλλά και προμήθεια ειδών προστασίας και ασφάλειας εργοταξίου για τους εργαζόμενους που θα προσληφθούν, όπως κράνη, φόρμες εργασίας, γάντια, κ.α.

MIS	Τίτλος	ΑΑ Προσκλησης	Δικαιούχος	Έκδοση	Τ.Π. Ολοκλήρωσης	Κατάσταση Δελτίου	Σε Ισχύ	Τελευταία Τροποποίηση	ID	Ειδήσεις
5065067	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΣΗ ΤΟΥ ΘΩΔΙΑΝΙΚΟΥ ΛΟΥΤΡΟΥ ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΕ ΕΠΙΣΚΕΥΣΙΜΟ ΜΗ-ΜΕΙΟ	4063	18026019	2.0	Όχι	Εγκατεμμένο	Ναι	21-10-2022	330876	Ειδήσεις
5065067	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΜΕΣΗ ΤΟΥ ΘΩΔΙΑΝΙΚΟΥ ΛΟΥΤΡΟΥ ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΕ ΕΠΙΣΚΕΥΣΙΜΟ ΜΗ-ΜΕΙΟ	4063	18026019	1.0	Όχι	Εγκατεμμένο	Όχι	11-09-2020	88512	Ειδήσεις

Εικόνα 1.4 - Τεχνικό Δελτίο Πράξης

Αιτήματα κατανομής

Τα αιτήματα κατανομής εικ. 1.5, δημιουργούνται και υποβάλλονται από τον Δικαιούχο, δηλαδή από την Εφορεία Αρχαιοτήτων που υλοποιεί το έργο, προς τη Διαχειριστική Αρχή για έγκριση. Η διαδικασία υποβολής αιτήματος χρηματοδότησης – κατανομής έχει ως εξής: ο χρήστης επιλέγει «Δημιουργία» στην αρχική οθόνη αναζήτησης και εν συνεχεία «Δημιουργία Νέου Αιτήματος Κατανομής» προκειμένου να οδηγηθεί στην οθόνη του αιτήματος. Κατόπιν υποβάλει αίτημα χρηματοδότησης για δαπάνες σε βάθος χρόνου 2-4 μηνών που αφορούν μισθοδοσίες προσωπικού και τιμολόγια.

ΑΑ Προσκλησης	Δικαιούχος	Έκδοση	Τ.Π. Ολοκλήρωσης	Ημερομηνία Αιτήματος	Κατάσταση Δελτίου	Ειδήσεις
AA Γραμμές Κατανομής	9069067	18026019	00792	16-05-2022	Υποβληθέν	Ειδήσεις
	9059067	18026019	77271	16-03-2022	Υποβληθέν	Ειδήσεις
	9069067	18026019	70656	17-01-2022	Υποβληθέν	Ειδήσεις
	9059067	18026019	68442,68513	09-12-2021	Υποβληθέν	Ειδήσεις
	9069067	18026019	64331	28-09-2021	Υποβληθέν	Ειδήσεις
	9059067	18026019	61901	04-08-2021	Υποβληθέν	Ειδήσεις
	9069067	18026019	49646	26-01-2021	Υποβληθέν	Ειδήσεις

Εικόνα 1.5 - Αιτήματα κατανομής

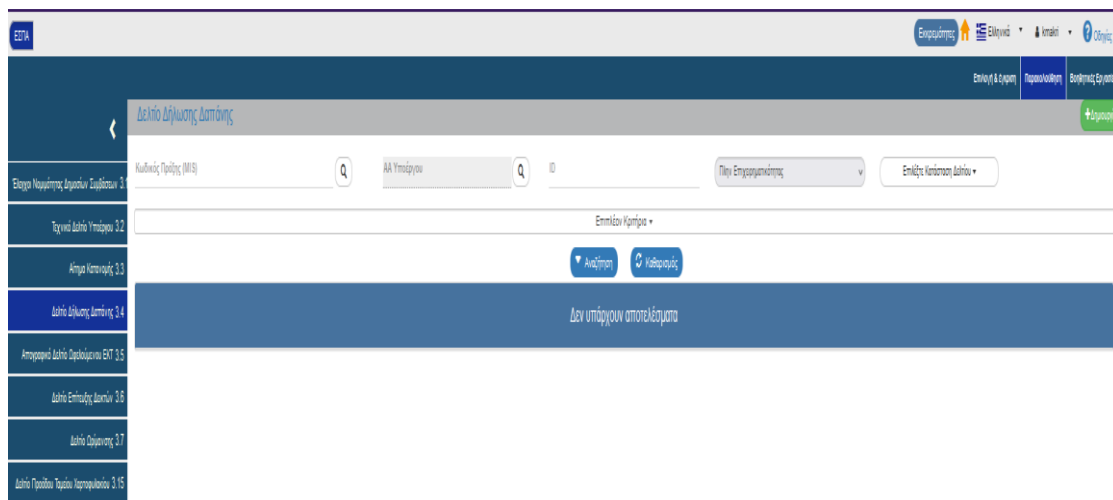
Μηνιαία Δελτία Δήλωσης Δαπανών

Τα ΔΔΔ - Δελτία Δήλωσης Δαπανών είναι μηνιαία (εικ. 1.6, εικ. 1.7, εικ. 1.8, εικ. 1.9), υποβάλλονται ηλεκτρονικά στην αρμόδια Διαχειριστική Αρχή ως υποχρέωση του αναδόχου, μέσα στο πρώτο δεκαήμερο κάθε μήνα από την λήξη του ημερολογιακού μήνα εντός του οποίου πραγματοποιήθηκε η δαπάνη. Είναι έντυπα τυποποιημένα του Συστήματος Διαχείρισης του ΕΣΠΑ και συντάσσονται - καταχωρούνται σύμφωνα με τις σχετικές οδηγίες. Τα στοιχεία των Μηνιαίων Δηλώσεων αντιστοιχίζονται με τα οικονομικά στοιχεία πληρωμών και πρέπει να ταυτίζονται κάθε φορά.

Εδώ πρέπει να αναφέρουμε ότι ο δικαιούχος μέσω του λογιστή του έργου ετοιμάζει φάκελο – ένταλμα με τα απαραίτητα δικαιολογητικά, τα οποία βέβαια τηρούνται και στο αρχείο του δικαιούχου σε φυσικά έγγραφα, και τα διαβιβάζει προς το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Ηπείρου το οποίο έχει οριστεί από τον Περιφερειάρχη ως υπεύθυνος λογαριασμού και είναι αρμόδιο για τη διεξαγωγή των πληρωμών.

Επίσης μαζί με το μηνιαίο ΔΔΔ επισυνάπτεται και αποστέλλεται στη Διαχειριστική Αρχή μέσω του ΟΠΣ και η λεγόμενη λογιστική κατάσταση η οποία απεικονίζει αναλυτικά τα παραστατικά που αφορούν τις δαπάνες και γενικά κάθε άλλο στοιχείο που απαιτείται σύμφωνα με τις οδηγίες του ΕΣΠΑ 2014 - 2020.

Στην παρακάτω οθόνη του ΟΠΣ εικ. 1.6 πληκτρολογώντας τον κωδικό πράξης - MIS του έργου

The screenshot shows the user interface of the MIS system. At the top, there is a navigation bar with the ESR logo and various utility icons. Below this is a search bar with the text 'Δελτίο Δήλωσης Δαπανών'. The main area contains several input fields: 'Κωδικός Πράξης (MIS)', 'ΑΑ Υποέργου', and 'Πίνακας Επιχορηγήσιμων'. There are also buttons for 'Αναζήτηση' and 'Επιστρέφω'. A sidebar on the left lists various menu items such as 'Εισαγωγή Νέων Στοιχείων', 'Τεκνία Δελτίου Υποέργου', 'Αίτηση Κοστονιάς', 'Δελτία Δήλωσης Δαπανών', 'Απογραφικό Δελτίο Οφειλόμενου ΕΠ', 'Δελτία Επίταξης Δαπανών', 'Δελτία Οφειλής', and 'Δελτία Πρωτόκολλου Τελετών Κοστονιάσεων'. The main content area displays the text 'Δεν υπάρχουν αποτελέσματα'.

Εικόνα 1.6 – Εισαγωγική σελ. Δελτίου Δήλωσης Δαπανών

βλέπουμε τα στοιχεία της εικ. 1.7 δηλαδή τα Δελτία Δήλωσης Δαπανών που ήδη έχουμε ήδη υποβάλει

MIS	Υπόγραφο	Τίτλος Υποέργου	Περίοδος Πράξης από Έως	Δαπάνια	Κατάσταση Δελτίου	Ημερομηνία Σημειώσεως	ΑΑ Δελτίου	ID	Ενέργεια
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	02-09-2022 19-01-2023	1802019	Υαφρίθεν	02-02-2023	10	405817	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	10-05-2022 19-08-2022	1802019	Υαφρίθεν	30-01-2023	9	404072	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	15-08-2021 21-10-2021	1802019	Παρωπαμένο	27-07-2022	5	24820	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	03-12-2021 20-05-2022	1802019	Υαφρίθεν	05-07-2022	8	331843	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	07-02-2022 19-04-2022	1802019	Υαφρίθεν	30-05-2022	7	32310	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	02-11-2021 21-01-2022	1802019	Υαφρίθεν	28-05-2022	6	328170	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	05-05-2021 21-07-2021	1802019	Παρωπαμένο	14-12-2021	4	180268	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	03-02-2021 18-02-2021	1802019	Παρωπαμένο	23-07-2021	1	198549	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	03-03-2021 23-03-2021	1802019	Παρωπαμένο	23-07-2021	2	179572	Επιλέγει
005007	1	ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΒΕΣΗ ΤΟΥ ΟΣΘΙΑΝΟΥ ΛΟΓΤΥΠΟΥ ΣΤΟ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑΣ ΔΙΑΝΚΙΝΗ ΣΕ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΜΗΝΙΕΙΟ	01-04-2021 28-04-2021	1802019	Παρωπαμένο	23-07-2021	3	178997	Επιλέγει

Εικόνα 1.7 - Δελτία Δήλωσης Δαπανών

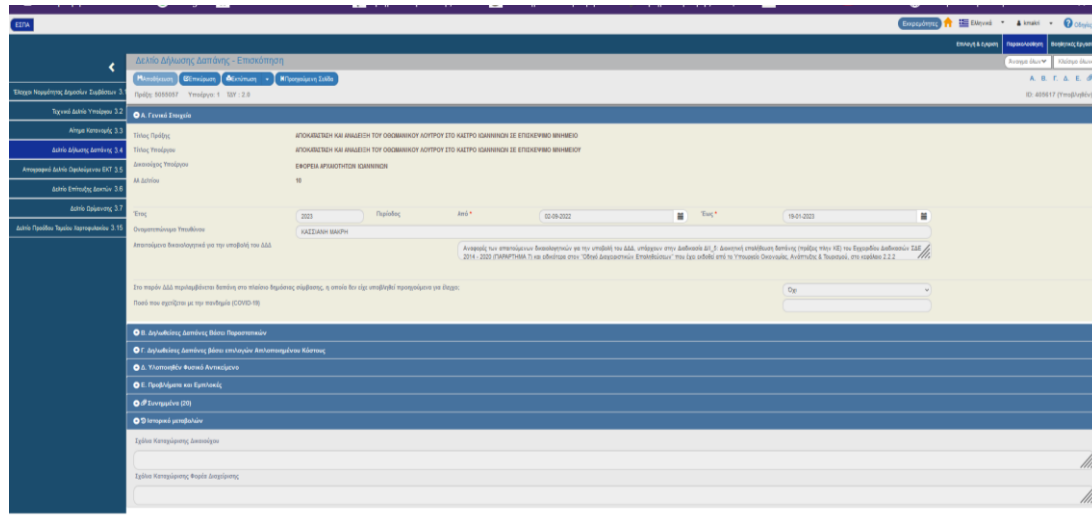
Αν θέλουμε να υποβάλλουμε ένα νέο ΔΔΔ που να περιλαμβάνει π.χ. την μισθοδοσία του προηγούμενου μήνα και τιμολόγια που έχουν πληρωθεί το δημιουργούμε πατώντας στην οθόνη του ΟΠΣ πάνω δεξιά στο πράσινο πλαίσιο «+ Δημιουργία» όπως βλέπουμε στην εικ. 1.8

Εικόνα 1.8 – Δημιουργία Δελτίου Δήλωσης Δαπανών εμφανίζεται το παρακάτω πλαίσιο (Εικόνα 1.9) και συμπληρώνοντας τα στοιχεία

Εικόνα 1.9 – Εισαγωγή αρχικών στοιχείων

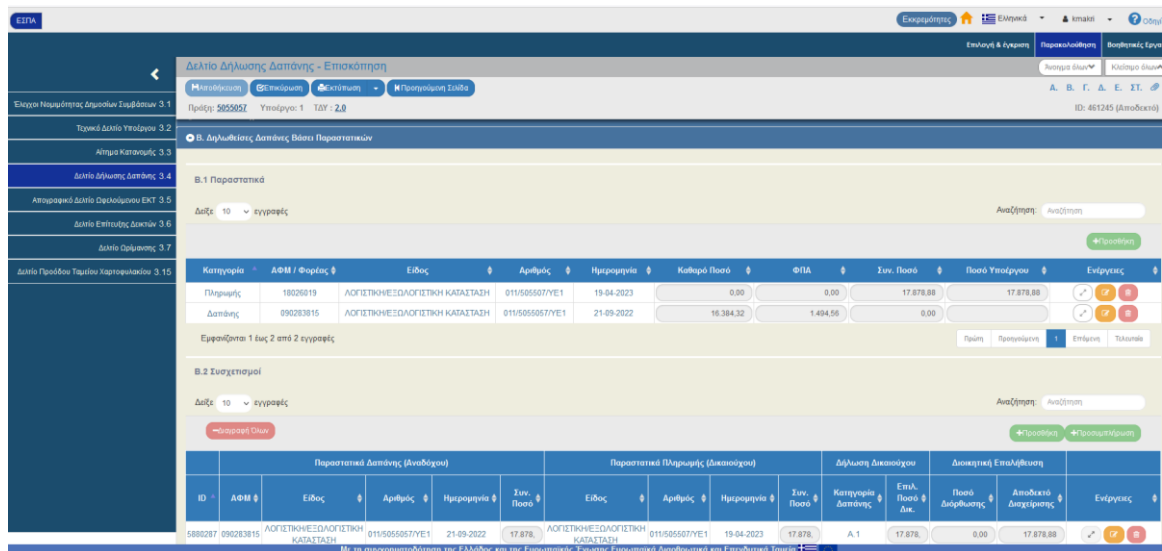
εμφανίζεται το παρακάτω πλαίσιο (Εικόνα 1.10) όπου συμπληρώνουμε τα στοιχεία των δαπανών που επιθυμούμε να υποβάλουμε πατώντας κάθε φορά τα εξής πεδία που απεικονίζονται στις εικ. 1.10, 1.11, 1.12, 1.13:

A. Γενικά Στοιχεία

Εικόνα 1.10 – Γενικά στοιχεία

B. Δηλωθείσες Δαπάνες βάση παραστατικών

Εικόνα 1.11 - Δηλωθείσες Δαπάνες βάση παραστατικών

Γ. Δηλωθείσες Δαπάνες βάσει επιλογών Απλοποιημένου Κόστους

Δ. Υλοποιημένο φυσικό αντικείμενο

Εικόνα 1.12 - Υλοποιημένο φυσικό αντικείμενο

Ε. Προβλήματα και Εμπλοκές και

- Συνημμένα

Εικόνα 1.13 - Συνημμένα

Όπου επισυνάπτουμε σκαναρισμένα τα παραστατικά που αφορούν το συγκεκριμένο ΔΔΔ όπως μισθοδοσία μηνός και τιμολόγια.

Τελικά αποθηκεύουμε – επικυρώνουμε και υποβάλουμε το ΔΔΔ πατώντας τα κατάλληλα πεδία.

Στη συνέχεια ο υπάλληλος της Διαχειριστικής Αρχής, οποίος είναι υπεύθυνος για τον έλεγχο του έργου: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο», προβαίνει στον έλεγχο του ΔΔΔ και αν οι δηλωμένες δαπάνες συμφωνούν με τα επισυναπτόμενα παραδοτέα τότε επικυρώνει το ΔΔΔ, αν διαφωνεί επιστρέφει το ΔΔΔ στον δικαιούχο επισημαίνοντας τις διορθώσεις που πρέπει να γίνουν και να υποβληθεί εκ νέου.

Στη μελέτη περίπτωσης που μας απασχολεί προβλέπεται να γίνει πρόσληψη προσωπικού διαφόρων ειδικοτήτων για τη διεκπεραίωσή του αλλά και συμβάσεις με προμηθευτές για διάφορες προμήθειες όπως φαρμακείο, είδη προστασίας εργοταξίου, οικοδομικά υλικά, εργαλεία, κ.α.

2^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – Προσωπικό αρχαιολογικού έργου

2.1 Το Προσωπικό του Έργου

Εικόνα 2.1 – Προσωπικό Οθωμανικού Λουτρού

Ο παράγοντας «ανθρώπινο δυναμικό», αποτελεί το πλέον κρίσιμο αλλά και σημαντικό συστατικό στοιχείο για την αποτελεσματική υλοποίηση των αρχαιολογικών έργων που εκτελούνται με την μέθοδο της αυτεπιστασίας αλλά και για το αρχαιολογικό έργο της μελέτης περίπτωσης που μας απασχολεί, εικόνα 2.1. Η διαδικασία εφαρμόζεται για όλα τα συγχρηματοδοτούμενα αρχαιολογικά έργα ή υποέργα. Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 2, του Άρθρου 29 του Ν. 4314/ 2014, που τροποποίησε το εδάφιο η' της παραγράφου 2 του Άρθρου 14 του Ν. 2190/ 1994, όπως τροποποιήθηκε με το Ν. 3812/ 2009, εξαιρούνται πλέον από τον έλεγχο του Α.Σ.Ε.Π. οι διαδικασίες προσλήψεων του επιστημονικού προσωπικού και των τεχνιτών υψηλής εξειδίκευσης για έργα αποκατάστασης, αναστήλωσης, έρευνας, συντήρησης και διαμόρφωσης έργων τέχνης και μνημείων, όπως επίσης του ανειδίκευτου εργατοτεχνικού προσωπικού και των σχεδιαστών που απασχολούνται σε συγχρηματοδοτούμενα έργα.

Για την πρόσληψη του προσωπικού όλων των ειδικοτήτων εκδίδεται από τον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας ανακοίνωση - προκήρυξη, που περιλαμβάνει ενδεικτικά

ορισμένες ειδικότητες και στο οποίο μπορούν να προστεθούν οι απαιτούμενες κάθε φορά ειδικότητες προσωπικού, ανάλογα με τις ανάγκες του έργου. Ο αριθμός και οι ειδικότητες του προσωπικού που προσλαμβάνονται στο πλαίσιο του έργου είναι ανεξάρτητος από τις σχετικές προβλέψεις του Οργανισμού της Υπηρεσίας αλλά περιέχονται στο έγγραφο της αυτεπιστασίας που εκδίδεται για το έργο. Στην προκήρυξη, τυχόν εξειδίκευση του προσωπικού πρέπει να είναι γενικότερου χαρακτήρα. Σε περιπτώσεις που το έργο απαιτεί εξαιρετική εξειδίκευση, αυτή πρέπει να είναι πλήρης και αναλυτικά τεκμηριωμένη.

2.2 Μισθοδοσία βάση του Ν. 4354/2015

Για τη διαδικασία υπολογισμού της μισθοδοσίας των ΙΔΟΧ στο δημόσιο ισχύει ο Νόμος 4354 του έτους 2015 και αναλυτικά στο Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως Α'176/16.12.2015 με τίτλο «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων» και πιο συγκεκριμένα με το Κεφάλαιο Β' - Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών - Μισθολογικές ρυθμίσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), καθώς και των Δ.Ε.Κ.Ο, του Κεφαλαίου Α του Ν. 3429/2005 (Α' 314) και άλλες μισθολογικές διατάξεις, ο οποίος ψηφίστηκε το Δεκέμβριο του 2015 και τέθηκε σε ισχύ από 01-01-2016 και ισχύει μέχρι σήμερα. Ο Ν. 4354/2015 - ΦΕΚ Α'176/16.12.2015⁹ στο κεφάλαιο Β' καταπιάνεται με τις μισθολογικές ρυθμίσεις υπαλλήλων του δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), καθώς και των Δ.Ε.Κ.Ο και αντικαθιστά τον προκάτοχο Ν. 4024/2011 - Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012 - 2015 ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή τον Ιανουάριο του 2012.

Ο Ν. 4354/2015 αποτελείται από 7 κεφάλαια, το Α' Κεφάλαιο περιλαμβάνει «Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού», το Β' Κεφάλαιο περιλαμβάνει «Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών - Μισθολογικές ρυθμίσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής

⁹ Ο Ν. 4354/2015 - ΦΕΚ Α'176/16.12.2015 νόμος στον οποίο βασιζόμαστε για την έκδοση μισθοδοσίας

Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), καθώς και των Δ.Ε.Κ.Ο. του Κεφαλαίου Α του Ν. 3429/2005 (Α' 314) και άλλες μισθολογικές διατάξεις», το Γ' Κεφάλαιο περιλαμβάνει «Διατάξεις αρμοδιότητας ΥΠ.Π.Ε.Θ.», το Δ' Κεφάλαιο περιλαμβάνει «Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Υγείας», το ΣΤ' Κεφάλαιο περιλαμβάνει «Διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων», το ΣΤ' Κεφάλαιο περιλαμβάνει «Κύρωση συμφωνιών τροποποίησης των συμβάσεων παραχώρησης μεγάλων οδικών έργων και ρύθμιση συναφών θεμάτων», και τέλος το κεφάλαιο Ζ' «Έναρξη ισχύος» όπου ορίζει το χρονικό διάστημα έναρξης ισχύος του Ν. 4354/2015 και πιο συγκεκριμένα: Η ισχύς του νόμου αυτού αρχίζει από τη δημοσίευσή του στην εφημερίδα της κυβερνήσεως, εκτός αν ορίζεται διαφορετικά στις επί μέρους διατάξεις. Ο Ν. 4354/2015 τροποποίησε νόμους που ήταν σε εφαρμογή όπως: τον Ν. 4335/2015 - Επείγοντα μέτρα εφαρμογής του ν. 4334/2015 (Α' 80), το Ν. 5320/2015 - Ρυθμίσεις για τη λήψη άμεσων μέτρων για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης, την οργάνωση της Κυβέρνησης και των Κυβερνητικών οργάνων και λοιπές διατάξεις, το Ν. 4314/2014 - Α. Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014–2020, Β. Ενσωμάτωση της Οδηγίας 2012/17 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13ης Ιουνίου 2012 (ΕΕ L 156/16.6.2012) στο ελληνικό δίκαιο, τροποποίηση του ν. 3419/2005 (Α 297) και άλλες διατάξεις, το Ν. 4310/2014 - Έρευνα, Τεχνολογική Ανάπτυξη και Καινοτομία και άλλες διατάξεις, το Ν. 4235/2014 - Διοικητικά μέτρα, διαδικασίες και κυρώσεις στην εφαρμογή της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας τους τομείς των τροφίμων, των ζωοτροφών και της υγείας και προστασίας των ζώων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, το Ν. 4111/2013 - Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, τροποποιήσεις του Ν. 4093/2012, κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Έγκριση των Σχεδίων των Συμβάσεων Τροποποίησης της Κύριας Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας, του Ελληνικού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Τ.Χ.Σ.) και της Τράπεζας της Ελλάδος (ΤτΕ), με τίτλο «Κύρια Σύμβαση Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης», της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ε.Τ.Χ.Σ., της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, με τίτλο «Σύμβαση Διευκόλυνσης Διαχείρισης Υποχρεώσεων ΣΙΤ» και της Σύμβασης Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ε.Τ.Χ.Σ., της Ελληνικής Δημοκρατίας και της ΤτΕ, με τίτλο «Διευκόλυνση

αποπληρωμής Τόκων Ομολόγων», παροχή εξουσιοδοτήσεων για την υπογραφή των Συμβάσεων» κ. α. διατάξεις, το Ν. 4093/2012 - Έγκριση Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής του Ν. 4046/2012 και του Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2013-2016, το Ν. 4079/2012 - Κύρωση της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Ρυθμίσεις θεμάτων κεφαλαιακής ενίσχυσης των πιστωτικών ιδρυμάτων», της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Ρυθμίσεις θεμάτων εφαρμογής των νόμων 3864/2010, 4021/2011, 4046/2012, 4051/2012 και 4071/2012», της Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Ρυθμίσεις θεμάτων δημοσίευσης οικονομικών εκθέσεων πιστωτικών ιδρυμάτων και θυγατρικών τους, οι οποίες δραστηριοποιούνται στο χρηματοοικονομικό τομέα» και άλλες διατάξεις του Υπουργείου Οικονομικών, το Ν 4052/2012 - Νόμος αρμοδιότητας Υπουργείων Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης και Εργασίας και Κοινωνικής Ασφάλισης για εφαρμογή του νόμου «Έγκριση των Σχεδίων Συμβάσεων Χρηματοδοτικής Διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδος, του Σχεδίου του Μνημονίου Συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημοσίου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας» και άλλες διατάξεις, το Ν. 4024/2011 – «Συνταξιοδοτικές ρυθμίσεις, ενιαίο μισθολόγιο - βαθμολόγιο, εργασιακή εφεδρεία και άλλες διατάξεις εφαρμογής του μεσοπρόθεσμου πλαισίου δημοσιονομικής στρατηγικής 2012-2015», και το Ν. 3986/2011 - Επείγοντα Μέτρα Εφαρμογής Μεσοπρόθεσμου Πλαισίου Δημοσιονομικής Στρατηγικής 2012-2015. Εμάς θα μας απασχολήσει το Κεφάλαιο Β΄ - Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών - Μισθολογικές ρυθμίσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), καθώς και των Δ.Ε.Κ.Ο. του Κεφαλαίου Α του Ν. 3429/2005 (Α΄ 314) και άλλες μισθολογικές διατάξεις, το οποίο ισχύει από 01-01-2016 μέχρι και σήμερα.

Όσον αφορά τις μισθολογικές διατάξεις που αναφέρονται στο Κεφάλαιο Β΄ - Διατάξεις Αρμοδιότητας Υπουργείου Οικονομικών - Μισθολογικές ρυθμίσεις των υπαλλήλων του Δημοσίου, των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού, των Νομικών Προσώπων Δημοσίου (Ν.Π.Δ.Δ.) και Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.), καθώς και των Δ.Ε.Κ.Ο. του Κεφαλαίου Α του Ν. 3429/2005 (Α΄ 314) και άλλες μισθολογικές διατάξεις, θα μας απασχολήσουν συγκεκριμένα άρθρα όπως

η εξέλιξη των μισθολογικών κλιμακίων, το οικογενειακό επίδομα, η κατοχή μεταπτυχιακού διπλώματος.

Πιο συγκεκριμένα:

Στο άρθρο 9 παράγραφο 1 του Κεφαλαίου Β΄, του παραπάνω κεφαλαίου, αναλύονται τα μισθολογικά κλιμάκια στα οποία κατατάσσονται οι υπάλληλοι – εργαζόμενοι, ανάλογα με την προϋπηρεσία (ένσημα) την οποία κατέχουν, αναλυτικά:

Άρθρο 9 - Μισθολογικά κλιμάκια και κατάταξη των υπαλλήλων

1. Τα μισθολογικά κλιμάκια (Μ.Κ.) των υπαλλήλων των κατηγοριών:

- Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (Π.Ε.) με πτυχίο ή δίπλωμα Πανεπιστημίου ημεδαπής ή ισότιμο Σχολών αλλοδαπής,

- Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Τ.Ε.) με πτυχίο ή δίπλωμα Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος (Τ.Ε.Ι.) της ημεδαπής ή ισότιμο Σχολών ημεδαπής ή αλλοδαπής,

- Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (Δ.Ε.) και

- Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (Υ.Ε.) ορίζονται σε δεκαεννέα (19) για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Τ.Ε. και Π.Ε. και σε δεκατρία (13) για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Υ.Ε. και Δ.Ε.. Οι υπάλληλοι των κατηγοριών Τ.Ε. και Π.Ε. εξελίσσονται σε αυτά με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 19, ενώ των κατηγοριών Υ.Ε. και Δ.Ε. με εισαγωγικό το Μ.Κ. 1 και καταληκτικό το Μ.Κ. 13.

Παραπάνω έγινε αναφορά για τα μισθολογικά κλιμάκια και ότι αυτά είναι 19 για τους κατόχους πτυχίων Τ.Ε. και Π.Ε. ενώ για τους κατόχους πτυχίων Δ.Ε. και Υ.Ε. είναι 13. Κάθε πότε όμως γίνεται αλλαγή μισθολογικού κλιμακίου; Αυτό αναφέρεται στην παράγραφος 1 και 2 του Άρθρου 11 του Κεφαλαίου Β - Χρόνος και τρόπος μισθολογικής εξέλιξης:

1. Για τη μισθολογική εξέλιξη των υπαλλήλων όλων των κατηγοριών (πίνακας 2 & 3), από κατώτερο σε ανώτερο μισθολογικό κλιμάκιο, απαιτείται υπηρεσία ως εξής:

α. Για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Υ.Ε. και Δ.Ε. υπηρεσία τριών (3) ετών σε κάθε μισθολογικό κλιμάκιο.

β. Για τους υπαλλήλους των κατηγοριών Τ.Ε. και Π.Ε. υπηρεσία δύο (2) ετών σε κάθε μισθολογικό κλιμάκιο.

2. Για τη μισθολογική εξέλιξη των υπαλλήλων από το κατώτερο μισθολογικό κλιμάκιο στο αμέσως ανώτερο, απαιτείται να έχει συμπληρωθεί ο καθορισμένος χρόνος υπηρεσίας στο κατώτερο μισθολογικό κλιμάκιο.

Επίσης όσον αφορά τον βασικό μισθό στο συγκεκριμένο νόμο αναφέρονται τα εξής στο άρθρο 14 στην παράγραφο 1 και 2:

1. Ο μηνιαίος βασικός μισθός του Μ.Κ. 1 της Υ.Ε. κατηγορίας ορίζεται σε επτακόσια ογδόντα (780) ευρώ. Ο μηνιαίος βασικός μισθός των λοιπών Μ.Κ. της κατηγορίας αυτής διαμορφώνεται με πρόσθεση στο αμέσως προηγούμενο Μ.Κ. του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των 780 ευρώ με το συντελεστή 0,0551. Το προστιθέμενο ποσό στρογγυλοποιείται στο πλησιέστερο ευρώ.

2. Οι βασικοί μισθοί των Μ.Κ. 1 των κατηγοριών Δ.Ε., Τ.Ε. και Π.Ε. προσδιορίζονται με βάση το ποσό των 780 ευρώ, πολλαπλασιαζόμενο με τους παρακάτω συντελεστές, στρογγυλοποιούμενοι στην πλησιέστερη μονάδα ευρώ: Κατηγορία συντελεστών: Δ.Ε. 1,10 - Τ.Ε. 1,33 - Π.Ε. 1,40

Ο μηνιαίος βασικός μισθός των λοιπών Μ.Κ. των ως άνω κατηγοριών διαμορφώνεται με πρόσθεση στο αμέσως προηγούμενο Μ.Κ. του ποσού που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό του ποσού των 780 ευρώ με τους ως άνω συντελεστές και στη συνέχεια με το συντελεστή 0,0699 για τη Δ.Ε. κατηγορία, 0,0530 για τη Τ.Ε. κατηγορία και 0,0540 για την Π.Ε. κατηγορία.

Σύμφωνα με την αρ. πρωτ. 2/31029/ΔΕΠ/6-5-2016 (ΑΔΑ: ΩΛ9ΣΗ-0ΝΜ) Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 4354/2015(176/Α΄) σχετικά με το άρθρο 14 παραθέτω δυο πίνακες (1 & 2) με τους βασικούς μισθούς ανάλογα με το πτυχίο που κατέχουν οι εργαζόμενοι με προϋπηρεσία σε έτη.

ΕΤΗ	ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΑ ΚΛΙΜΑΚΙΑ	ΠΤΥΧΙΟ ΠΕ	ΠΤΥΧΙΟ ΤΕ
0-2	ΜΚ 1	1.092€	1.037€
2-4	ΜΚ 2	1.151€	1.092€
4-6	ΜΚ 3	1.210€	1.147€
6-8	ΜΚ 4	1.269€	1.202€
8-10	ΜΚ 5	1.328€	1.257€
10-12	ΜΚ 6	1.387	1.312
12-14	ΜΚ 7	1.446	1.367
14-16	ΜΚ 8	1.505	1.422
16-18	ΜΚ 9	1.564	1.477

Πίνακας 2 – Μισθολογικά κλιμάκια: ΠΕ και ΤΕ

ΕΤΗ	ΜΙΣΘΟΛΟΓΙΚΑ ΚΛΙΜΑΚΙΑ	ΠΤΥΧΙΟ ΔΕ	ΠΤΥΧΙΟ ΥΕ
0-3	ΜΚ 1	858€	780€
3-6	ΜΚ 2	918€	823€
6-9	ΜΚ 3	978€	866€
9-12	ΜΚ 4	1.038€	909€
12-15	ΜΚ 5	1.098€	952€
15-18	ΜΚ 6	1.158€	995€
18-21	ΜΚ 7	1.218€	1.038€
21-24	ΜΚ 8	1.278€	1.081€

Πίνακας 3 – Μισθολογικά κλιμάκια: ΔΕ και ΥΕ

Επίσης σημαντικό κομμάτι αυτού του νόμου αποτελεί και η παράγραφος 3 του Άρθρου 9 του Κεφαλαίου Β΄, η οποία αναφέρει τα μισθολογικά οφέλη για τους κατόχους μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών.

Πιο συγκεκριμένα:

α. Οι κάτοχοι των μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης, και έχουν αποκτήσει τον μεταπτυχιακό τίτλο μετά το πτυχίο τριτοβάθμιας τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανεβαίνουν κατά δύο (2) μισθολογικά κλιμάκια στην κατηγορία που ανήκουν, ενώ όσοι κατέχουν διδακτορικού διπλώματος κατά έξι (6) μισθολογικά κλιμάκια.

β. Η μισθολογική κατάταξη που αφορά τους μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών λαμβάνει χώρα μόνο στην περίπτωση που οι μεταπτυχιακοί τίτλοι σπουδών έχουν περιεχόμενο το οποίο είναι συναφές με το αντικείμενο εργασιών του εργαζόμενου, όπως αυτό διαφαίνεται και από την περιγραφή της προκηρυσσόμενης θέσης εργασίας από την υπηρεσία από την οποία προσλήφθηκε. Αξίζει να αναφέρουμε ότι για το αν είναι συναφές ή όχι κάποιος μεταπτυχιακός τίτλος σπουδών αποφασίζει το αρμόδιο όργανο για την αναγνώριση των τίτλων αυτών. Σε αποφάσεις που απορρίπτουν τη συνάφεια μεταπτυχιακού τίτλου με το αντικείμενο των εργασιών του υπαλλήλου υπάρχει το δικαίωμα της ένστασης, οι οποία ένσταση εξετάζεται από ειδική τριμελή επιτροπή, η οποία συγκροτείται με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης για τριετή θητεία και αποτελείται από μέλη του ΑΣΕΠ και προτείνονται από τον Πρόεδρό του. Η ισχύς των οικονομικών αποτελεσμάτων της αναγνώρισης της συνάφειας του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών ισχύουν από την ημερομηνία υποβολής της σχετικής

αίτησης και όλων των απαραίτητων δικαιολογητικών από την πλευρά του υπαλλήλου και κατόχου του μεταπτυχιακού τίτλου.

γ. Όσον αφορά τους αποφοίτους της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης η μισθολογική κατάταξη που κατατάσσονται αρχικά με εισαγωγικό κλιμάκιο το μισθολογικό κλιμάκιο 6. Επίσης σε περίπτωση των αποφοίτων με βαθμό άριστα αναγνωρίζεται, για τη μισθολογική τους εξέλιξη, ένα (1) επιπλέον έτος δηλαδή μισθολογικό κλιμάκιο 7.

δ. Επίσης σε περίπτωση που κάποιος κατέχει περισσότερους από έναν μεταπτυχιακό τίτλο σπουδών οι υπάλληλοι κατατάσσονται στα Μ.Κ. που προβλέπονται για τον ανώτερο τίτλο σπουδών.

Όσον αφορά την οικογενειακή παροχή σύμφωνα με το Ν. 4354/2015, κεφάλαιο Β, άρθρο 15, χορηγείται για τέκνα, φυσικά, θετά ή αναγνωρισθέντα, εφόσον είναι άγαμα και δεν υπερβαίνουν το 18ο έτος της ηλικίας τους ή το 19ο έτος, τα οποία προέρχονται από γάμο, εφόσον φοιτούν στη Μέση Εκπαίδευση. Η οικογενειακή παροχή χορηγείται ανεξαρτήτως του γεγονότος εάν οι γονείς βρίσκονται σε διάζευξη, διάσταση ή χηρεία. Η παροχή αυτή δεν καταβάλλεται στους έγγαμους, διαζευγμένους ή εν χηρεία υπαλλήλους οι οποίοι όμως δεν έχουν αποκτήσει τέκνα, ή τα τέκνα αυτά έχουν ενηλικιωθεί ή περατώσει τις σπουδές τους ή σε κάθε περίπτωση έχουν συμπληρώσει το 24ο έτος της ηλικίας τους, με εξαίρεση τους έγγαμους υπαλλήλους που έχουν τέκνα ανίκανα σωματικά ή πνευματικά για άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος με ποσοστό αναπηρίας 50% τουλάχιστον. Με την παρ. 2 προβλέπεται ειδικά, για τέκνα που φοιτούν στην ανώτερη ή ανώτατη εκπαίδευση (ΑΕΙ, ΑΣΕΙ, ΤΕΙ εσωτερικού και εξωτερικού, σχολές αναγνωρισμένες από τους επίσημους κρατικούς φορείς), καθώς και σε Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (Ι.Ε.Κ.) δημόσια και ιδιωτικά, η παροχή να δίδεται μόνο κατά τη διάρκεια του ελάχιστου αριθμού των αναγκαίων για την απονομή των τίτλων σπουδών εξαμήνων (δηλαδή λαμβάνεται υπόψη ο κανόνας n και όχι αυτός του $n+2$), που προβλέπεται από τον οργανισμό κάθε Σχολής και σε καμιά περίπτωση πέρα από τη συμπλήρωση του 24ου έτους της ηλικίας τους. Επισημαίνεται ότι για τα παιδιά που φοιτούν σε ανώτερες ή ανώτατες σχολές του εξωτερικού, κατά το προπαρασκευαστικό στάδιο εκμάθησης της ξένης γλώσσας δεν καταβάλλεται η οικογενειακή παροχή. Στις περιπτώσεις που συμπίπτει ο χρόνος της κανονικής φοίτησης σε ανώτερες ή ανώτατες

σχολές ή σε Ι.Ε.Κ. με τη στρατιωτική θητεία του παιδιού, η καταβολή της οικογενειακής παροχής δεν διακόπτεται. Τα ποσά της οικογενειακής παροχής έχουν ως εξής¹⁰:

Για εργαζόμενο με ανήλικα τέκνα ή σωματικά ανάκανα ή πνευματικά για άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον, η παροχή ορίζεται σε πενήντα (50) ευρώ για ένα (1) τέκνο, σε εβδομήντα (70) ευρώ συνολικά για δύο (2) τέκνα, σε εκατόν είκοσι (120) ευρώ συνολικά για τρία (3) τέκνα, σε εκατόν εβδομήντα (170) ευρώ συνολικά για τέσσερα (4) τέκνα και προσαυξάνεται κατά εβδομήντα (70) ευρώ για κάθε επιπλέον τέκνο.

2.3 Παραδείγματα μισθοδοσίας

Σε αυτό το σημείο θα ασχοληθούμε με μελέτες περίπτωσης ατόμων που προσλαμβάνονται σε αρχαιολογικό έργο, παρουσιάζοντας μηνιαία μισθολογική κατάσταση σύμφωνα με τους νόμους που ισχύουν αλλά και τις κρατήσεις στις οποίες υπόκειται μια μισθοδοσία, όπως ασφαλιστικές εισφορές ΕΦΚΑ και φόρο μισθωτών υπηρεσιών.

Όσον αφορά το εισόδημα, από εργασία μισθωτή και συντάξεις, που φορολογείται, σύμφωνα με το άρθρο 15.1 του Ν. 4172/2013 και την ακόλουθη κλίμακα (πίνακας 4) υποβάλλεται σε φόρο:

από (€)	έως (€)	Φορολογικός Συντελεστής
0 €	10.000 €	9%
10.001 €	20.000 €	22%
20.001 €	30.000 €	28%
30.001 €	40.000 €	36%
40.001 €		44%

Πίνακας 4 - Φορολογική κλίμακα για Μισθούς, Συντάξεις, Επιχ. Δραστηριότητα

Μειώσεις φόρου Εισοδήματος

Ο φόρος που προκύπτει, κατά την εφαρμογή του άρθρου 15 του ΚΦΕ, μειώνεται κατά το ποσό των επτακοσίων εβδομήντα επτά (777) ευρώ για το φορολογούμενο χωρίς

¹⁰ Ν. 4354/2015 και Παροχή οδηγιών στο έγγραφο 2/31029/ΔΕΠ/6-5-2016 (ΑΔΑ: ΩΛ9ΣΗΗ-0ΝΜ)

εξαρτώμενα τέκνα, όπως αυτά ορίζονται στο άρθρο 11. Η μείωση του φόρου ανέρχεται σε οκτακόσια δέκα (810) ευρώ για το φορολογούμενο με ένα (1) εξαρτώμενο τέκνο, σε εννιακόσια (900) ευρώ για δύο (2) εξαρτώμενα τέκνα, σε χίλια εκατό είκοσι (1.120) ευρώ για τρία (3) εξαρτώμενα τέκνα και σε χίλια τριακόσια σαράντα (1.340) ευρώ για τέσσερα (4) εξαρτώμενα τέκνα. Για κάθε επιπλέον εξαρτώμενο τέκνο μετά το τέταρτο, η μείωση του φόρου αυξάνεται κατά διακόσια είκοσι (220) ευρώ για κάθε επόμενο τέκνο. Εάν το ποσό του φόρου είναι μικρότερο των ποσών αυτών, η μείωση του φόρου περιορίζεται στο ποσό του αναλογούντος φόρου. (πηγή: οικονομικός ταχυδρόμος).

Όσον αφορά τις κρατήσεις Εθνικού Φορέα Κοινωνικής Ασφάλισης, εργοδοτικές και ασφαλιστικές, τη δεδομένη χρονική στιγμή (μιας και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αλλαγές ουκ ολίγες φορές) βασιζόμαστε την εγκύκλιο 7-20.01.2023 με τίτλο: «Επέκταση, από 01.01.2023, των μειώσεων ασφαλιστικών εισφορών συνεισπραττόμενων κλάδων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α./τ. Ο.Α.Ε.Δ.) στους απασχολούμενους στον ιδιωτικό τομέα με μειωμένη απασχόληση και στο δημόσιο τομέα (Ι.Δ.Α.Χ. – Ι.Δ.Ο.Χ.) ανεξαρτήτως το καθεστώσ απασχόλησης πλήρους ή μειωμένης. -Επαναπροσδιορισμός/Επικαιροποίηση του Ο.ΣΥ.Κ. ως προς τους Κωδικούς Πακέτων Κάλυψης (Κ.Π.Κ.) και τις Ειδικές Περιπτώσεις Ασφάλισης.» και Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης: 6N5N46ΜΑΠΣ-823.

Σύμφωνα με το έγγραφο εκτέλεσης εργασιών, ή αλλιώς την αυτεπιστασία του έργου: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο» (ΑΔΑ: ΨΥ6Γ4653Π4-ΘΘΧ), οι προσλήψεις σε προσωπικό ΙΔΟΧ περιλαμβάνουν τις εξής ειδικότητες: ΤΕ Λογιστή, ΠΕ Πολιτικό μηχανικό, ΤΕ Συντηρητή αρχαιοτήτων, ΔΕ Εργάτες και ΥΕ Εργάτες.

Παράδειγμα 1

Για τις λογιστικές – διοικητικές εργασίες του αρχαιολογικού έργου είναι απαραίτητη η πρόσληψη ενός λογιστή ΤΕ.

Τα δεδομένα μας έχουν ως εξής: ένας πτυχιούχος λογιστής ΤΕ, απόφοιτος της σχολής Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής του πρώην ΤΕΙ Πρέβεζας, με σύμβαση ορισμένου χρόνου 12 μηνών, με προϋπηρεσία 4,5 ετών στο δημόσιο, με ένα παιδί και μεταπτυχιακό.

Παράδειγμα 2

Μετά από την ανωτατοποίηση όλων των τεχνολογικών ιδρυμάτων με νόμους το 2018 και το 2019 καλό θα ήταν να παραθέσω παράδειγμα μισθοδοσίας για να δούμε τις μισθολογικές διαφορές των δυο πτυχίων.

Παραθέτω παράδειγμα όπου έχουμε ένα πτυχιούχο λογιστή (ΠΕ) του Τμήματος Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής της Σχολής Οικονομικών και Διοικητικών Επιστημών του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με έδρα την Πρέβεζα, ο οποίος προσλαμβάνεται με την ειδικότητα Διοικητικού – Λογιστικού με σύμβαση ορισμένου χρόνου 12 μηνών όπου εκτός από το πτυχίο του είναι κάτοχος ενός μεταπτυχιακού διπλώματος συναφές με το πτυχίο του λογιστή, έχει και ένα παιδί και προϋπηρεσία 4,5 ετών στο δημόσιο.

Παράδειγμα 3

Για τις ανάγκες του έργου έγινε πρόσληψη ενός ΠΕ Πολιτικού μηχανικού με σύμβαση εργασίας 12 μηνών, με προϋπηρεσία 6,5 ετών στο δημόσιο, χωρίς παιδιά και με μεταπτυχιακό.

Στις προηγούμενες τρεις περιπτώσεις για την έκδοση της μισθοδοσίας λαμβάνουμε υπόψη τον νόμο (4354/2015) όπου εκτός των άλλων αναφέρει ότι οι κάτοχοι μεταπτυχιακών τίτλων σπουδών ετήσιας τουλάχιστον φοίτησης, για τίτλους που έχουν χορηγηθεί μετά τη λήψη του πτυχίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, προωθούνται κατά δύο (2) Μ.Κ. στην κατηγορία που ανήκουν άρα στα παραδείγματά μας:

- ο λογιστής ΤΕ που έχει προϋπηρεσία 4,5 έτη στο δημόσιο και κατατάσσεται μισθολογικά στο 3ο κλιμάκιο με ποσό 1.147€ με την προσθήκη δύο μισθολογικών κλιμακίων θα μεταβεί από το ΜΚ3/1.147€ στο ΜΚ5/1.257€
- ο λογιστής ΠΕ που έχει προϋπηρεσία 4,5 έτη στο δημόσιο και κατατάσσεται μισθολογικά στο 3ο κλιμάκιο με ποσό 1.210€ με την προσθήκη δύο μισθολογικών κλιμακίων θα μεταβεί από το ΜΚ3/1.210€ στο ΜΚ5/1.328€
- ο πολιτικός μηχανικός ΠΕ που έχει προϋπηρεσία 6,5 έτη στο δημόσιο και κατατάσσεται μισθολογικά στο 4ο μισθολογικό κλιμάκιο με ποσό 1.269€ με την προσθήκη δύο μισθολογικών κλιμακίων θα μεταβεί από το ΜΚ4/1.269€ στο ΜΚ5/1.387€.

Επίσης οι εργαζόμενοι έχουν παιδιά, όσον αφορά την οικογενειακή παροχή η παραπάνω εγκύκλιος Επί του άρθρου 15 - Οικογενειακή παροχή, ορίζει ότι για την ενίσχυση της οικογένειας των υπαλλήλων, που εμπίπτουν στις διατάξεις του παρόντος

νόμου, χορηγείται μηνιαία οικογενειακή παροχή, ανάλογα με την οικογενειακή κατάσταση των υπαλλήλων, ως εξής: Για υπάλληλο με τέκνα ανήλικα ή ανίκανα σωματικά ή πνευματικά για άσκηση βιοποριστικού επαγγέλματος με ποσοστό αναπηρίας πενήντα τοις εκατό (50%) τουλάχιστον, η παροχή ορίζεται σε: πενήντα (50) ευρώ για ένα τέκνο, εβδομήντα (70) ευρώ συνολικά για δύο τέκνα, εκατόν είκοσι (120) ευρώ συνολικά για τρία τέκνα, εκατόν εβδομήντα (170) ευρώ συνολικά για τέσσερα τέκνα και επιπλέον εβδομήντα (70) ευρώ για κάθε επιπλέον τέκνο.

Παράδειγμα 4

Για τις ανάγκες του έργου έγινε πρόσληψη εργατών με πτυχίο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με προϋπηρεσία 4,5 ετών και δύο παιδιά αλλά και

Παράδειγμα 5

εργατών με πτυχίο Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης με προϋπηρεσία 4,5 ετών και δύο παιδιά.

Παράδειγμα 1 – μισθοδοσία λογιστή ΤΕ - ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΜΗΝΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΝΣΗΜΑ ΕΦΚΑ	ΜΙΣΘ/ΚΟ ΚΑΙΜΑΚΙΟ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΕΠΙΛΟΜΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΛΟΧΩΝ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΑΣΦ/ΝΟΥ		ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ ΑΣΦ/ΝΟΥ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΛΗΡΩΤ.
						ΕΦΚΑ ΕΡΓ/ΤΗ 22,29%		ΕΦΚΑ ΑΣΦ/ΝΟΥ 13,87%	ΦΟΡΟΣ ΜΙΣΘΩΤΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ		
ΤΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	25	ΜΚ5/1.257€	1.257€	50,00	1.307,00	291,33	1.598,33	181,28	71,82	253,10	1.053,90

- Υπολογισμός φόρου: $1.307,00€ - 181,28€ = 1.125,72€ * 12\text{μήνες} = 13.508,64€$

οι $10.000€ * 9\% = 900€$ και το υπόλοιπο $13.508,64€ * 22\% = 2.971,90€$

προσθέτουμε τα αποτελέσματα: $900€ + 2.971,90€ = 3.871,90€ - 810€$ (μείωση φόρου λόγω 1 παιδιού) = $3.061,90€/12 = 255,16€$ φόρος μηνιαίος **71,82€**

Παράδειγμα 2 – μισθοδοσία λογιστή ΠΕ - ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΜΗΝΟΣ

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΝΣΗΜΑ ΕΦΚΑ	ΜΙΣΘ/ΚΟ ΚΑΙΜΑΚΙΟ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΕΠΙΛΟΜΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΛΟΧΩΝ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΑΣΦ/ΝΟΥ		ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ ΑΣΦ/ΝΟΥ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΛΗΡΩΤ.
						ΕΦΚΑ ΕΡΓ/ΤΗ 22,29%		ΕΦΚΑ ΑΣΦ/ΝΟΥ 13,87%	ΦΟΡΟΣ		
ΠΕ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟΥ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΟΥ	25	ΜΚ5/1.328€	1.210€	50,00	1.378,00	307,16	1.685,16	191,13	85,28	276,41	1.101,59

- Υπολογισμός φόρου: $1.378,00€ - 191,13€ = 1.186,87€ * 12\text{μήνες} = 14.242,44€$

οι $10.000€ * 9\% = 900€$ και το υπόλοιπο $14.242,44€ * 22\% = 3.133,34€$

προσθέτουμε τα αποτελέσματα: $900€ + 3.133,34€ = 4.033,34€ - 810€$ (μείωση φόρου λόγω 1 παιδιού) = $3.223,34€/12 = 268,61€$ φόρος μηνιαίος **85,28€**

Παράδειγμα 3 - μισθοδοσία ΠΕ Πολιτικού μηχανικού - ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΜΗΝΟΣ.....

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΜΕΡΕΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ-ΕΦΚΑ	ΜΙΣΘ/ΚΟ ΚΑΙΜΑΚΙΟ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΕΦΚΑ ΕΡΓ/ΤΗ 19,29%	ΕΠΚ. ΑΣΦ/ΣΗ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΙΚΑ ΑΣΦ/ΝΟΥ 10,87%	ΕΠΚ. ΑΣΦ/ΣΗ	ΙΚΑ ΚΑ. ΠΡΟΝ.	ΣΥΝΟΛΟ ΕΦΚΑ ΕΡΓ/ΝΟΥ	ΦΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ ΑΣΦ/ΝΟΥ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΛΗΡΩΤ.
						ΕΡΓΟΔΟΤΗ								
ΠΕ ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ - ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ	25	ΜΚ 6/1.387€	1.387	267,55	21,38	288,93	1.675,93	150,77	21,38	28,51	200,66	87,91	288,57	1.098,43

• Υπολογισμός φόρου: $1.387€ - 200,66€ = 1.186,34€ * 12\text{μήνες} = 14.236,08€$

οι $10.000€ * 9\% = 900€$ και το υπόλοιπο $4.236,08€ * 22\% = 931,94€$

προσθέτουμε τα αποτελέσματα: $900 + 931,94 = 1.831,94€ - 777€$ (χωρίς εξαρτώμενα μέλη) $= 1.054,94€ / 12 = 87,91$ φόρος μηνιαίος

Παράδειγμα 4 - μισθοδοσία ΔΕ Εργατοτεχνίτη - ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΜΗΝΟΣ.....

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΝΣΗΜΑ ΕΦΚΑ	ΜΙΣΘ/ΚΟ ΚΑΙΜΑΚΙΟ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΕΠΙΔΟΜΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΛΟΧΩΝ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ	ΦΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ ΑΣΦ/ΝΟΥ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΛΗΡΩΤ.
						ΕΡΓΟΔΟΤΗ		ΑΣΦ/ΝΟΥ			
ΔΕ ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΗΣ	25	ΜΚ2/918€	918€	70,00	988,00	ΕΦΚΑ ΕΡΓ/ΤΗ 26,44%	1.249,23	ΕΦΚΑ ΑΣΦ/ΝΟΥ 17,32%	0,00	171,12	816,88

• Υπολογισμός φόρου: $988€ - 171,12€ = 816,88€ * 12\text{μήνες} = 9.802,56€$

οι $9.802,56€ * 9\% = 882,23€$

$882,23€ - 900€$ (μείωση φόρου λόγω 2 παιδιών) $= - 17,77€$ αρνητικό, δεν προκύπτει φόρος.

Παράδειγμα 5 - μισθοδοσία ΥΕ Εργατοτεχνίτη - ΜΙΣΘΟΔΟΣΙΑ ΜΗΝΟΣ.....

ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΕΝΣΗΜΑ ΕΦΚΑ	ΜΙΣΘ/ΚΟ ΚΑΙΜΑΚΙΟ	ΒΑΣΙΚΟΣ ΜΙΣΘΟΣ	ΕΠΙΔΟΜΑ ΠΑΙΔΙΩΝ	ΣΥΝΟΛΟ ΑΠΟΔΟΧΩΝ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΕΡΓΟΔΟΤΗ	ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΗΣ	ΚΡΑΤΗΣΕΙΣ ΑΣΦ/ΝΟΥ	ΦΟΡΟΣ	ΣΥΝΟΛΟ ΚΡΑΤΗΣΕΩΝ ΑΣΦ/ΝΟΥ	ΚΑΘΑΡΟ ΠΛΗΡΩΤ.
						ΕΦΚΑ ΕΡΓ/ΤΗ 26,44%		ΕΦΚΑ ΑΣΦ/ΝΟΥ 17,32%			
ΥΕ ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΗΣ	25	ΜΚ2/823€	823€	70,00	893,00	236,11	1.129,11	154,67	0,00	154,67	738,33

• Υπολογισμός φόρου: $893€ - 154,67€ = 738,33€ * 12\text{μήνες} = 8.859,96€$

οι $8.859,96€ * 9\% = 797,40€$

$797,40€ - 900€$ (μείωση φόρου λόγω 2 παιδιών) = $- 102,60€$ αρνητικό, δεν προκύπτει φόρος.

Με το τέλος κάθε μήνα εργασίας και μετά την παραλαβή του παρουσιολόγιου του μηνός, ο λογιστής του έργου ετοιμάζει το ένταλμα της μισθοδοσίας όπου περιλαμβάνονται οι μισθοδοτικές καταστάσεις των εργαζομένων του έργου, η πιστοποίηση του φυσικού αντικειμένου, έγγραφο όπου αναφέρονται οι εργασίες που έγιναν το μήνα που πέρασε, η έγκριση την δαπάνης μισθοδοσίας από τον προϊστάμενο της υπηρεσίας, τα έγγραφα αυτά διαβιβάζονται στο Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης για έλεγχο και εν συνεχεία εκδίδεται εντολή πληρωμής - εκκαθάρισης μισθοδοσίας μηνός του έργου και εκδίδεται η ηλεκτρονική εντολή πληρωμής - EPS με το συνολικό ποσό της δαπάνης μισθοδοσίας.

Πιο συγκεκριμένα:

Οι πληρωμές των έργων ΕΣΠΑ, δεν εκτελούνται από τις Εφορείες Αρχαιοτήτων που υλοποιούν τα έργα αλλά από το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης της εκάστοτε Περιφέρειας.

Άρα η διαδρομή για το "πληρωθίτω" των εργαζομένων σε αρχαιολογικό έργο, στην Εφορεία ανήκει ως υποχρέωση, η αποστολή των παραστατικών του εντάλματος της μισθοδοσίας στην οικεία αρχή - Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή (ΕΔΑ) της Περιφέρειας και Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης (ΠΤΑ) ή στον κύριο του έργου (σε υποέργα) και Ενδιάμεση Διαχειριστική Αρχή της Περιφέρειας/Υπουργείου. Αυτό γίνεται το αργότερο έως τις 5 με 7 του επόμενου μήνα, ανάλογα με το αν μεσολαβεί σαββατοκύριακο, αν καθυστερήσουν να σταλούν στην Υπηρεσία τα παρουσιολόγια.

Στη συνέχεια το ΠΤΑ, για να μπορέσει να προχωρήσει τη δαπάνη, δηλαδή τη μεταφορά του ποσού από το λογαριασμό του έργου σε λογαριασμό αποδοχών του Υπουργείου, πρέπει να έχει εξασφαλίσει την επιλεξιμότητα δαπάνης από την ΕΔΑ, αφού ολοκληρωθεί αυτή η διαδικασία, εκδίδεται εντολή πληρωμής που βγαίνει μέσα από το σύστημα e-pde και αποστέλλεται στον Περιφερειάρχη για υπογραφή. Αφού επιστραφεί υπογεγραμμένη η εντολή πληρωμής, δίνεται στη συνέχεια η εντολή μεταφοράς του ποσού από λογαριασμό του έργου σε λογαριασμό αποδοχών του Υπουργείου, και αποστέλλεται στην Εφορεία αρχαιοτήτων το αποδεικτικό πληρωμής (eps). Στη συνέχεια αφού λάβει η Εφορεία αρχαιοτήτων και πιο συγκεκριμένα ο λογιστής του έργου το eps, έχοντας ήδη κάνει την προετοιμασία για υποβολή στην Ενιαία Αρχή Πληρωμής (ΕΑΠ) του xml, όπου είναι ένα ειδικού τύπου αρχείο που δέχεται η ΕΑΠ για τις πληρωμές το «ανεβάζουμε» στη Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων (GSIS) και οριστικοποιούμε το αρχείο xml στην ΕΑΠ. Στη συνέχεια η ΕΑΠ δίνει την εντολή πληρωμής στους

δικαιούχους εργαζόμενους αλλά και στους αντίστοιχους φορείς για τις κρατήσεις του ΕΦΚΑ αλλά και του φόρου μισθωτών υπηρεσιών στην ΑΑΔΕ.

Εκτός όμως από την δαπάνη της μισθοδοσίας των εργαζομένων που απασχολούνται σε αρχαιολογικό έργο έχουμε να κάνουμε, ως λογιστές, και με τις δαπάνες που αφορούν τιμολόγια υπηρεσιών αλλά και προμήθειων υλικών και εξοπλισμού απαραίτητων για την υλοποίηση του αρχαιολογικού έργου.

3^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – Δαπάνες έργου

Όπως προ είπα για την υλοποίηση του αρχαιολογικού έργου εκτός από την πρόσληψη προσωπικού θα χρειαστούν και διάφορες προμήθειες όπως φαρμακείο, είδη προστασίας εργοταξίου για τους εργαζόμενους που θα προσληφθούν, οικοδομικά υλικά, εργαλεία, κ.α.

Σύμφωνα με το εγχειρίδιο που αφορά τις διαδικασίες σχετικές με αρχαιολογικές έρευνες και εργασίες σε έργα που εκτελούνται με τη μέθοδο της αυτεπιστασίας όπως τεχνικά έργα τρίτων¹¹, για τα τιμολόγια ισχύουν τα παρακάτω:

3.1 Τιμολόγια μικρών προμηθειών

Για την διεκπεραίωση προμηθειών μικρότερων των 1.000€ τηρείται η ακόλουθη διαδικασία:

- Η ομάδα επίβλεψης του έργου υποβάλλει αίτημα στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας που είναι είτε αυτοτελώς για μία προμήθεια ή και συγκεντρωτικά για σύνολο μικρών προμηθειών.
- στη συνέχεια ο Προϊστάμενος εγκρίνει το αίτημα με την έκδοση απόφασης έγκρισης δαπάνης
- κατόπιν, οι επιβλέποντες πραγματοποιούν έρευνα αγοράς και στέλνουν πρόσκληση σε τρεις προμηθευτές οι οποίοι υποβάλουν την οικονομική τους προσφορά
- η ομάδα επίβλεψης υποβάλει εισήγηση με την οικονομικότερη προσφορά.
- εκδίδεται απόφαση απευθείας ανάθεσης της προμήθειας στον προμηθευτή που κατέθεσε την οικονομικότερη προσφορά.
- εν συνεχεία, οι επιβλέποντες υποβάλλουν στο λογιστήριο τα απαραίτητα παραστατικά έτσι ώστε να ενταλματοποιηθεί να σταλεί στο Περιφερειακό Ταμείο και να πληρωθεί ο ανάδοχος.

Σημειώνουμε ότι όταν η προμήθεια είναι κάτω των 1.000€ δεν έχουμε την υποχρέωση ανάρτησης στο ΚΗΜΔΗΣ. Η προμήθεια πραγματοποιείται από τους επιβλέποντες, οι οποίοι την καταγράφουν στο Ημερολόγιο του υποέργου.

¹¹ Όπως αναφέρεται στο site του ΥΠΠΟ <http://ep.culture.gr/el/Pages/NewsFS.aspx?item=188>

3.2 Προμήθειες μεγαλύτερες από 1.000€

Για την πραγματοποίηση προμηθειών μεγαλύτερων από 1.000€ και έως 30.000€, καθαρή αξία, τηρείται η ακόλουθη διαδικασία:

- Η ομάδα επίβλεψης υποβάλλει αίτημα στον Προϊστάμενο της Υπηρεσίας.
- Το αίτημα εγκρίνεται από τον Προϊστάμενο με την έκδοση σχετική απόφασης.
- Στη συνέχεια, οι επιβλέποντες πραγματοποιούν έρευνα αγοράς και στέλνουν πρόσκληση σε τρεις προμηθευτές, η πρόσκληση αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ
- Οι προμηθευτές υποβάλλουν την προσφορά τους σε σφραγισμένο φάκελο, μέσα σε πέντε εργάσιμες ημέρες με έναρξη την επομένη από την ανάρτηση στο ΚΗΜΔΗΣ.
- Η ομάδα επίβλεψης υποβάλει εισήγηση με την οικονομικότερη προσφορά.
- Εκδίδεται απόφαση απευθείας ανάθεσης της προμήθειας στον προμηθευτή που κατέθεσε την οικονομικότερη προσφορά και αναρτάται στο ΚΗΜΔΗΣ.

Επίσης σύμφωνα με το Νόμο 4782/2021 και συγκεκριμένα το άρθρο 53 λαμβάνουμε υπόψη τα εξής:

α) Η πρόσκληση όσον αφορά τις συμβάσεις παροχής υπηρεσιών και προμήθειας αγαθών με αξία άνω των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ μπορεί, είναι νόμιμο να σταλεί και σε έναν μόνο προμηθευτή ή αλλιώς οικονομικό φορέα και είναι απαραίτητο να αναρτηθεί στην εφαρμογή ΚΗΜΔΗΣ για τουλάχιστον πέντε (5) ημέρες πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης.

β) Όσον αφορά τις συμβάσεις έργου με πιθανή αξία έως και τριάντα χιλιάδες (30.000) ευρώ, η πρόσκληση υπάρχει περίπτωση να απευθύνεται και σε έναν οικονομικό φορέα και αναρτάται στην εφαρμογή του ΚΗΜΔΗΣ για τουλάχιστον πέντε (5) εργάσιμες ημέρες πριν από την κοινοποίηση της απόφασης ανάθεσης.

Στις παραπάνω περιπτώσεις δεν λαμβάνονται υπόψη προσφορές που ίσως υποβληθούν από οικονομικούς φορείς που δεν προσκλήθηκαν να υποβάλουν προσφορά.

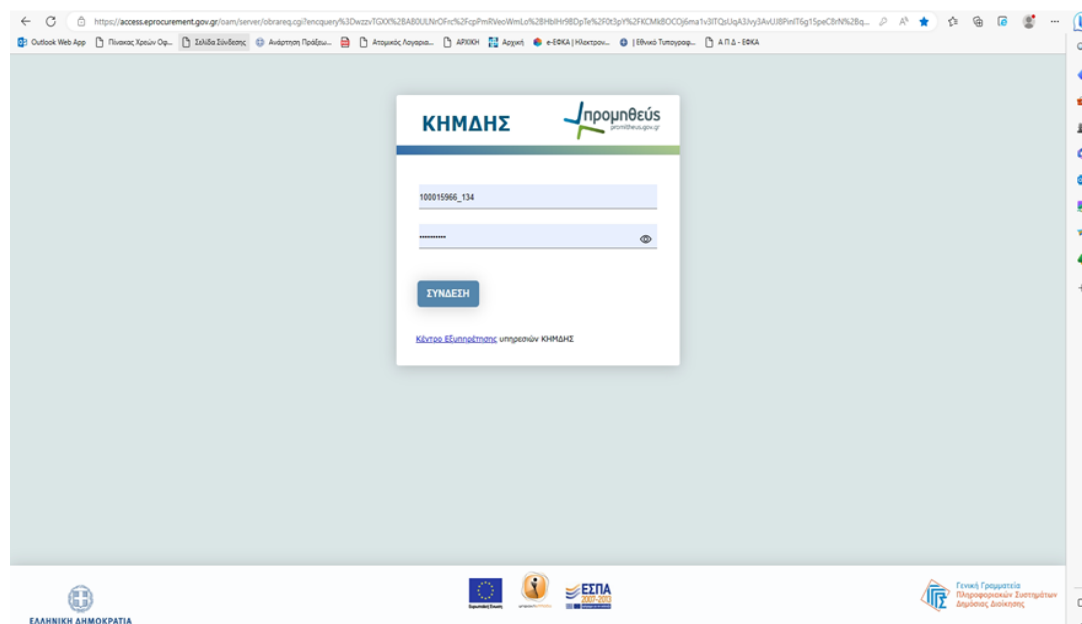
Σε αυτό το σημείο καλό θα ήταν να αναφέρουμε λίγα λόγια για μια άλλη σημαντική εφαρμογή για την οποία κάναμε λόγο αρκετές φορές και στην οποία καταχωρούμε μια σειρά εγγράφων που αφορούν την διαδικασία των τιμολογίων, αυτή η εφαρμογή είναι το ΚΗΜΔΗΣ - Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων.

3.3 ΚΗΜΔΗΣ - Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων

Το ΚΗΜΔΗΣ - Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων «ΚΗΜΔΗΣ», είναι ένα σύστημα ή μια εφαρμογή που έχει ως σκοπό την επεξεργασία, τη συλλογή αλλά και τη δημοσιοποίηση στοιχείων όσον αφορά τις δημόσιες συμβάσεις αλλά και τις συμβάσεις του νόμου 4412/2016, οι οποίες συνάπτονται προφορικώς, γραπτώς ή με ηλεκτρονικά μέσα από αναθέτουσες αρχές, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης του ποσού των χιλίων (1.000) ευρώ, άνευ ΦΠΑ, και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης.

Στο ΚΗΜΔΗΣ καταχωρούνται, μέσω συγκεκριμένης ηλεκτρονικής εφαρμογής όπου έχουν πρόσβαση για καταχώρηση μόνο πιστοποιημένοι χρήστες, και αναρτώνται στον ειδικό δικτυακό τόπο του Συστήματος τα πρωτογενή αιτήματα, τα εγκεκριμένα αιτήματα, οι Προκηρύξεις, οι Διακηρύξεις, οι Αποφάσεις Ανάθεσης/Κατακύρωσης, οι Συμβάσεις και οι Εντολές Πληρωμών που σύμφωνα με τον Νόμο είναι αναρτητές.

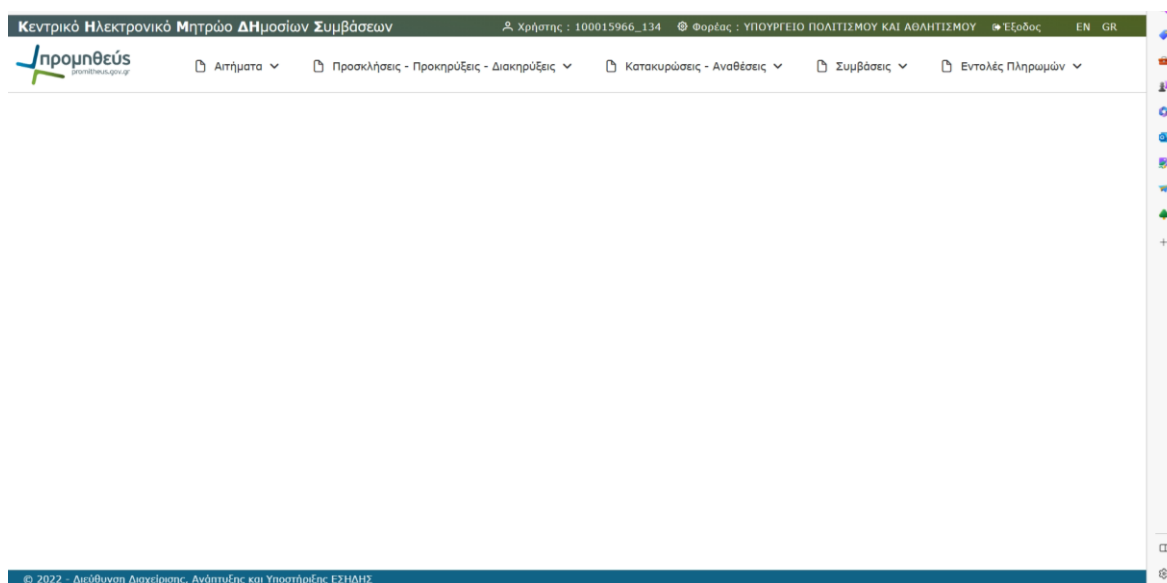
Για την είσοδο στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο (εικόνα 3.2) πρέπει να συνδεθούμε με μοναδικούς κωδικούς στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.promitheus.gov.gr και στην περιοχή «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων ΚΗΜΔΗΣ» επιλέγουμε «Σύνδεση στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων - ΚΗΜΔΗΣ», εικόνα 3.1.

Εικόνα 3.1 – Καταχώρηση κωδικών ΚΗΜΔΗΣ

Μετά από την επιτυχή καταχώριση στο ΚΗΜΔΗΣ - Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων κάθε καταχώριση - Πράξη λαμβάνει έναν Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου στο εξής ΑΔΑΜ ο οποίος είναι μοναδικός.

Ο μοναδικός, κωδικοποιημένος αυτός Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (ΑΔΑΜ) παράγεται από την εφαρμογή αλγοριθμικά, με βάση τον τύπο της πράξης και την ημερομηνία καταχώρισης, και εγγράφεται αυτόματα σε κάθε σελίδα του εγγράφου που αναρτάται. Ο ΑΔΑΜ, είναι με λίγα λόγια, η ταυτότητα της κάθε αναρτημένης πράξης, την ακολουθεί εφεξής και πρέπει να αναγράφεται πάνω στο σχέδιο κάθε πράξης χειρόγραφα πριν διεκπεραιωθεί.

Εικόνα 3.2 – Αρχική σελίδα ΚΗΜΔΗΣ

Υπάρχει περίπτωση μια πράξη να διαγραφεί από το Μητρώο τότε ο ΑΔΑΜ που είχε αποκτήσει καθίσταται ανενεργός. Το σύστημα δεν επιτρέπει την ύπαρξη κοινού ΑΔΑΜ για δύο διαφορετικές πράξεις.

Για κάθε δαπάνη αξίας ανώτερης ή ίσης του ποσού των 1.000 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ, το πρωτογενές αίτημα, το εγκεκριμένο αίτημα, η απόφαση ανάθεσης και η εντολή πληρωμής αναρτώνται στο ΚΗΜΔΗΣ.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τις οδηγίες της Υπηρεσίας του ΚΗΜΔΗΣ, οι καταχωρήσεις των στοιχείων για τα επιμέρους στάδια έχουν ως εξής:

- Το Πρωτογενές αίτημα: Ως πρωτογενές αίτημα προτείνεται να καταχωρείται το έγγραφο του φορέα υλοποίησης προς την αρμόδια διεύθυνση του ΥΠ.ΠΟ.Α. με το οποίο τεκμηριώνεται η ανάγκη διενέργειας αρχαιολογικών ερευνών και εργασιών.

- Το Εγκεκριμένο αίτημα: Η απόφαση αυτεπιστασίας η αλλιώς νομική δέσμευση του υποέργου με την οποία δίνεται η δυνατότητα στην Υπηρεσία να εκτελέσει το συγκεκριμένο υποέργο βάσει εγκεκριμένης εγγραφής σε ΣΑΕ.
- Η Απόφαση ανάθεσης: Η απόφαση ανάθεσης καταχωρείται αμέσως μετά την υπογραφή της.
- Η Σύμβαση (από το εγκεκριμένο αίτημα): εφόσον υπάρχει υπογεγραμμένη.
- Η Εντολή πληρωμής: Το διαβιβαστικό προς τον διαχειριστή έργου – υπόλογο (Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης ή Οικονομική Υπηρεσία Περιφέρειας, αρμόδια οικονομική υπηρεσία του ΥΠ.ΠΟ.Α ή άλλου Υπουργείου) των εκάστοτε πληρωμών τιμολογίων.

3.4 Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης Ηπείρου¹² τα Π.Τ.Α. - Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης ιδρύθηκαν με αρχικό γνώμονα την επιτάχυνση των διαδικασιών πληρωμής συγχρηματοδοτούμενων έργων από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης αποτελούν ένα ενεργό χρηματοδοτικό εργαλείο σε επίπεδο περιφερειών και ο αναπτυξιακός τους χαρακτήρας πλαισίωσε τη διαδικασία των πληρωμών του ΠΔΕ ώστε να τα καταστήσει σημαντικό κομμάτι της οικονομικής ανάπτυξης των Περιφερειών. Επίσης είναι τα πλέον αρμόδια στο να υποστηρίζουν τον αναπτυξιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας και την τεχνική υποστήριξη της, σε τομείς όπως είναι η εκπόνηση μελετών, ερευνών και εφαρμογής προγραμμάτων και αποτελούν έναν αναπτυξιακό μηχανισμό που συνδυάζει τις ωφέλειες του ιδιωτικού και του δημόσιου τομέα. Τα Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης συστάθηκαν στην έδρα κάθε κρατικής Περιφέρειας (αρ. 53 του Ν. 2218/94) και από 1-1-2011, διέπονται από νέες νομοθετικές διατάξεις (Ν.3852/2010, αρ. 190-193), οπότε και η λειτουργία τους συνδέθηκε με τις 13 αιρετές Περιφέρειες. Είναι Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου (Ν.Π.Ι.Δ.) διοικούμενα από Δ.Σ με Πρόεδρο τον οικείο αιρετό Περιφερειάρχη. Από τον Σεπτέμβριο του 2012, τα Περιφερειακά Ταμεία Ανάπτυξης ανήκουν στους «Φορείς της Γενικής Κυβέρνησης» (το με Α.Π. Γ1-1056/10-9-2012 έγγραφο της ΕΛΣΤΑΤ «Μητρώο Φορέων Γενικής Κυβέρνησης»), το οποίο σημαίνει πρακτικά, μεταξύ άλλων, ότι ακολουθούν το δημόσιο λογιστικό, καταχωρούν τα οικονομικά τους στοιχεία σε κεντρικό επίπεδο, ενώ τηρούν «Μητρώο Δεσμεύσεων».

¹² Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης στην ιστοσελίδα <https://ptaepirus.gr/>

Σύμφωνα με τον Ν.3852/2010, η εποπτεύουσα Αρχή για τη νομιμότητα των διαδικασιών των Π.Τ.Α. είναι ο «Ελεγκτής Νομιμότητας» του Υπουργείου Εσωτερικών, ρόλο που προσωρινά ασκεί ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης (Α.Δ.)¹³.

3.5 Η απορρόφηση του έργου

Εικόνα 3.1 – Κάστρο Ιωαννίνων

Το αρχαιολογικό έργο «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο» (εικόνα 3.2, 3.3, 3.4, 3.5) ενταγμένο στο ΕΣΠΑ «2014-2020» βρίσκεται χωροταξικά στο εσωτερικό του κάστρου Ιωαννίνων (εικόνα 3.4), είχε έναρξη υλοποίησης στις 15/10/2020 και ενδεχόμενη λήξη στις 29/12/2023 με προϋπολογισμό αρχικά 1.200.000,00€ και μετά από τροποποίηση, η οποία έγινε στην πορεία του έργου, ο προϋπολογισμός διαμορφώθηκε στο ποσό των 1.407.857,00€.

¹³ Όπως αναφέρεται στο <https://ptaepirus.gr/taftotita/>

Εικόνα 3.2 – Κάτοψη έργου

Εικόνα 3.3 – Το έργο από άλλη γωνία

Εικόνα 3.4 – Το έργο εσωτερικά

Εικόνα 3.5 – Ανάπλαση του έργου εξωτερικά

Σύμφωνα με τα στοιχεία που μπορούμε να αντλήσουμε ως χειριστές από το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα για την μέχρι σήμερα οικονομική πρόοδο έχει ως εξής:

Απορρόφηση έργου μέχρι στιγμής: 513.374,00€ - αφορά δαπάνες για μισθοδοσία του προσωπικού και δαπάνες τιμολογίων.

Υπόλοιπο έργου προς απορρόφηση: 894.483,00€

Τα ποσά αυτά παρατίθενται παρακάτω στα γραφήματα 3.1 και 3.2

Γράφημα 3.1 – Απορρόφηση έργου σε ποσοστά

Γράφημα 3.2 - Απορρόφηση έργου σε ευρώ

Γ ΜΕΡΟΣ

Στο μέρος αυτό της εργασίας θα ασχοληθούμε με την μεθοδολογία έρευνας που χρησιμοποιήσαμε.

Για την εκπόνηση της παρούσας διπλωματικής και τη συλλογή πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε υλικό από ελληνική και ξένη βιβλιογραφία καθώς επίσης και τις ιστοσελίδες που έχουν να κάνουν με το ΕΣΠΑ, το ΟΠΣ και όσον αφορά την έρευνα για τη συλλογή πληροφοριών χρησιμοποιήθηκε η μέθοδος της μελέτη περίπτωσης και της συνέντευξης.

1^ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ – Μεθοδολογία έρευνας

1.1 Μεθοδολογία έρευνας - Ορισμός

Με τον όρο μεθοδολογία εννοούμε το σύνολο των μεθόδων και των διαδικασιών οι οποίες μπορούν να διεκπεραιωθούν από έναν ερευνητή ή μελετητή, ώστε να λάβει χώρα μια διαδικασία ερευνητικού ενδιαφέροντος. Σε αυτήν την ερευνητική διαδικασία χρησιμοποιούνται διαδικασίες αλλά και ορθολογικές τεχνικές, οι οποίες είναι συνδυασμένες για τη διεύρυνση ενός θέματος που υφίσταται στο σύνολό του (Ζαφειρόπουλος, 2005).

Ο κάθε ερευνητής επιλέγει μια μεθοδολογία να ακολουθήσει προκειμένου να φέρει εις πέρας μια έρευνα η οποία παίζει πολύ σημαντικό ρόλο στη διεξαγωγή των βέλτιστων αποτελεσμάτων σε αυτήν. Καταλήγουμε σε ασφαλή αποτελέσματα μόνο μέσα από τη διαδικασία της μεθοδολογίας και έτσι μπορούμε να πούμε ότι επιτυγχάνεται η μέγιστη δυνατή καταγραφή των δεδομένων της έρευνας. (Hakim, 2000).

Οι τεχνικές μέθοδοι, οι οποίες εφαρμόζονται στις ποιοτικές έρευνες, σύμφωνα με τους Saunders et al. (1997) ακολουθούν:

1. Συνεντεύξεις βάθους.
2. Συνεντεύξεις ημι-δομημένες.
3. Συνεντεύξεις δομημένες.
4. Ομαδικές Συνεντεύξεις και Ομάδες Εστίασης.
5. Προβολικές Τεχνικές.
6. Μελέτες Περίπτωσης.
7. Συμμετοχική Παρατήρηση (Saunders et al., 1997).

Στην παρούσα πτυχιακή εργασία ως τεχνικές έρευνας χρησιμοποιήσαμε την μελέτη περίπτωσης και την συνέντευξη.

1.2 Η Μελέτη περίπτωσης

Η μελέτη περίπτωσης, ή όπως συνηθίζεται να αναγορεύεται «case study», είναι μία μέθοδος έρευνας, ιδιαίτερα δημοφιλής σε διάφορους τομείς, ενδεικτικά αναφέρω τους τομείς της κοινωνιολογίας, της ανθρωπολογίας, της ψυχολογίας, της εκπαίδευσης, της πολιτικής επιστήμης και της κοινωνικής εργασίας. Αρχικά πρέπει να τονιστεί ότι η μελέτη περίπτωσης δε βασίζεται σε έναν πληθυσμό ή σε ένα δείγμα αλλά σε μία μεμονωμένη περίπτωση. Ένα μεγάλο πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι πως ο ερευνητής επικεντρώνεται σε μία συγκεκριμένη περίπτωση ή κατάσταση και εξερευνά τις διάφορες αλληλεπιδράσεις που συμβαίνουν μέσα σε αυτή.

Η μελέτη περίπτωσης, είναι ένα χρήσιμο εργαλείο στα πρώτα στάδια μιας έρευνας καθώς έχει ως στόχο τη διερεύνηση των ιδεών ενώ ο ερευνητής προετοιμάζεται παράλληλα για μία μεγαλύτερη μελέτη. Επίσης, ανήκει στις ποιοτικές μεθόδους γιατί δεν εμπλέκει πολυάριθμα υποκείμενα, δε συγκεντρώνει δεδομένα από μεγάλα ή αντιπροσωπευτικά δείγματα και δεν μπορούν να γενικευτούν τα αποτελέσματά της.

Όταν το ερευνητικό ενδιαφέρον εστιάζεται σε μια συγκεκριμένη, λειτουργική και σύνθετη κατάσταση, τότε η έννοια της «μελέτης περίπτωσης» (Case Study) χρησιμοποιείται για να χαρακτηρίσει την ερευνητική στρατηγική. Η μελέτη περίπτωσης είναι σκόπιμη, έχει χωροχρονικά όρια, λειτουργικά μέρη και τη δική της σημασιολογία αλλά και ταυτότητα. Περίπτωση αποτελούν συνήθως οι άνθρωποι, οι ομάδες, τα προγράμματα, τα εκπαιδευτικά ιδρύματα ή φορείς και σπανιότερα τα γεγονότα και οι διαδικασίες (Stake, 1995, Robson, 2007).

Στη βιβλιογραφία που αφορά τη μελέτη περίπτωσης (Cohen et al., 2008) εμφανίζονται διάφοροι τύποι όσον αφορά τα είδη μελέτης περίπτωσης γεγονός που σηματοδοτεί από τη μιά τον ευέλικτο χαρακτήρα της και από την άλλη την ικανότητά της να ανταποκρίνεται σε διαφορετικά ερευνητικά πεδία και σκοπούς (Shaw, 1999)

Σύμφωνα με τον Yin (1998) υπάρχουν βασικά είδη μελέτη περίπτωσης τα εξής τρία:

α) η μελέτη περίπτωσης η οποία έχει ως σκοπό την παραγωγή θεωρίας ή ελέγχει μια θεωρία αναζητώντας κυρίως αιτιώδεις σχέσεις. Ονομάζεται επεξηγηματική μελέτη περίπτωσης (explanatory case study),

β) η μελέτη περίπτωσης που περιγράφει μια ιστορία ή αναπαριστά ένα σχέδιο, με τη βοήθεια αφηγηματικών περιγραφών. Ονομάζεται περιγραφική μελέτη περίπτωσης (descriptive case study), και

γ) τη διερευνητική μελέτη περίπτωσης (exploratory case study) που λειτουργεί ως προπομπός για άλλες μελέτες. Για τον αρχάριο ερευνητή ή μη, η μελέτη περίπτωσης μπορεί να προσφέρει περιγραφές, εξηγήσεις, δυνατότητα διερεύνησης της περίπτωσης εντός του καθημερινού πλαισίου στο οποίο αυτή υπάρχει και λειτουργεί.

Από την άλλη ο Bassegy (1999), προσθέτει στα είδη ένα ακόμα, την αξιολογική μελέτη περίπτωσης (evaluative case study) η οποία αποτελεί αξιολογική έρευνα που αποσκοπεί στη διατύπωση αξιολογικής κρίσης.

Αλλά και ο Stenhouse (αναφέρεται στο Bassegy, 1999) αναφέρεται σε τέσσερα είδη μελέτης περίπτωσης: την εκπαιδευτική (educational case study), την εθνογραφική (ethnographic case study), την αξιολογική και την έρευνα δράσης (action research). Η επιγραμματική αναφορά στους τύπους που αφορούν στη μελέτη περίπτωσης αποδεικνύει ότι η πραγματοποίηση της καθίσταται εφικτή κατά διαφορετικό τρόπο πάντοτε σε σχέση με τις επιστημολογικές αφετηρίες ή προτιμήσεις του κάθε ερευνητή.

Επίσης μια άλλη διάσταση της μελέτης περίπτωσης είναι δυνατόν να υιοθετεί άλλοτε ερμηνευτική, άλλοτε κριτική και άλλοτε θετικιστική προσέγγιση (Easton, 2010).

Η μέθοδος της μελέτης περίπτωσης θεωρείται απαιτητική ερευνητική στρατηγική και ιδιαίτερα δύσκολη. Αν θέλει ο κάθε ερευνητής - αξιολογητής να αξιοποιήσει αποτελεσματικά το διαθέσιμο χρόνο, να υπερβεί τις δυσκολίες και φυσικά την κριτική που της ασκείται, θα πρέπει να λειτουργήσει πειθαρχημένα, μεθοδευμένα και οργανωμένα, σχεδιάζοντας από νωρίς την πορεία της μελέτης. Θα βοηθηθεί σημαντικά στο έργο του αν εντοπίσει τα όρια της μελέτης, τα ενδεχόμενα προβλήματα, τα ακροατήρια, τα ηθικά ζητήματα που υπεισέρχονται στη μελέτη του. Πολύτιμη βοήθεια θα έχει εάν μελετήσει τη σχετική βιβλιογραφία - η μελέτη της οποίας αποτελεί την ειδοποιό διαφορά μεταξύ μελέτης περίπτωσης και εθνογραφίας - και εντοπίσει τη θεωρία στη βάση της οποίας εδράζεται η λειτουργία της περίπτωσης. Η γνώση του θεωρητικού υπόβαθρου είναι απαραίτητη και αποτελεί ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο για τον ερευνητή. Τούτο, όμως, δεν υποδηλώνει ότι η περίπτωση οφείλει να εναρμονίζεται

απαρέγκλιτα με τη θεωρία στη βάση της οποίας αναμένεται να λειτουργήσει. Η περίπτωση ίσως δεν ακολουθεί πιστά και άκριτα τη θεωρία. (Yin, 2000)

Ο κατάλληλος σχεδιασμός της μελέτης προσφέρει στον αξιολογητή εννοιολογική οργάνωση, με άλλα λόγια του παρέχει ιδέες σχετικά με το πώς θα οργανώσει τη μελέτη, τι θέλει να μάθει και πώς να το μάθει, τι γνωρίζουν οι δρώντες, ποιες ερμηνείες δίνουν και με ποιο τρόπο μπορεί να συμβάλει στον περαιτέρω εμπλουτισμό τους. Βέβαια, με δεδομένο ότι η κάθε αξιολόγηση είναι μοναδική καθώς επίσης και ότι η μελέτη περίπτωσης είναι μια δημιουργική δραστηριότητα δεν αποκλείεται να εμφανιστούν τροποποιήσεις ή και αλλαγές στην πορεία της. Ο αξιολογητής, όμως, πρέπει να αποφύγει των εμφάνιση αλλαγών στη θεωρία και τους σκοπούς καθώς σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο αλλάζει ολοκληρωτικά η μελέτη του (Yin, 2000).

Η μελέτη περίπτωσης με την οποία καταπιαστήκαμε ήταν η Οικονομική - Λογιστική Διαχείριση αρχαιολογικού έργου (ΕΣΠΑ) της Περιφέρειας Ηπείρου, και συγκεκριμένα του έργου: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο», το οποίο όταν ολοκληρωθεί θα δοθεί στο κοινό ως επισκέψιμο μνημείο, κάτω από το πρίσμα του πολιτιστικού τουρισμού. Ασχοληθήκαμε αναλυτικά με τη μισθοδοσία των εργαζομένων παραθέτοντας παραδείγματα, τη διαχείριση των τιμολογίων, αλλά και πως αυτές οι δαπάνες αποτυπώνονται και καταχωρούνται στην εφαρμογή Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα – ΟΠΣ για περεταίρω επεξεργασία και έλεγχο από τα αρμόδια όργανα με σκοπό την ομαλή εξέλιξη του αρχαιολογικού έργου έτσι ώστε να επιτευχθεί ο αρχικός στόχος να παραδοθεί στο κοινό ως επισκέψιμο μνημείο.

2ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - Συνέντευξη

2.1 Η μέθοδος της συνέντευξης

Η άντληση δεδομένων πραγματοποιείται με δύο μεθόδους με την ποσοτική και με την ποιοτική, στη δική μας περίπτωση χρησιμοποιήθηκε η ποιοτική μέθοδος. Η μέθοδος της συνέντευξης ανήκει στην ποιοτική μέθοδο άντλησης δεδομένων, και οι ερωτήσεις – απαντήσεις μας βοηθούν στην ανάλυση και σφυγμομέτρηση των αντιλήψεων. (Κυριαζή, 2011).

Αφορά την αμοιβαία επίδραση προσώπων, την συνομιλία μεταξύ δύο προσώπων, η οποία κυμαίνεται κάτω από τις οδηγίες του ερευνητή και έχει σκοπό να εκμαιεύσει πληροφορίες οι οποίες, βέβαια, έχουν άμεση σχέση με το θέμα που μελετάμε και μας απασχολεί (Cohen και Manion, 1992)

Δηλαδή μιλάμε για μια τεχνική, μια διαδικασία που αποσκοπεί να δημιουργήσει ένα «νοητικό περιεχόμενο» και να φανερώσει τα ατομικά πνευματικά και ψυχικά γνωρίσματα και συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν μοναδικά έναν άνθρωπο. Απαραίτητο εργαλείο της διαδικασίας είναι η συνομιλία που λαμβάνει χώρα μεταξύ δύο ή και παραπάνω προσώπων.

Αυτό το οποίο διαφοροποιεί τη συνέντευξη από μια απλή συζήτηση, είναι το γεγονός ότι το ουσιαστικό μέσο της έρευνας, δηλαδή η ερώτηση – απάντηση είναι μια διαδικασία συλλογής στοιχείων και πληροφοριών σχετικά με τα πιστεύω, τις ιδέες και τη γνώμη των ατόμων που θέτουμε τις ερωτήσεις. Ένα ακόμα στοιχείο της διαδικασίας είναι ότι ο διάλογος πραγματοποιείται ανάμεσα σε ανθρώπους που στην ουσία είναι άγνωστοι μεταξύ τους και επίσης πως στις συνεντεύξεις υπάρχει η δυνατότητα, αλλά σε αυτό παίζει ρόλο και το είδος της συνέντευξης, αυτός που κάνει τις ερωτήσεις με έντεχνο τρόπο να οδηγήσει τον ερωτώμενο εκεί που επιθυμεί αυτός. (Rubin και Rubin, 1995).

Οι συνεντεύξεις αποτελούν τα βασικότερα εργαλεία συλλογής πρωτογενών στοιχείων. Κατά τον σχεδιασμό του ερωτηματολογίου απαιτείται προσοχή ως προς τη μορφή και τη διατύπωση των ερωτήσεων. Άρα πρέπει να τηρηθούν κάποιοι κανόνες δόμησης που αφορούν το ερωτηματολόγιο και σχετίζονται με την απομάκρυνση από έννοιες τυχόν δυσνόητες, αποφεύγουμε τις ερωτήσεις προσωπικών δεδομένων, δεν κατευθύνουμε των ερωτώμενο ως προς συγκεκριμένες απαντήσεις, δεν κάνουμε υποθετικές ερωτήσεις ασαφών εννοιών. (Βιτουλαδίτη, 2000)

Η σύνταξη του ερωτηματολογίου έγινε με σκοπό να μας καταδείξει μέσω των απαντήσεων κατά πόσο το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα είναι χρήσιμο, εύχρηστο κ.α.

Η συνέντευξη έρευνας είναι ένα εργαλείο χρήσιμο που μας δίνει τη δυνατότητα να δούμε τα γεγονότα μέσα από τα μάτια των συνεντευξιαζομένων. Έχει χρήση ως όργανο συλλογής πρωτογενών δεδομένων ποιοτικής φύσης. Κατά τη διάρκεια της ερευνητικής συνέντευξης τίθενται και απαντώνται ερωτήματα προφορικά που έχουν προεπιλεγεί, τα οποία καταγράφονται από το συνεντευκτή. Πλεονέκτημα της συγκεκριμένης μεθόδου είναι η αμεσότητα και, όπως έχει λεχθεί, κατά τη συνέντευξη ο ερευνητής προτρέπει τους συνεντευξιαζομένους να «παίξουν» ρόλο καθοδηγητή και «δασκάλου» εξηγώντας από τη δική τους σκοπιά ότι αυτοί θεωρούν ουσιώδες. Εκτός των αναμφισβήτητων πλεονεκτημάτων η ερευνητική συνέντευξη δεν είναι δυνατόν να μην έχει και κάποια μειονεκτήματα. (Gliga & Pora 2010)

Ένα βασικό μειονέκτημα είναι ότι από τη μια έχουμε το ισχυρό στοιχείο της άμεσης διαπροσωπικής επικοινωνίας όπου παραμονεύει ο κίνδυνος της μη αντικειμενικότητας λόγω των ψυχοδυναμικών παραγόντων που αναπτύσσονται μεταξύ συνεντευκτή και συνεντευξιαζομένου. Ακόμη, σε καθαρά πρακτικό επίπεδο χρειάζεται μεγάλη προσοχή στην ορθή καταγραφή των απαντήσεων. Σημαντικό επίσης είναι να μη ζητούνται ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα είναι ένα κομμάτι όπου πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή.

Για να πραγματοποιηθεί το ερωτηματολόγιο πρέπει να ορίσουμε και να καταλήξουμε στο άτομο από το οποίο ενδιαφερόμαστε να απευθύνουμε τις ερωτήσεις μας. Σημαντικό είναι να επιλεγεί το κατάλληλο άτομο στο οποίο θα απευθύνουμε τις ερωτήσεις μας έτσι ώστε να μην αντλήσουμε λάθος δεδομένα και καταλήξουμε εν συνεχεία σε λάθος αποτελέσματα. (Βιτουλαδίτη, 2000)

Το ερωτηματολόγιο αποτελείται από 10 ερωτήσεις, αριθμός επαρκής για να σχηματίσουμε άποψη από τις απαντήσεις του συνεντευξιαζόμενου για το τι είναι το ΟΠΣ, ποια η χρησιμότητά του, αλλά και αριθμός ερωτήσεων ο οποίος δεν κουράζει τον ερωτώμενο.

Η συνέντευξη ανήκει στην ποιοτική μέθοδος άντλησης δεδομένων. Ως «ποιοτική συνέντευξη» εννοούμε την ημι-δομημένη αλλά και την χαλαρά δομημένη μορφή συνέντευξης. Στην συνέντευξη που μας αφορά, θέσαμε ερωτήσεις δομημένες και όχι κλειστές. Η δομημένη συνέντευξη έχει ως βάση μια αυστηρά προκαθορισμένη ομάδα ερωτήσεων, οι ερωτήσεις απευθύνονται κατά τον ίδιο τρόπο σε καθένα από τους

ερωτώμενους χωρίς διάκριση έχοντας έτσι εξασφαλίσει απαντήσεις αντικειμενικών απόψεων. (Ιωσηφίδης, 2008)

Τα θετικά των συνεντεύξεων συνοψίζονται στα παρακάτω: επισκόπηση της εμπειρίας των ερωτώμενων, επισκόπηση που έχει χαρακτηριστικό την ανάλυση, τη λεπτομέρεια όπου μας κατευθύνει στην έκφραση απόψεων αλλά και ανάλυση γεγονότων που δεν είχαν παρατηρηθεί σε πρότερο χρόνο. Με την ίδια μέθοδο βέβαια συναντούμε και αρνητικά τα οποία έχουν ως εξής: γίνεται κατάθεση και επισκόπηση των ατομικών απόψεων και αντιλήψεων του ερωτώμενου, αναφέρεται δε σε μικρή μερίδα, υπάρχει περίπτωση αυτός που ερωτάται να μην εκφράζει τις πραγματικές σκέψεις και συναισθήματά του και να είναι προκατειλημμένος λόγω της ύπαρξης του ερευνητή, εξαρτάται επίσης και από τα επικοινωνιακά του προσόντα. Το δείγμα ερωτώμενων που θα επιλέξουμε θα πρέπει να πληροί κάποιες προϋποθέσεις, που χαρακτηρίζουν τους γενικότερους και ειδικούς ερευνητικούς στόχους μας, και με τη βοήθεια τους να μπορούν να μας οδηγήσουν σε απαντήσεις στα ερευνητικά ερωτήματα που θα θέσουμε. (Ιωσηφίδης, 2008)

Όσον αφορά το περιεχόμενο των ερωτήσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διενέργεια της συνέντευξης ήταν ανάλογο με το γνωστικό αντικείμενο του ερωτώμενου ο οποίος έχει άμεση σχέση με την διαχείριση του ΟΠΣ μιας και το χειρίζεται σχεδόν από την έναρξη λειτουργίας του και έχει εμπειρία στην αρχική του μορφή αλλά και στις μετέπειτα αναβαθμίσεις του.

Η εργασία αυτή στοχεύει στη ασφαλή διεξαγωγή αποτελεσμάτων σχετικών με την χρησιμότητα του Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος στην οικονομική και λογιστική υποστήριξη αρχαιολογικού έργου.

2.2 Συνέντευξη

Ακολουθεί συνέντευξη από Υπάλληλο της ΜΟΝΑΔΑΣ Β2 - Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Ηπειρος» υπεύθυνο της Παρακολούθησης και Διαχείρισης πράξεων των Προτεραιοτήτων 2Α, 2Β, 3, 4Α και 5 (<https://www.espa-epirus.gr/category/domi-23>) και του αρχαιολογικού έργου: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο» το οποίο εκτελείται από την Εφορεία Αρχαιοτήτων Ιωαννίνων και το οποίο είναι η μελέτη περίπτωσης με την οποία ασχοληθήκαμε.

Ερωτήσεις - Απαντήσεις:

1^η Ερώτηση:

Η εφαρμογή ΟΠΣ (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα) πότε συστάθηκε και τέθηκε σε ισχύ;

Απάντηση:

Η Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος 'Ήπειρος' της οποίας είμαι υπάλληλος χρησιμοποιεί την ειδική υπηρεσία με τίτλο «Ειδική Υπηρεσία Ολοκληρωμένου Πληροφοριακού Συστήματος ή αλλιώς το σύστημα ΟΠΣ το οποίο συστάθηκε σύμφωνα με την ΚΥΑ 10195/ΔΙΟΕ 144/23-3-2001 και ανασυγκροτήθηκε σύμφωνα με την 44204/ΕΥΘΥ316/17 και ασκεί αρμοδιότητες για τον σχεδιασμό, ανάπτυξη και υποστήριξη εφαρμογών πληροφορικής για το ΟΠΣ του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού.

2^η Ερώτηση:

Από πότε είστε χειριστής του ΟΠΣ (Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα);

Απάντηση:

Από τις 13/05/2002

3^η Ερώτηση:

Τι πληροφορίες αντλούμε από το ΟΠΣ;

Απάντηση:

Το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα (ΟΠΣ) αποτελεί το Σύστημα, όπου καταχωρίζονται τα δεδομένα που αφορούν στα επιχειρησιακά προγράμματα που προσδιορίζονται στο πλαίσιο του Εταιρικού Συμφώνου για το Πλαίσιο Ανάπτυξης (ΕΣΠΑ) για την Προγραμματική Περίοδο 2014-2020, του Εθνικού Στρατηγικού Πλαισίου Αναφοράς (ΕΣΠΑ) για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013, του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης (ΚΠΣ), των Κοινοτικών Πρωτοβουλιών και του Ταμείου

Συνοχής (ΤΣ) για τις Προγραμματικές Περιόδους 1994 – 1999 και 2000-2006, τις δράσεις των Διευρωπαϊκών Δικτύων Μεταφοράς (ΔΔΜ) και των προγραμμάτων του Χρηματοδοτικού Μέσου Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου (ΧΜΕΟΧ), του Ευρωπαϊκού Ταμείου Ευρωπαϊκής Βοήθειας για τους Απόρους (ΤΕΒΑ/FEAD) και λοιπών ταμείων.

Επίσης σημαντικό είναι να αναφέρω ότι σκοπός του ΟΠΣ είναι:

- Η διαχείριση της πληροφορίας από το ανώτερο έως το κατώτερο επίπεδο (πράξη/υποέργο και παραστατικά πληρωμών)
- Η διενέργεια ηλεκτρονικά των διαδικασιών διαχείρισης. Η δημιουργία των απαραίτητων εκτυπωτικών για κάθε στάδιο υλοποίησης και διαχείρισης μίας πράξης και των νομικών δεσμεύσεων που την απαρτίζουν
- Η κάλυψη όλων των διαστάσεων της διαχείρισης, που περιλαμβάνουν οικονομικό και φυσικό αντικείμενο, χρονοδιάγραμμα, διοικητικό και θεσμικό πλαίσιο
- Η κάλυψη όλων των σταδίων της διαχείρισης, στο πλαίσιο του προγραμματισμού και της υλοποίησης των έργων και προγραμμάτων
- Η επικοινωνία της απαιτούμενης πληροφορίας με την βάση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (ΕΕ)

4^η Ερώτηση:

Πόσο εύχρηστη εφαρμογή είναι η συγκεκριμένη εφαρμογή;

Απάντηση:

Είναι σε μεγάλο βαθμό εύχρηστη και φιλική στον χρήστη που εμπλέκεται στην υλοποίηση των έργων του ΕΣΠΑ. Επίσης στην πλατφόρμα παρέχεται οδηγίες αλλά και εγχειρίδιο χειρισμού αναλόγως τι θα ήθελε να κάνει ο χειριστής.

5^η Ερώτηση:

Πιστεύετε ότι είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τον οικονομικό έλεγχο, και για την πορεία του φυσικού αντικειμένου ενός έργου ενταγμένου στο ΕΣΠΑ;

Απάντηση:

Ασφαλώς και είναι ένα χρήσιμο εργαλείο για τον οικονομικό έλεγχο, και για την πορεία του φυσικού αντικειμένου ενός έργου ενταγμένου στο ΕΣΠΑ δεδομένου ότι οι λειτουργίες και έλεγχοι που περιλαμβάνει το ΟΠΣ αποσκοπούν στο:

- να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις διαχείρισης κάθε επιπέδου της δενδροειδούς ανάλυσης:
 - ο του ΕΣΠΑ σε Επιχειρησιακά Προγράμματα, Άξονες Προτεραιότητας, Προσκλήσεις, Πράξεις, Υποέργα,
 - ο του ΚΠΣ, σε Επιχειρησιακά Προγράμματα, Άξονες Προτεραιότητας, Μέτρα, Έργα και Υποέργα, καθώς και
 - ο του Ταμείου Συνοχής σε Έργα και Υποέργα ανά αρμόδια Υπηρεσία Διαχείρισης,
- να διασφαλίσουν τις σχέσεις, που πρέπει να υπάρχουν μεταξύ των εν λόγω επιπέδων,
- να μπορούν οι υπεύθυνοι, ανά επίπεδο:
- να παρακολουθούν αν τηρούνται αποτελεσματικά οι δεσμεύσεις,
- να δρομολογούν, αν χρειάζεται, τροποποιήσεις στα κατάλληλα επίπεδα,
- να παρακολουθούν τους ρυθμούς υλοποίησης,
- να αξιολογούν αποτελεσματικά τα αποτελέσματα και τις επιπτώσεις των διαφόρων ενεργειών που υλοποιούνται.

Για την αποτελεσματικότερη ενημέρωση του συστήματος και την αξιοποίηση των δεδομένων του, έχουν αναπτυχθεί παράλληλες εφαρμογές και υπηρεσίες οι οποίες επιτρέπουν:

- την ευχερή εισαγωγή δεδομένων (ηλεκτρονική υποβολή στοιχείων) από Δικαιούχους μέσω διαδικτύου,
- την άντληση δεδομένων με πολλαπλά κριτήρια αναζήτησης, ανάλογα με τη χρήση,
- ποικίλες δυνατότητες ανάλυσης και απεικόνισης των δεδομένων, με πίνακες, γραφήματα, στατιστικά εργαλεία και γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, ανάλογα με τις απαιτήσεις ενημέρωσης, διαχείρισης και δημοσιότητας.

6^η Ερώτηση:

Πιστεύετε ότι έχει κάποιες ελλείψεις;

Απάντηση:

Για την τρέχουσα Προγραμματική Περίοδο (2014 – 2020) η οποία οδεύει προς την λήξη της οι ελλείψεις έχουν εκμηδενιστεί, δεδομένου ότι στο ΟΠΣ αποτυπώνεται το σύνολο των διαδικασιών του Εγχειριδίου Διαδικασιών ΣΔΕ 2014 – 2020 άρα και ο χειριστής αλλά και ο υπάλληλος της διαχειριστικής που διενεργεί τον έλεγχο έχουν μια

ολοκληρωμένη εικόνα ο καθένας από τη μεριά του για τα παραδοτέα του αρχαιολογικού έργου, στη συγκεκριμένη περίπτωση.

7^η Ερώτηση:

Θα προτείνετε την προσθήκη κάποιων επιπλέον πεδίων στην εφαρμογή; Αν ναι ποιων;

Απάντηση:

Το ΟΠΣ δεν έχει παραμείνει το ίδιο όπως την πρώτη μέρα λειτουργίας του, από το 2001 όπου πρωτολειτούργησε έχουν γίνει διάφορες αναβαθμίσεις και έχουν προστεθεί διάφορα χρήσιμα πεδία. Οπότε την δεδομένη χρονική στιγμή, δεν φαίνεται να υπάρχει ανάγκη προσθήκης επιπλέον πεδίων.

8^η Ερώτηση:

Όσον αφορά το αρχαιολογικό έργο «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο», το οποίο μελετάμε, θεωρείτε ότι τα έγγραφα τα οποία έχουν επισυναφθεί στο ΟΠΣ, και το αφορούν, είναι επαρκή;

Απάντηση:

Από την μέχρι σήμερα εξέλιξη του έργου στο ΟΠΣ έχουν επισυναφθεί έγγραφα που αφορούν διάφορες διαδικασίες όπως :

- Επιλογή και έγκριση Πράξης
- Έγκριση διακήρυξης
- Έγκριση ανάληψης νομικής δέσμευσης
- Διοικητική επαλήθευση δαπάνης
- Επιτόπια επαλήθευση
- Τροποποίηση Απόφασης Ένταξης

Τα έγγραφα που έχουν επισυναφθεί για κάθε μια από τις προαναφερόμενες διαδικασίες είναι επαρκή και συμβάλλουν στην ηλεκτρονική συμπλήρωση του φακέλου της Πράξης, ο οποίος είναι διαθέσιμος μέσω της εφαρμογής του ΟΠΣ.

9^η Ερώτηση:

Ως χειριστής του ΟΠΣ και υπεύθυνος για το έργο «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο», σας είναι εύκολο να ελέγξετε αν ο δικαιούχος του έργου, δηλαδή η Εφορεία Αρχαιοτήτων, τηρεί τις ισχύουσες διαδικασίες του Συστήματος Διαχείρισης και Ελέγχου;

Απάντηση:

Το παραπάνω μπορεί να επιτευχθεί μέσω της διαδικασίας: «Παρακολούθηση προόδου υλοποίησης Πράξεων» και ειδικότερα μέσω του «Δελτίου παρακολούθησης και αξιολόγησης προόδου Πράξης»

10^η Ερώτηση:

Θεωρείται ότι με τη βοήθεια του ΟΠΣ έχετε μια ολοκληρωμένη εικόνα για την πορεία του έργου: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο»;

Απάντηση:

Το ΟΠΣ αποτελεί το σημαντικότερο εργαλείο παρακολούθησης και εξαγωγής ολοκληρωμένης και έγκυρης εικόνας για την πορεία υλοποίησης των Πράξεων, οπότε για να απαντήσω στην ερώτηση σας θεωρώ πως ως χειριστής του συγκεκριμένου αρχαιολογικού έργου με την βοήθεια του ΟΠΣ έχω μια ολοκληρωμένη εικόνα για την οικονομική και λογιστική πορεία του έργου: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο» παρακολουθώντας βέβαια και ελέγχοντας τα δεδομένα που υποβάλει ο φορέας, δηλαδή η Εφορεία Αρχαιοτήτων, όπως τα Δελτία δήλωσης δαπανών συνοδευόμενα πάντα από τα αντίστοιχα δικαιολογητικά.

Τέλος συνέντευξης.

3ο ΚΕΦΑΛΑΙΟ - Συμπεράσματα

3.1 Συμπεράσματα συνέντευξης

Από τις απόψεις - απαντήσεις του συνεντευξιαζόμενου εξάγουμε τα εξής συμπεράσματα τα οποία αφορούν το ΟΠΣ - Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα: Το ΟΠΣ - Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα είναι ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια των χειριστών αλλά και γενικότερα των εμπλεκομένων στη διαχείριση ενός αρχαιολογικού έργου ενταγμένου στο ΕΣΠΑ όπως μπορεί να είναι οι επιβλέποντες του έργου αλλά και ο λογιστής που το διαχειρίζεται οικονομικά, οι οποίοι βέβαια έχουν κωδικούς πρόσβασης.

Θεωρεί επίσης ότι η εν λόγω πλατφόρμα ή σύστημα είναι το σημαντικότερο εργαλείο παρακολούθησης και εξαγωγής ολοκληρωμένης και έγκυρης εικόνας για την πορεία υλοποίησης των Πράξεων, οπότε ως χειριστής του αρχαιολογικού έργου το οποίο αποτελεί και τη μελέτη περίπτωσης που μας αφορά, και με την βοήθεια του ΟΠΣ έχει μια ολοκληρωμένη εικόνα για την πορεία του έργου: «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο».

Επίσης ο κος Παπαβασιλείου μας πληροφόρησε ότι το ΟΠΣ ανανεώνεται και αναβαθμίζεται με τον καιρό και προστίθενται νέα πεδία αλλά και αναβαθμίζονται – βελτιώνονται τα ήδη υπάρχοντα, έτσι ώστε όσοι έχουν πρόσβαση στο ΟΠΣ και να το χειρίζονται με ευκολία αλλά και να έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης σε διάφορες χρήσιμες πληροφορίες που αφορούν το αρχαιολογικό μας έργο.

Καταλαβαίνουμε ότι το ΟΠΣ έχει ουσιώδη σημασία και μεγάλη αξία και βοηθάει σημαντικά γιατί μας παρέχει ευχερή εισαγωγή δεδομένων με την ηλεκτρονική καταχώρηση στοιχείων από Δικαιούχους μέσω διαδικτύου και στην προκειμένη περίπτωση από τον λογιστή του αρχαιολογικού έργου της περίπτωσης που μελετούμε, μας παρέχει την άντληση δεδομένων με πολλαπλά κριτήρια αναζήτησης, ανάλογα με τη χρήση, ποικίλες δυνατότητες ανάλυσης και απεικόνισης των δεδομένων, με πίνακες, γραφήματα, στατιστικά εργαλεία και γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, ανάλογα με τις απαιτήσεις ενημέρωσης, διαχείρισης και δημοσιότητας αλλά μας παρέχει διάφορες πληροφορίες όπως οικονομικά στοιχεία έργων, κινήσεις αιτημάτων κατανομής, κινήσεις πληρωμών, διαχείριση των δελτίων που αφορούν το έργο μας, πρόσβαση στις ανακοινώσεις - οδηγίες των χειριστών του ΟΠΣ αλλά και σε περίπτωση που έχουμε ανάγκη από βοήθεια το σύστημα μας εξυπηρετεί μέσω της εφαρμογής του Helpdesc.

Σύμφωνα και με το περιεχόμενο της συνέντευξης και τα λεγόμενα του συνεντευξιαζόμενου, το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα στη μορφή που είναι σήμερα δεν παρουσιάζει αδυναμίες, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν υπήρχαν στο παρελθόν, έχουν όμως γίνει διορθώσεις σε βάθος χρόνου μιας και από την έναρξη λειτουργίας του έχουν γίνει αναβαθμίσεις, βελτιώσεις και προσθήκες σε όλα τα πεδία με τέτοιο τρόπο ώστε να γίνει ένα περιβάλλον χρήσιμο, εύχρηστο και ιδανικό εργαλείο στα χέρια της διαχειριστικής αρχής που διενεργεί τον έλεγχο αλλά και στα χέρια του αναδόχου όπου είναι ο υπεύθυνος υλοποίησης του έργου.

3.2 Συμπεράσματα μελέτης περίπτωσης

Η μελέτη περίπτωσης δε βασίζεται σε έναν πληθυσμό ή σε ένα δείγμα αλλά σε μία μεμονωμένη περίπτωση. Ένα μεγάλο πλεονέκτημα αυτής της μεθόδου είναι πως ο ερευνητής επικεντρώνεται σε μία συγκεκριμένη περίπτωση ή κατάσταση και εξερευνά τις διάφορες αλληλεπιδράσεις που συμβαίνουν μέσα σε αυτή.

Στη δική μας περίπτωση μελετώντας για αρχαιολογικό έργο ενταγμένο στο ΕΣΠΑ «Αποκατάσταση και Ανάδειξη του Οθωμανικού Λουτρού στο κάστρο Ιωαννίνων σε επισκέψιμο μνημείο» είδαμε ότι με την ένταξη του στο ΕΣΠΑ καταχωρείται άμεσα στο ΟΠΣ, όπου μέσω του ΟΠΣ γίνεται η χρηματοδότηση ανάλογα με τις ανάγκες του έργου σε δαπάνες που αφορούν το προσλαμβανόμενο προσωπικό και σε τιμολόγια αλλά και ο έλεγχος των δαπανών του αρχαιολογικού έργου.

Οι δαπάνες που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο υλοποίησης αρχαιολογικού έργου αφορούν τις μισθοδοσίες του προσωπικού που προσλαμβάνεται για τις ανάγκες του έργου αλλά και τις δαπάνες που αφορούν τιμολόγια, για την διεκπεραίωση και των δύο ειδών δαπανών ο λογιστής του έργου οφείλει να ενημερώνεται σχετικά με τους νόμους που αφορούν τις συγκεκριμένες δαπάνες και να συνεργάζεται με τους επιβλέποντες του έργου, με την διαχειριστική αρχή η οποία είναι η αρμόδια Αρχή για τη διαχείριση, την παρακολούθηση και τον έλεγχο των αναπτυξιακών παρεμβάσεων - έργων που συγχρηματοδοτούνται από την Ευρωπαϊκή Ένωση αλλά και με το Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης το οποίο έχει πρωταρχικό σκοπό την επιτάχυνση των διαδικασιών πληρωμής των συγχρηματοδοτούμενων έργων από την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Απ' ότι αντιλαμβανόμαστε και από τη συνέντευξη του κ. Παπαβασιλείου, ο οποίος ερωτήθηκε ως ο υπεύθυνος διαχείρισης του αρχαιολογικού έργου που μελετούμε,

το αρχαιολογικό έργο με το ολοκληρωμένο πληροφοριακό σύστημα είναι άρρηκτα συνδεδεμένα καθώς ότι συμβαίνει και ότι θέλουμε να συμβεί και αφορά το έργο περνάει από την έγκριση του ΟΠΣ.

Άρα είναι βασικό εργαλείο για τον χειριστή της διαχειριστικής αρχής καθώς του επιτρέπει να πληροφορείται – να λαμβάνει γνώση και πληροφόρηση για τις δαπάνες που πραγματοποιούνται για την υλοποίηση του έργου, ενταγμένου στο ΕΣΠΑ, από τον ανάδοχο, να επικοινωνεί με τον ανάδοχο μέσω της πλατφόρμας του ΟΠΣ και του κατάλληλου πεδίου επικοινωνίας, αλλά επίσης είναι εξίσου χρήσιμο και για τον ανάδοχο που υλοποιεί το έργο γιατί του παρέχει πληροφορίες που έχουν να κάνουν με τη χρηματοδότηση του έργου, την απορρόφηση, το υπόλοιπο. Επίσης είναι ένα περιβάλλον εύχρηστο όπου δεν χρειάζονται εξειδικευμένες γνώσεις για τον χειρισμό του, ένα περιβάλλον ευκολονόητο.

Εν κατακλείδι τα συμπεράσματα, τα ευρήματα και γενικότερα η χρησιμότητά της εργασίας συνάδει με τους στόχους των μελετών περίπτωσης που περιγράφονται στη μεθοδολογία, το ΟΠΣ έχει ουσιώδη σημασία στην οικονομική και λογιστική διαχείριση αρχαιολογικού έργου με σκοπό την ομαλή εξέλιξή του γου έτσι ώστε να επιτευχθεί ο αρχικός στόχος να παραδοθεί στο κοινό ως επισκέψιμο μνημείο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική βιβλιογραφία

- Ανδριώτης, Κ. (2008), *Αειφορία και Εναλλακτικός τουρισμός*, Αθήνα: Σταμούλης.
- Βαρβαρέσος, Σ. (2000), *Τουρισμός: Οικονομικές Προσεγγίσεις β' έκδοση*, Αθήνα: Προπομπός.
- Βαρβαρέσος, Σ. (2011), *Τουριστική Ανάπτυξη και Διοικητική Αποκέντρωση*, Αθήνα: Προπομπός.
- Βελισσαρίου Ε., (2000), *Μάνατζμεντ Ειδικών και Εναλλακτικών Μορφών Τουρισμού*. Πάτρα: Ε.Α.Π.
- Βενετσανοπούλου, Μ. (2006), *Η κρατική συμβολή στον τουρισμό. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*, Αθήνα: Interbooks.
- Βιτουλαδίτη, Ο. (2000). Εγχειρίδιο Μελέτης του Βιβλίου Marketing in Travel and Tourism. Διδακτικό υλικό θεματικής: Τουριστικό Μάρκετινγκ Φορέων, Οργανώσεων και Επιχειρήσεων, Τόμος Α, Πάτρα: ΕΑΠ
- Γαλάνη – Μουτάφη Β. (2002), *Έρευνες για τον Τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο, μια ανθρωπολογική προσέγγιση*, Αθήνα: Προπομπός.
- Ζαφειρόπουλος, Κ. (2005) Πώς γίνεται μια επιστημονική εργασία, Αθήνα: Κριτική.
- Ζαχαράτος, Γ. (1999), *Τουριστικός Τομέας*, Πάτρα: ΕΑΠ.
- Ζαχαράτος, Γ. και Τσάρτας, Π. (1999), *Πολιτική και κοινωνιολογία της τουριστικής ανάπτυξης*, Πάτρα: ΕΑΠ.
- Ηγουμενάκης, Ν., Κραβαρίτης, Ν. και Λύτρας, Π. (1999), *Εισαγωγή στον τουρισμό*, Αθήνα: Interbooks.
- Ιωσηφίδης Θ. (2008), *Ποιοτικές μέθοδοι έρευνας στις κοινωνικές επιστήμες*, Αθήνα: Κριτική.
- Κυριαζή, Ν. (2011), *Η κοινωνιολογική έρευνα, Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα: Πεδίο.
- Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π., (1999), *Ανάπτυξη και Περιβάλλον στον Τουρισμό*, Πάτρα: ΕΑΠ.

- Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π., (2001), *Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον*, Αθήνα: Κριτική.
- Κοκκώσης Χ., Τσάρτας Π., Γκρίμπα Ε. (2011), *Ειδικές και Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού, Ζήτηση και Προσφορά Νέων Προϊόντων Τουρισμού*, Αθήνα: Κριτική.
- Κυριαζή, Ν. (2011), *Η κοινωνιολογική έρευνα, Κριτική επισκόπηση των μεθόδων και των τεχνικών*, Αθήνα: Πεδίο.
- Λαγός, Δ. (2005), *Τουριστική Οικονομική*, Αθήνα: Κριτική.
- Λαζανά, Φ. (2003), *Εισαγωγή στον επαγγελματικό τουρισμό*, Αθήνα: Interbooks.
- Λιναρδάτου, Χ. (2008) *Πολιτιστικός Τουρισμός – Εναλλακτικές Μορφές Τουρισμού*. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων.
- Λογοθέτης, Μ. (2001), *Δίκαιο της τουριστικής βιομηχανίας*. Αθήνα: Σάκκουλα.
- Λύτρας Π., (1991), *Η κοινωνία της Αναψυχής: Ο Συγκερασμός Τουρισμού και Αθλητισμού μπροστά στο 2000*. Αθήνα: Interbooks.
- Μπιτσάνη, Ε., (2004), *Πολιτισμική Διαχείριση και Περιφερειακή Ανάπτυξη*, Αθήνα: Διόνικος.
- Σπιλάνης, Γ και Ζαχαράτος, Γ. και Αυγερινού - Κολώνια, Σ. και Ιακωβίδου, Ό. και Κοκκώσης Χ. και Κούση, Μ. και Μπριασούλη Ε. και Τσάρτας, Π., (2000), Τουριστική ανάπτυξη. Πολυεπιστημονικές προσεγγίσεις. Αθήνα: Εξάντας.
- Σφακιανάκης, Μ. (2000), *Εναλλακτικές μορφές τουρισμού*, Αθήνα: Έλλην.

Ξένη βιβλιογραφία

- Bassegy M., Case study research in educational settings, Open University press, Buckingham, 1999.
- Cohen, L. and Manion, L. (1994) *Research Methods in Education* (fourth edition). London: Routledge.
- Cohen L., Manion L. & Morrison K., *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*, Μεταίχμιο, Αθήνα, 2008.
- Dionysopoulou, P. Lagos, D. and Tsartas, P. (2003), «*European Union Policy Framework on Cultural Policy*» (manuscript TT031b), *International Journal «TOURISM TODAY»*, volume 3, issue 1, p.p. 177-189.
- Easton, G., Critical realism in case study research, *Industrial Marketing Management* 39, 2010, σελ. 118–128
- Gliga, F., & Popa, M. (2010). In Romania, parents of children with and without disabilities are in favor of inclusive, London: Press F.
- Hakim, C. (2000) *Research Design: Successful Designs for Social and Economic Research* (2nd edn), London, Routledge.
- Hunziker, W. – Krapf, K. (1942), *Grundrib der Allgemeinen Fremdenverkehrslehre*, *Polygraphischer Verlag, Zurich*, στο *Τουριστικός Τομέας*, Γ. Ζαχαράτος, 1999 Πάτρα ΕΑΠ.
- Middleton, V., Fyall, A. and Morgan, M. with Ranchhod, M. (2009), *Marketing in travel and tourism*, Slovenia: Elsevier.
- McIntosh, R. & Goeldner, C., (1986), *Tourism principles, practices, philosophies*, 5th Edn., New York: John Wiley and Sons, στο Dionysopoulou, P. Lagos, D. and Tsartas, P. (2003), *European Union Policy Framework on Cultural Policy* (manuscript TT031b), *International Journal «TOURISM TODAY»*, volume 3, issue 1, p.p. 177-189.
- Rubin, H.J. and Rubin, I.S. (1995) *Qualitative Interviewing: The Art of Hearing Data*. 2nd Edition, Sage Publications, London.
- Saunders, M., Lewis, P. and Thornhill, A. (1997) *Research Methods for Business Students*. Pitman Publishing, London

- Swarbrooke, J., Horner, S., (2007), *Consumer behavior in tourism*, second edition, Oxford: Elvieser Ltd.
- Stake R., *The art of case study research*, Sage, London, 1995.
- Robson C, *Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα μέσο για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές*, Gutenberg, Αθήνα, 2007.
- Shaw I., *Qualitative evaluation*, Sage, London, 1999.
- Yin, R., *Case Study Research: Design and Methods*, Sage Publications, California, 2009. Berlin L., Brooks-Gunn J., McCarton C., & McCormick M., «The effectiveness of early intervention: examining risk factors and pathways to enhanced development», *Journal of Preventive Medicine*, issue 27(2), 1998, pag. 238–245.
- Yin R., *Case Study Evaluations: A Decade of Progress*. In Stufflebeam D., Madaus G., Kellaghan T. (Ed), *Evaluation Models: Viewpoints on educational and humanservices evaluation*, Kluwer Academic Publishers, Boston, 2000, σελ. 185-194.

Πηγές από Διαδίκτυο

- Αυτεπιστασία - Έγκριση εκτέλεσης εργασιών του υποέργου «ΑΠΟΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΟΥ ΟΘΩΜΑΝΙΚΟΥ ΛΟΥΤΡΟΥ ΣΤΟ ΚΑΣΤΡΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ ΣΕ ΕΠΙΣΚΕΨΙΜΟ ΜΝΗΜΕΙΟ»
<file:///C:/Users/User/Downloads/%CE%A8%CE%A56%CE%934653%CE%A04-%CE%98%CE%98%CE%A7.pdf> [πρόσβαση στις 02/07/2023]
- Διαδικτυακή Πύλη Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων – ΠΡΟΜΗΘΕΥΣ
<https://portal.eprocurement.gov.gr/webcenter/portal/TestPortal> [πρόσβαση στις 13/06/2023]
- Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος 'Ηπειρος', Δομή, ανθρώπινο δυναμικό,
<https://www.espa-epirus.gr/category/domi-23> [πρόσβαση στις 13/06/2023]
- Εγχειρίδιο διαδικασιών αρχαιολογικών εργασιών και ερευνών σε τεχνικά έργα τρίτων που εκτελούνται με τη μέθοδο της αυτεπιστασίας, https://espa2014-2020.thessalia-espa.gr/attachments/article/319/egxeiridio_diadik.pdf [πρόσβαση στις 02/05/2023]
- Ειδικής Υπηρεσίας Διαχείρισης Προγράμματος «Ηπειρος», (2023) Παρουσίαση έργων,
<https://www.espa-epirus.gr/projects/featured> [πρόσβαση στις 30/06/2023]
- Επέκταση από 01.01.2023, των μειώσεων ασφαλιστικών εισφορών συνεισπραττόμενων κλάδων της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (Δ.ΥΠ.Α./τ. Ο.Α.Ε.Δ.) στους απασχολούμενους στον ιδιωτικό τομέα με μειωμένη απασχόληση και στο δημόσιο τομέα (Ι.Δ.Α.Χ. – Ι.Δ.Ο.Χ.) ανεξαρτήτως το καθεστώσ απασχόλησης πλήρους ή μειωμένης – Εγκύκλιος ΕΦΚΑ:
<file:///C:/Users/User/Downloads/6%CE%9D5%CE%9D46%CE%9C%CE%91%CE%A0%CE%A3-823.pdf> [πρόσβαση στις 12/05/2023]
- ΕΣΠΑ - Ν. 4314/2014 (ΦΕΚ 265/Α/23.12.2014) Για τη διαχείριση, τον έλεγχο και την εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2014–2020 <https://www.espa.gr/el/Pages/eLibraryFS.aspx?item=2105>, [πρόσβαση στις 02/07/2023]
- ΚΗΜΔΗΣ - Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων,
<https://cerpp.eprocurement.gov.gr/upgkimdis/unprotected/home.xhtml> [πρόσβαση στις 07/06/2023]
- Κωστάκης Μ. (2003), *Τουρισμός - Πολιτισμός. Η διεθνής εμπειρία*, εισήγηση για το Συνέδριο «Πολιτιστικός Τουρισμός και Ανάπτυξη», Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης, Ινστιτούτο Επιμόρφωσης,

http://www.dee.gr/mediaupload/publications/kostakis_tourismos_politismos.pdf

[πρόσβαση στις 02/07/2023]

- Οικονομικός ταχυδρόμος, (2023) Μειώσεις φόρου Εισοδήματος, <https://www.ot.gr/2022/12/29/forologia/forologia-eidiseis/eforia-gia-poiious-tha-ksefouskosei-o-foro-logariasmos-tou-2023/>
- Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα – ΟΠΣ, (2023) <https://www.ops.gr/Ergorama> [πρόσβαση στις 12/05/2023]
- Παροχή οδηγιών για την εφαρμογή των διατάξεων του Κεφαλαίου Β΄ του ν. 4354/2015 <https://diavgeia.gov.gr/decision/view/%CE%A9%CE%9B9%CE%A3%CE%97-0%CE%9D%CE%9C> [πρόσβαση στις 02/05/2023]
- Περιφερειακό Ταμείο Ανάπτυξης Ηπείρου, <https://ptaepirus.gr/taftotita/> [πρόσβαση στις 17/05/2023]
- e-nomothesia.gr Τράπεζα Πληροφοριών Νομοθεσίας, Νόμος 4354/2015 <https://www.e-nomothesia.gr/kat-demosia-dioikese/nomos-4354-2015.html>
- Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων, (2023) ΕΣΠΑ 2014-2020, <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx> [πρόσβαση στις 02/07/2023]
- Νόμος 4782/2021 "Έκσυγχρονισμός, απλοποίηση και αναμόρφωση του ρυθμιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, ειδικότερες ρυθμίσεις προμηθειών <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/676367/nomos-4782-2021> [πρόσβαση στις 05/05/2023]
- Επιχειρησιακό πρόγραμμα της Περιφέρειας Ηπείρου 2012-2014, Ενότητα Α, Στρατηγικός Σχεδιασμός της Περιφέρειας Ηπείρου, http://www.php.gov.gr/docs/Stratigikos_Shediasmo.pdf [πρόσβαση στις 30/04/2023]
- Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού, http://www.ccp.culture.gr/index.php?option=com_content&view=article&id=2&Itemid=10&lang=el [πρόσβαση στις 15/07/2023]